EUROPOS SĄJUNGA

EUROPOS PARLAMENTAS **TARYBA**

Strasbūras, 2023 m. gruodžio 13 d.
(OR. en)

2022/0047 (COD)
LEX 2283

PE-CONS 49/1/23
REV 1

TELECOM 237
COMPET 781
MI 650
DATAPROTECT 205
JAI 1045
PI 116
CODEC 1418

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS DĖL SUDERINTŲ SĄŽININGOS PRIEIGOS PRIE DUOMENŲ IR JŲ NAUDOJIMO TAISYKLIŲ, KURIUO IŠ DALIES KEIČIAMAS REGLAMENTAS (ES) 2017/2394 IR DIREKTYVA (ES) 2020/1828 (DUOMENŲ AKTAS)

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS
REGLAMENTAS (ES) 2023/…

2023 m. gruodžio 13 d.

dėl suderintų sąžiningos prieigos prie duomenų ir jų naudojimo taisyklių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva (ES) 2020/1828 (Duomenų aktas)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos Centrinio Banko nuomonę[1],

[1] OL C 402, 2022 10 19, p. 5.

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[1],

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę[2],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros[3],

[1] OL C 365, 2022 9 23, p. 18.
[2] OL C 375, 2022 9 30, p. 112.
[3] 2023 m. lapkričio 9 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2023 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimas.

kadangi:

(1) pastaraisiais metais duomenimis grindžiamos technologijos padarė transformacinį poveikį visiems ekonomikos sektoriams. Padaugėjus su internetu susietų gaminių ypač padidėjo duomenų kiekis ir potenciali jų vertė vartotojams, įmonėms ir visuomenei. Dėl kokybiškų ir sąveikių įvairių sričių duomenų didėja konkurencingumas ir daugėja inovacijų bei užtikrinamas tvarus ekonomikos augimas. Tie patys duomenys gali būti naudojami ir pakartotinai naudojami įvairiems tikslams ir neribotai, neprarandant kokybės ar kiekio;

(2) dalijimosi duomenimis kliūtys trukdo optimaliai paskirstyti duomenis visuomenės labui. Tos kliūtys apima paskatų duomenų turėtojams savanoriškai sudaryti dalijimosi duomenimis susitarimus stoką, netikrumą dėl teisių ir pareigų, susijusių su duomenimis, sutarčių dėl techninių sąsajų sudarymo ir jų įgyvendinimo išlaidas, didelę informacijos fragmentaciją duomenų talpyklose, prastą metaduomenų valdymą, semantinio ir techninio sąveikumo standartų nebuvimą, prieigos prie duomenų kliūtis, bendros dalijimosi duomenimis praktikos trūkumą ir piktnaudžiavimą sutartinių santykių disbalansu, kiek tai susiję su prieiga prie duomenų ir jų naudojimu;

(3) sektoriuose, kuriuose veikia labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB[1] priedo 2 straipsnyje (toliau – MVĮ), dažnai trūksta skaitmeninių pajėgumų ir duomenų rinkimo, analizavimo ir naudojimo įgūdžių, o prieiga dažnai ribojama, kai sistemoje juos laiko vienas veiklos subjektas arba trūksta duomenų, duomenų paslaugų ar tarpvalstybinio sąveikumo;

(4) siekiant reaguoti į skaitmeninės ekonomikos poreikius ir pašalinti kliūtis tinkamai veikiančiai duomenų vidaus rinkai, būtina nustatyti suderintą sistemą, kurioje būtų apibrėžta, kas turi teisę naudotis gaminio duomenimis arba susijusios paslaugos duomenimis, kokiomis sąlygomis ir kokiu pagrindu. Todėl valstybės narės neturėtų priimti ar palikti galioti papildomų nacionalinių reikalavimų dėl klausimų, patenkančių į šio reglamento taikymo sritį, nebent jame tai būtų aiškiai numatyta, nes tai turėtų įtakos tiesioginiam ir vienodam šio reglamento taikymui. Be to, veiksmai Sąjungos lygmeniu neturėtų daryti poveikio pareigoms ir įsipareigojimams, nustatytiems Sąjungos sudarytuose tarptautiniuose prekybos susitarimuose;

---

[1] 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

(5) šiuo reglamentu užtikrinama, kad Sąjungoje susietojo gaminio ar susijusios paslaugos naudotojai galėtų laiku prieiti prie duomenų, sugeneruotų naudojantis tuo susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, ir kad tie naudotojai galėtų tuos duomenis naudoti, be kita ko, dalydamiesi jais su jų pasirinktomis trečiosiomis šalimis. Juo duomenų turėtojams nustatoma pareiga tam tikromis aplinkybėmis galimybę gauti duomenis suteikti naudotojams ir trečiosioms šalims naudotojo pasirinkimu. Šiuo reglamentu taip pat užtikrinama, kad duomenų turėtojai galimybę duomenų gavėjams Sąjungoje gauti duomenis suteiktų sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis ir skaidriai. Bendroje dalijimosi duomenimis sistemoje labai svarbios yra privatinės teisės taisyklės. Todėl šiuo reglamentu pritaikomos sutarčių teisės taisyklės ir užkertamas kelias naudotis sutartinių santykių disbalansu, kuris trukdo sąžiningai prieigai prie duomenų ir jų naudojimui. Šiuo reglamentu taip pat užtikrinama, kad duomenų turėtojai, esant išimtiniam poreikiui, galimybę gauti duomenis, reikalingus konkrečioms užduotims viešojo intereso labui atlikti, suteiktų viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos institucijoms. Be to, šiuo reglamentu siekiama Sąjungoje palengvinti vienos duomenų tvarkymo paslaugos keitimą kita ir padidinti duomenų ir dalijimosi jais mechanizmų bei paslaugų sąveikumą. Šis reglamentas neturėtų būti aiškinamas taip, kad duomenų turėtojams pripažįstama arba suteikiama kokia nors nauja teisė naudoti duomenis, sugeneruotus naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga;

(6) duomenų generavimas yra bent dviejų subjektų – visų pirma susietojo gaminio projektuotojo ar gamintojo, kuris daugeliu atveju gali būti ir susijusių paslaugų teikėjas, ir susietojo gaminio ar susijusios paslaugos naudotojo – veiksmų rezultatas. Dėl to kyla sąžiningumo skaitmeninėje ekonomikoje klausimų, nes duomenys, įrašomi naudojantis susietaisiais gaminiais ar susijusiomis paslaugomis, yra svarbi informacija antrinei rinkai ir teikiant pagalbines ir kitas paslaugas. Siekiant įsisavinti svarbią ekonominę duomenų naudą, be kita ko, savanoriškais susitarimais paremtą dalijimąsi duomenimis ir Sąjungos įmonių vykdomą duomenimis grindžiamo vertės kūrimo plėtojimą, pirmenybė teikiama bendram požiūriui į prieigos prie duomenų ir jų naudojimo teisių suteikimą, o ne išimtinių prieigos ir naudojimo teisių suteikimui. Šiame reglamente pateikiamos horizontaliosios taisyklės, kurių galėtų būtų laikomasi Sąjungos arba nacionaline teise, kuria reglamentuojama konkreti atitinkamų sektorių padėtis;

(7) pagrindinė teisė į asmens duomenų apsaugą užtikrinama visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos reglamentais (ES) 2016/679[1] ir (ES) 2018/1725[2]. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB[3] papildomai apsaugomas privatus gyvenimas ir ryšių konfidencialumas, be kita ko, nustatant visų asmens ir ne asmens duomenų saugojimo galiniuose įrenginiuose ir prieigos prie jų sąlygas. Tie Sąjungos teisėkūros procedūra priimami aktai yra tvaraus ir atsakingo duomenų tvarkymo pagrindas, be kita ko, tais atvejais, kai duomenų rinkinius sudaro asmens ir ne asmens duomenys. Šis reglamentas papildo Sąjungos teisės aktus dėl asmens duomenų apsaugos ir privatumo, visų pirma reglamentus (ES) 2016/679 bei (ES) 2018/1725 ir Direktyvą 2002/58/EB, ir jiems nedaro poveikio. Jokia šio reglamento nuostata neturėtų būti taikoma ar aiškinama taip, kad būtų sumažinta ar apribota teisė į asmens duomenų apsaugą arba teisė į privatumą ir ryšių konfidencialumą.

---

1 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

2 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

3 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

Bet koks asmens duomenų tvarkymas pagal šį reglamentą turėtų atitikti Sąjungos duomenų apsaugos teisę, įskaitant reikalavimą turėti galiojantį tvarkymo teisinį pagrindą pagal Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnį ir, kai aktualu, to reglamento 9 straipsnyje ir Direktyvos 2002/58/EB 5 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Šis reglamentas nėra duomenų turėtojo vykdomo asmens duomenų rinkimo arba generavimo teisinis pagrindas. Šiuo reglamentu duomenų turėtojams nustatoma pareiga suteikti naudotojams galimybę gauti asmens duomenis ar, naudotojams paprašius, naudotojo pasirinktoms trečiosioms šalims. Tokia prieiga turėtų būti suteikiama prie asmens duomenų, kuriuos duomenų turėtojas tvarko remdamasis bet kuriuo iš Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnyje nurodytų teisinių pagrindų. Jei naudotojas nėra duomenų subjektas, šiuo reglamentu nesukuriamas teisinis pagrindas suteikti prieigą prie asmens duomenų arba galimybę trečiajai šaliai gauti asmens duomenis ir šis reglamentas neturėtų būti suprantamas taip, kad duomenų turėtojui suteikiama kokia nors nauja teisė naudoti duomenis, sugeneruotus naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga. Tais atvejais naudotojui galėtų būti naudingas Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio reikalavimų laikymosi palengvinimas. Kadangi šiuo reglamentu neturėtų būti daromas neigiamas poveikis duomenų subjektų duomenų apsaugos teisėms, duomenų turėtojas tais atvejais gali vykdyti prašymus, *inter alia*, nuasmenindamas asmens duomenis arba, jei lengvai prieinamuose duomenyse yra kelių duomenų subjektų asmens duomenys, perduodamas tik su naudotoju susijusius asmens duomenis;

(8) kai tvarkant duomenis kyla didelis pavojus pagrindinėms asmenų teisėms, labai svarbūs yra duomenų kiekio mažinimo ir pritaikytosios bei standartizuotosios duomenų apsaugos principai. Atsižvelgiant į naujausius technikos laimėjimus, visos dalijantis duomenimis dalyvaujančios šalys, įskaitant į šio reglamento taikymo sritį patenkantį dalijimąsi duomenimis, turėtų įgyvendinti technines ir organizacines tų teisių apsaugos priemones. Tokios priemonės apima ne tik pseudoniminimą ir šifravimą, bet ir naudojimąsi vis lengviau prieinamomis technologijomis, kurios leidžia duomenims taikyti algoritmus ir suteikia galimybę gauti vertingų įžvalgų šalims tarpusavyje neperduodant arba be reikalo nekopijuojant pačių neapdorotų ar struktūrizuotų duomenų;

(9) jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, jis neturėtų daryti poveikio nacionalinei sutarčių teisei, įskaitant taisykles dėl sutarčių sudarymo, galiojimo ar poveikio, arba sutarties nutraukimo pasekmių. Šis reglamentas papildo Sąjungos teisės aktus, visų pirma Tarybos direktyvą 93/13/EEB[1] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2005/29/EB[2] ir 2011/83/ES[3], kuriais siekiama remti vartotojų interesus, užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą ir apsaugoti jų sveikatą, saugą ir ekonominius interesus, ir nedaro jiems poveikio;

---

1 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

2 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

3 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

(10) šis reglamentas nedaro poveikio Sąjungos ir nacionalinės teisės aktams, kuriais numatomas dalijimasis duomenimis, prieiga prie jų ir jų naudojimas nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba baudžiamųjų sankcijų vykdymo, arba muitų ir mokesčių tikslais, neatsižvelgiant į tai, kokiu Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytu teisiniu pagrindu remiantis tokie Sąjungos teisės aktai buvo priimti, taip pat tarptautiniam bendradarbiavimui toje srityje, visų pirma, aktams, priimtiems pagal 2001 m. Europos Tarybos konvenciją dėl elektroninių nusikaltimų (ETS Nr. 185), sudarytą 2001 m. lapkričio 23 d. Budapešte. Tokie aktai – tai, be kita ko, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) 2021/784[1], (ES) 2022/2065[2] bei (ES) 2023/1543[3] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1544[4]. Šis reglamentas netaikomas duomenų rinkimui, dalijimuisi jais ir prieigai prie jų arba jų naudojimui pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/847[5] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/849[6]. Šis reglamentas netaikomas sritims, kurios nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, nedaro poveikio valstybių narių kompetencijai, susijusiai su visuomenės saugumu, gynyba ar nacionaliniu saugumu, muitų ir mokesčių administravimu ar piliečių sveikata ir sauga, neatsižvelgiant į subjekto, kuriam valstybės narės patikėjo vykdyti su ta kompetencija susijusias užduotis, rūšį;

---

1 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/784 dėl teroristinio turinio sklaidos internete klausimo sprendimo (OL L 172, 2021 5 17, p. 79).

2 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1).

3 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1543 dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių dėl elektroninių įrodymų baudžiamajame procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymo pasibaigus baudžiamajam procesui (OL L 191, 2023 7 28, p. 118).

4 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1544, kuria nustatomos paskirtųjų įmonių ir teisinių atstovų skyrimo elektroniniams įrodymams baudžiamajame procese rinkti suderintos taisyklės (OL L 191, 2023 7 28, p. 181).

5 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/847 dėl informacijos, teikiamos pervedant lėšas, ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1781/2006 (OL L 141, 2015 6 5, p. 1).

6 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849, dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73).

(11) šis reglamentas neturėtų daryti poveikio Sąjungos teisės aktams, kuriais nustatomi gaminių, kurie turi būti pateikiami Sąjungos rinkai, fizinio dizaino ir duomenų reikalavimai, nebent jame konkrečiai numatyta kitaip;

(12) šis reglamentas papildo Sąjungos teisės aktus, kuriais siekiama nustatyti tam tikrų gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimus, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/882[1], ir jiems nedaro poveikio;

(13) šis reglamentas nedaro poveikio Sąjungos ir nacionalinės teisės aktams, kuriais numatoma intelektinės nuosavybės teisių apsauga, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2001/29/EB[2], 2004/48/EB[3] ir (ES) 2019/790[4];

---

1 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70).

2 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001 6 22, p. 10).

3 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004 4 30, p. 45).

4 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/790 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 96/9/EB ir 2001/29/EB (OL L 130, 2019 5 17, p. 92).

(14) šio reglamento taikymo sritis turėtų apimti susietuosius gaminius, išskyrus prototipus, kurie per savo komponentus arba operacines sistemas gauna, generuoja arba renka duomenis apie savo veikimą, naudojimą ar aplinką ir kurie gali tuos duomenis perduoti naudodamiesi elektroninių ryšių paslauga, fizine jungtimi arba prieiga per prietaisą, dažnai vadinamiems daiktų internetu. Tokių elektroninių ryšių paslaugų pavyzdžiai apima visų pirma antžeminius telefono tinklus, kabelinės televizijos tinklus, palydovinius tinklus ir keitimosi duomenimis trumpu atstumu tinklus. Susietųjų gaminių esama visose ekonomikos ir visuomenės srityse, įskaitant privačią, civilinę ar komercinę infrastruktūrą, transporto priemones, sveikatinimo ir gyvenimo būdo įrangą, laivus, orlaivius, namų apyvokos įrenginius ir vartojimo prekes, medicinos ir sveikatos priežiūros priemones arba žemės ūkio ir pramonės mašinas. Tai, kokius duomenis susietasis gaminys gali suteikti galimybę gauti, turėtų sąlygoti gamintojų projektavimo pasirinkimai ir, kai aktualu, Sąjungos ar nacionalinė teisė, kuria reglamentuojami konkrečių sektorių poreikiai ir tikslai, arba atitinkami kompetentingų institucijų sprendimai;

(15) duomenys atspindi naudotojų veiksmų ir įvykių skaitmeninimą ir atitinkamai turėtų būti prieinami naudotojui. Prieigos prie duomenų iš susietųjų gaminių ir susijusių paslaugų ir jų naudojimo taisyklės pagal šį reglamentą taikomos tiek gaminio, tiek susijusios paslaugos duomenims. Gaminio duomenys – tai duomenys, sugeneruoti naudojant susietąjį gaminį, kurį gamintojas suprojektavo taip, kad naudotojas, duomenų turėtojas arba trečioji šalis, įskaitant, kai aktualu, gamintoją, galėtų tuos duomenis iš susietojo gaminio išrinkti. Susijusios paslaugos duomenys – tai duomenys, kurie taip pat atspindi naudotojo veiksmų ar įvykių, susijusių su susietuoju gaminiu ir sugeneruotų paslaugų teikėjui teikiant susijusią paslaugą, skaitmeninimą. Tokie duomenys, sugeneruoti naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, turėtų būti suprantami kaip apimantys specialiai įrašytus duomenis arba duomenis, kurie yra netiesioginis naudotojo veiksmų rezultatas, pavyzdžiui, duomenis apie susietojo gaminio aplinką ar sąveiką. Tai turėtų apimti duomenis apie susietojo gaminio naudojimą, kuriuos sugeneravo naudotojo sąsaja arba kurie buvo sugeneruoti naudojantis susijusia paslauga; tai neturėtų apsiriboti informacija, kad toks naudojimas vyko, bet turėtų apimti visus duomenis, kuriuos susietasis gaminys generuoja dėl tokio naudojimo, pavyzdžiui, jutiklių automatiškai generuojamus duomenis ir įterptųjų taikomųjų programų įrašomus duomenis, įskaitant taikomąsias programas, rodančias aparatinės įrangos būseną ir gedimus. Tai taip pat turėtų apimti duomenis, kuriuos susietasis gaminys ar susijusi paslauga sugeneruoja naudotojo neveikimo metu, pavyzdžiui, kai naudotojas nusprendžia tam tikrą laiko tarpą susietojo gaminio nenaudoti, o verčiau laikyti jį veikiantį budėjimo režimu ar netgi išjungti, nes susietojo gaminio ar jo sudedamųjų dalių, pavyzdžiui, baterijų, būsena gali skirtis, kai gaminys veikia budėjimo režimu arba yra išjungtas. Į šio reglamento taikymo sritį patenka tie duomenys, kurie nėra pakeisti iš esmės, tai yra, neapdoroti duomenys, dar vadinami pagrindiniais arba pirminiais duomenimis, nurodantys duomenų taškus, automatiškai generuojami be jokio tolesnio tvarkymo, taip pat duomenys, kurie buvo parengti tam, kad būtų suprantami ir tinkami naudoti prieš tolesnį tvarkymą ir analizę.

Tokie duomenys apima duomenis, surinktus iš vieno jutiklio arba sujungtų jutiklių grupės tam, kad surinkti duomenys būtų suprantami platesnio naudojimo atvejais, nustatant fizinį kiekį ar kokybę arba fizinio kiekio, pavyzdžiui, temperatūros, slėgio, srauto greičio, garso, pH vertė, skysčio lygio, padėties, pagreičio ar greičio pokytį. Terminas „parengti duomenys“ neturėtų būti aiškinamas taip, kad duomenų turėtojas būtų įpareigotas daug investuoti į duomenų valymą ir transformavimą. Duomenys, kuriuos turi būti sudaryta galimybė gauti, turėtų apimti atitinkamus metaduomenis, įskaitant jų bazinį kontekstą ir laiko žymą, siekiant padaryti juos naudotinais kartu su kitais duomenimis, pavyzdžiui, duomenimis, surūšiuotais ir suklasifikuotais pagal kitus su jais susijusius duomenų taškus, arba performatuotais į įprastai naudojamą formatą. Tokie duomenys gali būti naudingi naudotojui ir gali būti naudojami inovacijoms ir plėtojant skaitmenines bei kitas paslaugas, kuriomis saugoma aplinka, sveikata ir žiedinė ekonomika, be kita ko, palengvinant atitinkamų susietųjų gaminių priežiūrą ir remontą. Tačiau iš tokių duomenų numanoma ar gauta informacija, kuri yra papildomų investicijų į duomenų verčių ar įžvalgų priskyrimą rezultatas, visų pirma naudojant sudėtingus nuosavybinius algoritmus, įskaitant tuos, kurie yra nuosavybinės programinės įrangos dalis, neturėtų būti laikoma patenkančia į šio reglamento taikymo sritį, todėl jos atžvilgiu duomenų turėtojui neturėtų būti taikoma pareiga suteikti galimybę naudotojui arba duomenų gavėjui ją gauti, nebent naudotojas ir duomenų turėtojas susitartų kitaip. Tokie duomenys galėtų apimti visų pirma informaciją, gautą jutiklių sintezės būdu, kai duomenys numanomi arba gaunami iš daugelio jutiklių, yra surenkami susietajame gaminyje naudojant sudėtingus nuosavybinius algoritmus ir jiems galėtų būti taikomos intelektinės nuosavybės teisės;

(16) šiuo reglamentu susietųjų gaminių naudotojams sudaromos sąlygos gauti naudos iš antrinės rinkos, papildomų ir kitų paslaugų, grindžiamų duomenimis, surinktais tokiuose gaminiuose įtaisytų jutiklių, nes tų duomenų rinkimas gali būti vertingas tobulinant susietųjų gaminių veikimą. Svarbu atskirti, viena vertus, tokių susietųjų gaminių su įtaisytais jutikliais ir susijusių paslaugų teikimo rinkas ir, kita vertus, nesusijusios programinės įrangos ir turinio, pavyzdžiui, teksto, garso ar audiovizualinio turinio, kuriam dažnai taikomos intelektinės nuosavybės teisės, rinkas. Todėl šis reglamentas neturėtų būti taikomas duomenims, kuriuos generuoja susietieji gaminiai su įtaisytais jutikliais, kai naudotojas įrašo, perduoda, rodo arba pateikia turinį, taip pat pačiam turiniui, kuriam dažnai taikomos intelektinės nuosavybės teisės, *inter alia*, skirtam naudojimui pasitelkiant internetines paslaugas. Šis reglamentas taip pat neturėtų būti taikomas duomenims, kurie buvo gauti, sugeneruoti arba prie jų buvo prieita iš susietojo gaminio arba kurie buvo perduoti tam gaminiui saugojimo ar tvarkymo tikslais kitų šalių, kurios nėra naudotojas, vardu, pavyzdžiui tai galėtų būti serveriai ar debesijos infrastruktūra, kuriuos jų savininkai valdo tik trečiųjų šalių vardu, *inter alia*, siekiant juos naudoti pasitelkiant internetinę paslaugą;

(17) būtina nustatyti taisykles, susijusias su gaminiais, kurie yra susieti su susijusia paslauga pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos metu tokiu būdu, kad be tos paslaugos susietasis gaminys negalėtų atlikti vienos ar daugiau savo funkcijų, arba kurią gamintojas ar trečioji šalis vėliau susieja su gaminiu, kad suteiktų susietajam gaminiui daugiau funkcijų arba tas funkcija pritaikytų. Tokios susijusios paslaugos apima duomenų mainus tarp susietojo gaminio ir paslaugos teikėjo ir turėtų būti suprantamos kaip aiškiai susijusios su susietojo gaminio funkcijų valdymu – tai, pavyzdžiui, paslaugos, kuriomis, kai taikytina, į susietąjį gaminį perduodamos komandos, kurios gali daryti poveikį jo veikimui ar funkcionavimui. Paslaugos, kurios nedaro poveikio susietojo gaminio valymui ir kurios neapima paslaugų teikėjo atliekamo duomenų ar komandų perdavimo į susietąjį gaminį, neturėtų būti laikomos susijusiomis paslaugomis. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, pagalbinių konsultacijų, analizės ar finansinės paslaugos arba reguliarus remontas ir priežiūra. Susijusios paslaugos gali būti siūlomos kaip pirkimo, nuomos arba išperkamosios nuomos sutarties dalis. Susijusios paslaugos galėtų taip pat būti teikiamos dėl tos pačios rūšies gaminių ir naudotojai galėtų pagrįstai tikėtis, kad jos bus teikiamos, atsižvelgiant į susietojo gaminio pobūdį ir į visus pardavėjo, nuomotojo, nuomotojo išsipirktinai ar kitų asmenų, dalyvavusių ankstesnėse sandorių grandinės dalyse, įskaitant gamintoją, arba jų vardu padarytus viešus pareiškimus. Tos susijusios paslaugos gali pačios generuoti naudotojui vertingus duomenis, nepriklausomai nuo susietojo gaminio, su kuriuo jos yra susietos, duomenų rinkimo galimybių. Šis reglamentas taip pat turėtų būti taikomas susijusiai paslaugai, kurią teikia ne pats pardavėjas, nuomotojas ar nuomotojas išsipirktinai, o trečioji šalis. Kilus abejonių, ar paslauga teikiama kaip pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos sutarties dalis, turėtų būti taikomas šis reglamentas. Pagal šį reglamentą nei energijos tiekimas, nei junglumo teikimas neturi būti aiškinami kaip susijusios paslaugos;

(18) susietojo gaminio naudotojas turėtų būti suprantamas kaip fizinis arba juridinis asmuo, pavyzdžiui, įmonė, vartotojas arba viešojo sektoriaus įstaiga, kuriam susietasis gaminys priklauso nuosavybės teise, arba kuris gavo tam tikras teises, pavyzdžiui, nuomos ar išperkamosios nuomos sutartimi, gauti prieigą prie iš susietojo gaminio gautų duomenų arba juos naudoti, arba kuris gauna susijusias paslaugas dėl susietojo gaminio. Tos prieigos teisės jokiu būdu neturėtų pakeisti duomenų subjektų, kurie gali sąveikauti su susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, teisių, susijusių su asmens duomenimis, sugeneruotais naudojant susietąjį gaminį arba teikiant susijusią paslaugą, ar jas pažeisti. Naudotojas prisiima su susietojo gaminio naudojimu susijusią riziką ir naudojasi jo teikiamais privalumais, be to, jis turėtų turėti ir prieigą prie gaminio generuojamų duomenų. Todėl naudotojas turėtų turėti teisę gauti naudos iš duomenų, sugeneruotų naudojantis tuo susietuoju gaminiu ir bet kokia susijusia paslauga. Savininkas, nuomininkas ar nuomininkas išsipirktinai taip pat turėtų būti laikomas naudotoju, įskaitant atvejus, kai naudotojais gali būti laikomi keli subjektai. Esant keliems naudotojams, kiekvienas naudotojas gali skirtingai prisidėti prie duomenų generavimo ir būti suinteresuotas keliomis naudojimo formomis: pavyzdžiui, transporto priemonių parko valdymu, jei tai išperkamosios nuomos įmonė, arba judumo sprendimais, jei tai asmenys, besinaudojantys dalijimosi automobiliu paslauga;

(19) duomenų raštingumas – tai įgūdžiai, žinios ir supratimas, kurie leidžia naudotojams, vartotojams ir įmonėms, ypač MVĮ, patenkančioms į šio reglamento taikymo sritį, suvokti potencialią jų generuojamų ir rengiamų duomenų, kuriais jie dalijasi, vertę ir motyvuoti siūlyti ir suteikti prieigą prie jų laikantis atitinkamų teisės normų. Duomenų raštingumas turėtų apimti ne tik mokymąsi apie priemones ir technologijas, bet ir siekti suteikti piliečiams ir įmonėms gebėjimą ir juos įgalinti naudotis įtraukios ir sąžiningos duomenų rinkos teikiamais privalumais. Duomenų raštingumo priemonių sklaida ir atitinkamų tolesnių veiksmų nustatymas galėtų padėti gerinti darbo sąlygas ir galiausiai sustiprintų duomenų ekonomikos konsolidaciją ir jos inovacijų trajektoriją Sąjungoje. Kompetentingos institucijos turėtų propaguoti ir nustatyti priemones, kuriomis būtų ugdomas naudotojų ir subjektų, patenkančių į šio reglamento taikymo sritį, duomenų raštingumas ir informuotumas apie jų teises ir pareigas pagal šį reglamentą;

(20) praktiškai ne visi duomenys, sugeneruoti naudojantis susietaisiais gaminiais ar susijusiomis paslaugomis, yra lengvai prieinami jų naudotojams, be to, galimybės perkelti duomenis, sugeneruotus naudojantis su internetu susietais gaminiais, dažnai yra ribotos. Naudotojai negali gauti duomenų, kurių reikia norint pasinaudoti remonto ir kitų paslaugų teikėjų paslaugomis, o įmonės negali pradėti teikti novatoriškų, patogių ir veiksmingesnių paslaugų. Daugelyje sektorių gamintojai, kontroliuodami techninį susietojo gaminio ar susijusių paslaugų projektą, gali nustatyti, kokie duomenys generuojami ir kaip galima prie jų prieiti, nors ir neturi juridinės teisės į tuos duomenis. Todėl būtina užtikrinti, kad susietieji gaminiai būtų projektuojami ir gaminami, o susijusios paslaugos būtų rengiamos ir teikiamos taip, kad gaminio duomenys ir susijusios paslaugos duomenys, įskaitant susijusius metaduomenis, būtinus tiems duomenims aiškinti ir naudoti, be kita ko, jų išrinkimo, naudojimo ar dalijimosi jais tikslais, visada būtų lengvai ir saugiai prieinami naudotojui nemokamai, išsamiu, struktūrintu, įprastai naudojamu ir kompiuterio skaitomu formatu. Gaminio duomenys ir susijusios paslaugos duomenys, kuriuos duomenų turėtojas be neproporcingai didelių pastangų teisėtai gauna arba gali teisėtai gauti iš susietojo gaminio ar susijusios paslaugos, pavyzdžiui, pasitelkdamas susietojo gaminio projektą, duomenų turėtojo sutartį su naudotoju dėl susijusių paslaugų teikimo ir savo technines prieigos prie duomenų priemones, vadinami lengvai prieinamais duomenimis. Lengvai prieinami duomenys neapima duomenų, sugeneruotų naudojant susietąjį gaminį, kai susietojo gaminio projekte nenumatoma tokius duomenis saugoti ar perduoti už komponento, kuriame jie generuojami, arba už paties susietojo gaminio ribų.

Tačiau šis reglamentas neturėtų būti suprantamas kaip nustatantis pareigą saugoti duomenis susietojo gaminio centriniame skaičiavimo įtaise. Tokios pareigos nebuvimas neturėtų trukdyti gamintojui arba duomenų turėtojui savanoriškai susitarti su naudotoju dėl tokių adaptacijų. Šiame reglamente nustatytos projektavimo pareigos taip pat nedaro poveikio duomenų kiekio mažinimo principui, nustatytam Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnio 1 dalies c punkte, ir neturėtų būti suprantama, kad šiuo reglamentu nustatoma pareiga projektuoti susietuosius gaminius ir rengti susijusias paslaugas taip, kad jie saugotų arba kitaip tvarkytų asmens duomenis, išskyrus asmens duomenis, būtinus tikslams, kuriais jie tvarkomi, pasiekti. Galėtų būti priimami Sąjungos ar nacionalinės teisės aktai, kuriais būtų apibrėžiami papildomi ypatumai, pavyzdžiui, gaminio duomenų, kurie turėtų būti prieinami iš susietųjų gaminių ar susijusių paslaugų, atsižvelgiant į tai, kad tokie duomenys gali būti labai svarbūs veiksmingam tų susietųjų gaminių ar susijusių paslaugų valdymui, remontui ar priežiūrai. Jei dėl vėlesnių susietojo gaminio ar susijusios paslaugos atnaujinimų ar pakeitimų, kuriuos atliko gamintojas ar kitas subjektas, atsiranda papildomų prieinamų duomenų arba apribojamas iš pradžių prieinamų duomenų naudojimas, apie tokius pakeitimus naudotojui turėtų būti pranešama atliekant atnaujinimą arba pakeitimą;

(21) jei naudotojais laikomi keli asmenys ar subjektai, pavyzdžiui, bendrosios nuosavybės atveju arba kai savininkas, nuomininkas ar nuomininkas išsipirktinai dalijasi prieigos prie duomenų ar jų naudojimo teisėmis, susietojo gaminio ar susijusios paslaugos projektavimas arba atitinkama sąsaja turėtų leisti kiekvienam naudotojui turėti prieigą prie savo generuojamų duomenų. Paprastai naudojantis duomenis generuojančiais susietaisiais gaminiais reikalinga susikurti naudotojo paskyrą. Tokia naudotojo paskyra sudaro sąlygas duomenų turėtojui nustatyti naudotojo tapatybę, kuris gali būti gamintojas. Taip pat ji suteikia galimybę komunikuoti siekiant vykdyti ir tvarkyti prieigos prie duomenų prašymus. Jeigu keli gamintojai ar susijusių paslaugų teikėjai pardavė, išnuomojo arba išnuomojo išsipirktinai susietuosiuos gaminius arba teikė kartu susijusias paslaugas tam pačiam naudotojui, naudotojas turėtų kreiptis į kiekvieną šalį, su kuria jis turi sutartį. Gaminio, kuriuo paprastai naudojasi keli asmenys, gamintojai arba projektuotojai turėtų įdiegti būtinus mechanizmus, kurie leistų atskiriems asmenims, kai aktualu, naudotis atskiromis naudotojo paskyromis arba keliems asmenims naudotis ta pačia naudotojo paskyra. Paskyra turėtų būti tokia, kad naudotojai galėtų savo paskyras panaikinti ir su jomis susijusius duomenis ištrinti ir nutraukti prieigą prie duomenų, jų naudojimą ar dalijimąsi jais arba pateikti prašymus nutraukti, visų pirma atsižvelgiant į atvejus, kai pasikeičia susietojo gaminio nuosavybė ar naudojimas. Prieiga naudotojui turėtų būti suteikiama taikant paprasto prašymo mechanizmą, pagal kurį leidžiama automatiškai vykdyti prašymą ir nereikalaujama, kad gamintojas ar duomenų turėtojas prašymą išnagrinėtų ar suteiktų leidimą. Tai reiškia, kad galimybė gauti duomenis turėtų būti suteikiama tik tada, kai naudotojas iš tikrųjų prieigos pageidauja. Jei prieigos prie duomenų prašymo automatiškai įvykdyti neįmanoma, pavyzdžiui, naudojantis naudotojo paskyra arba kartu su susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga pateikiama mobiliąja programėle, gamintojas turėtų informuoti naudotoją, kaip galima prieiti prie duomenų;

(22) susietieji gaminiai gali būti projektuojami taip, kad tam tikri duomenys būtų prieinami tiesiogiai iš prietaise esančios duomenų saugyklos arba iš nuotolinio serverio, į kurį duomenys perduodami. Prieiga prie prietaise esančios duomenų saugyklos gali būti suteikiama kabeliniais arba belaidžiais vietiniais tinklais, prijungtais prie viešai prieinamos elektroninių ryšių paslaugos arba judriojo ryšio tinklo. Gali būti naudojamas paties gamintojo arba trečiosios šalies ar debesijos paslaugos teikėjo vietos serverio pajėgumas. Nelaikoma, kad tvarkytojai, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 8 punkte, veikia kaip duomenų turėtojai. Tačiau duomenų valdytojas jiems gali konkrečiai pavesti suteikti duomenis, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 7 punkte. Susietieji gaminiai gali būti projektuojami taip, kad naudotojas arba trečioji šalis galėtų tvarkyti duomenis susietajame produkte, gamintojo kompiuterijos vienete arba naudotojo ar trečiosios šalies pasirinktoje informacinės ir ryšių technologijos (IRT) aplinkoje;

(23) vis svarbesnį vaidmenį skaitmenizuojant vartotojų ir specialistų aplinką atlieka virtualieji asistentai, kurie suteikia lengvai naudojamą sąsają, skirtą turiniui rodyti, informacijai gauti arba su internetu susietiems gaminiams aktyvinti. Virtualieji asistentai gali veikti kaip bendrieji vartai, pavyzdžiui, išmaniojoje namų aplinkoje, ir įrašyti didelį kiekį atitinkamų duomenų apie tai, kaip naudotojai sąveikauja su gaminiais, susietais su internetu, įskaitant gaminius, kuriuos gamina kitos šalys, ir gali būti naudojami vietoj gamintojo teikiamų sąsajų, pavyzdžiui, jutiklinių ekranų ar išmaniųjų telefonų programinės įrangos. Naudotojas gali pageidauti, kad galimybė gauti tokius duomenis būtų suteikta trečiųjų šalių gamintojams, taip sudarant sąlygas teikti naujas išmaniąsias paslaugas. Virtualiųjų asistentų atžvilgiu turėtų būti taikomos šiame reglamente numatytos prieigos prie duomenų teisės. Duomenims, generuojamiems naudotojui sąveikaujant su susietuoju gaminiu per virtualųjį asistentą, teikiamą subjekto, kuris nėra susietojo gaminio gamintojas, taip pat turėtų būti taikomos šiame reglamente numatytos prieigos prie duomenų teisės. Tačiau šis reglamentas turėtų būti taikomas tik tiems duomenims, kurie gaunami naudotojui ir susietajam gaminiui ar susijusiai paslaugai sąveikaujant per virtualųjį asistentą. Virtualiojo asistento, kuris nėra susijęs su susietojo gaminio ar susijusios paslaugos naudojimu, pateikiamiems duomenims šis reglamentas netaikomas;

(24) prieš sudarant susietojo gaminio pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos sutartį, pardavėjas, nuomotojas ar nuomotojas išsipirktinai, kuris gali būti gamintojas, naudotojui turėtų aiškiai ir išsamiai pateikti informaciją apie gaminio duomenis, kuriuos susietasis gaminys gali generuoti, įskaitant duomenų rūšį, formatą ir numatomą apimtį. Tai galėtų apimti (jei turima) informaciją apie duomenų struktūras, duomenų formatus, žodynus, klasifikavimo schemas, taksonomijas ir kodų sąrašus, taip pat aiškią ir pakankamą informaciją, aktualią naudotojo teisių įgyvendinimui, apie tai, kaip duomenys gali būti saugomi, išrenkami arba kaip gali būti prie jų prieinama, įskaitant programų sąsajų paslaugų naudojimo sąlygas ir jų kokybę arba, kai taikytina, programinės įrangos kūrimo rinkinių teikimą. Ta pareiga užtikrinamas skaidrumas, kiek tai susiję su sugeneruotais gaminio duomenimis, ir palengvinama naudotojo prieiga. Pareiga teikti informaciją galėtų būti įvykdyta, pavyzdžiui, saityne išsaugant stabilų universalųjį ištekliaus adresą (URL), kuris gali būti platinamas kaip interneto nuoroda arba QR kodas, nukreipiantys į atitinkamą informaciją, kurį pardavėjas, nuomotojas arba nuomotojas išsimokėtinai, kuris gali būti gamintojas, galėtų pateikti naudotojui prieš sudarant susietojo gaminio pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos sutartį. Bet kuriuo atveju būtina, kad naudotojai galėtų saugoti informaciją taip, kad ateityje prireikus prie jos būtų galima prieiti ir kad saugomą informaciją būtų galima atgaminti nepakitusią. Negalima tikėtis, kad duomenų turėtojas saugotų duomenis neribotą laiką, atsižvelgdamas į susietojo gaminio naudotojo poreikius, tačiau jis turėtų įgyvendinti pagrįstą duomenų saugojimo politiką, kuri leistų veiksmingai taikyti šiame reglamente numatytas prieigos prie duomenų teises, kai taikytina, laikantis Reglamento (ES) 2016/679 5 straipsnio 1 dalies e punkte numatyto saugojimo trukmės apribojimo principo. Pareiga teikti informaciją nedaro poveikio duomenų valdytojo pareigai teikti informaciją duomenų subjektui pagal Reglamento (ES) 2016/679 12, 13 ir 14 straipsnius. Pareiga teikti informaciją prieš sudarant sutartį dėl susijusios paslaugos teikimo turėtų tekti numatomam duomenų turėtojui, nepriklausomai nuo to, ar duomenų turėtojas sudaro susietojo gaminio pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos sutartį. Jeigu per susietojo gaminio naudojimo laikotarpį arba susijusios paslaugos sutarties laikotarpį informacija pasikeičia, įskaitant atvejus, kai pasikeičia tikslas, kuriuo tie duomenys turi būti naudojami, palyginti su iš pradžių nurodytu tikslu, ši informacija taip pat turėtų būti pateikiama naudotojui;

(25) šis reglamentas neturėtų būti suprantamas taip, kad duomenų turėtojams suteikiama kokia nors nauja teisė naudoti gaminio duomenis ar susijusios paslaugos duomenis. Jei susietojo gaminio gamintojas yra duomenų turėtojas, pagrindas, kuriuo remdamasis gamintojas naudotų ne asmens duomenis, turėtų būti gamintojo ir naudotojo sutartis. Tokia sutartis turėtų būti susijusios paslaugos teikimo sutartis, kuri gali būti sudaroma kartu su susietojo gaminio pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos sutartimi. Visos sutarties sąlygos, kuriomis nustatoma, kad duomenų turėtojas gali naudoti gaminio duomenis ar susijusios paslaugos duomenis, turėtų būti skaidrios naudotojui, be kita ko, kiek tai susiję su tikslais, kuriais duomenų turėtojas ketina naudoti duomenis. Tokie tikslai galėtų apimti susietojo gaminio ar susijusių paslaugų veikimo tobulinimą, naujų gaminių ar paslaugų kūrimą arba duomenų agregavimą, kad gauti išvestiniai duomenys būtų prieinami trečiosioms šalims su sąlyga, kad tokie išvestiniai duomenys neleidžia nustatyti konkrečių duomenų, perduodamų duomenų turėtojui iš susietojo gaminio, arba neleidžia trečiajai šaliai gauti tų duomenų iš duomenų rinkinio. Bet koks sutarties pakeitimas turėtų priklausyti nuo informacija grindžiamo naudotojo sutikimo. Šiuo reglamentu neužkertamas kelias šalims nustatyti sutarties sąlygų, kuriomis duomenų turėtojui nebūtų leidžiama naudoti ne asmens duomenų ar tam tikrų kategorijų ne asmens duomenų arba toks naudojimas būtų ribojamas. Juo taip pat neužkertamas kelias šalims sutartimi numatyti, kad naudotojai suteiktų galimybę trečiosioms šalims gauti gaminio duomenis ar susijusios paslaugos duomenis tiesiogiai, be kita ko, kai taikytina, per kitą duomenų turėtoją. Be to, šiuo reglamentu neužkertamas kelias reguliavimo reikalavimams, kurie pagal Sąjungos teisę arba su Sąjungos teise suderinamą nacionalinę teisę taikomi konkretiems sektoriams ir kuriais dėl aiškiai apibrėžtų viešosios tvarkos priežasčių duomenų turėtojui nebūtų leidžiama naudoti tam tikrų tokių duomenų arba jų naudojimas būtų ribojamas. Šiuo reglamentu neužkertamas kelias įmonių tarpusavio santykių kontekste naudotojams sudaryti galimybę trečiosioms šalims arba duomenų turėtojams gauti duomenis, nustatant bet kokią teisėtą sutarties sąlygą, be kita ko, susitariant sumažinti arba apriboti tolesnį dalijimąsi tokiais duomenimis, arba gauti proporcingą kompensaciją, pavyzdžiui, už tai, kad jie atsisakė teisės naudoti tokius duomenis arba jais dalytis. Nors sąvoka duomenų turėtojas paprastai neapima viešojo sektoriaus įstaigų, ji gali apimti valstybines įmones;

(26) siekiant skatinti likvidžių, sąžiningų ir veiksmingų ne asmens duomenų rinkų atsiradimą, susietųjų gaminių naudotojai turėtų turėti galimybę dalytis duomenimis su kitais, be kita ko, komerciniais tikslais, dėdami minimalias teisines ir technines pastangas. Šiuo metu įmonėms dažnai sunku pateisinti personalo ar kompiuterijos išlaidas, kurios būtinos ne asmens duomenų rinkiniams ar duomenų gaminiams rengti, ir siūlyti juos potencialioms sandorio šalims per duomenų tarpininkavimo paslaugas, įskaitant duomenų prekyvietes. Todėl esminė kliūtis įmonėms dalytis ne asmens duomenimis kyla dėl to, kad ekonominė grąža iš investicijų į duomenų rinkinių ar duomenų gaminių priežiūrą ir teikimą yra nenuspėjama. Kad Sąjungoje atsirastų likvidžios, sąžiningos ir veiksmingos ne asmens duomenų rinkos, reikia išaiškinti, kuri šalis turi teisę siūlyti tokius duomenis rinkoje. Todėl naudotojai turėtų turėti teisę dalytis ne asmens duomenimis su duomenų gavėjais komerciniais ir nekomerciniais tikslais. Toks dalijimasis duomenimis galėtų būti vykdomas tiesiogiai naudotojo, naudotojo prašymu, per duomenų turėtoją arba naudojantis duomenų tarpininkavimo paslaugomis. Duomenų tarpininkavimo paslaugos, kurias reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/868[1], galėtų sudaryti palankesnes sąlygas duomenų ekonomikai, nes sukurtų komercinius santykius tarp naudotojų, duomenų gavėjų ir trečiųjų šalių, ir gali padėti naudotojams naudotis savo teise naudoti duomenis, pavyzdžiui, užtikrinant asmens duomenų nuasmeninimą arba kelių atskirų naudotojų prieigos prie asmens duomenų agregavimą. Jei duomenims netaikoma duomenų turėtojo pareiga suteikti galimybę juos gauti naudotojams ar trečiosioms šalims, tokių duomenų apimtis galėtų būti nurodyta naudotojo ir duomenų turėtojo sutartyje dėl susijusios paslaugos teikimo taip, kad naudotojai galėtų lengvai nustatyti, kuriuos duomenis jie gali gauti dalijimosi su duomenų gavėjais ar trečiosiomis šalimis tikslu. Duomenų turėtojai turėtų suteikti trečiosioms šalims galimybę komerciniais ar nekomerciniais tikslais gauti tik tuos su gaminiais susijusius ne asmens duomenis, kurie yra reikalingi vykdyti jų sutartį su naudotoju, nedarant poveikio pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę duomenų turėtojui taikomiems teisiniams reikalavimams suteikti galimybę gauti duomenis. Kai aktualu, duomenų turėtojai turėtų sutartimi įpareigoti trečiąsias šalis toliau nesidalyti iš jų gautais duomenimis;

---

[1] 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/868 dėl Europos duomenų valdymo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (Duomenų valdymo aktas) (OL L 152, 2022 6 3, p. 1).

(27) sektoriuose, kuriuose gamintojų, tiekiančių susietuosius gaminius galutiniams naudotojams, koncentracija yra nedidelė, naudotojai gali turėti mažai galimybių gauti ir naudoti duomenis ir jais dalytis. Tokiomis aplinkybėmis sutarčių gali nepakakti, kad būtų pasiektas naudotojų įgalėjimo tikslas, nes naudotojams sunku gauti vertės iš duomenų, kuriuos sugeneruoja jų įsigytas, išsinuomotas arba išsipirktinai išsinuomotas susietasis produktas. Taigi, novatoriškos mažesnės įmonės turi mažai galimybių konkurencingai siūlyti duomenimis grindžiamus sprendimus ir kurti įvairią duomenų ekonomiką Sąjungoje. Todėl šis reglamentas turėtų būti grindžiamas naujausiais pokyčiais konkrečiuose sektoriuose, pavyzdžiui, elgesio kodeksu dėl dalijimosi žemės ūkio duomenimis pagal sutartį. Siekiant atsižvelgti į konkrečių sektorių poreikius ir tikslus, gali būti priimti Sąjungos arba nacionalinės teisės aktai. Be to, duomenų turėtojai neturėtų naudoti jokių gaminio duomenų arba susijusios paslaugos duomenų, kad gautų įžvalgų apie naudotojo ekonominę padėtį, turtą ar gamybos metodus arba apie tokį naudotojo vykdomą naudojimą bet kokiu kitu būdu, kuris galėtų pakenkti to naudotojo komercinei padėčiai rinkose, kuriose jis veikia. Tai galėtų apimti žinių apie bendrus verslo subjekto ar ūkio veiklos rezultatus naudojimą naudotojo nenaudai sutartinėse derybose su naudotoju dėl galimo naudotojo gaminių ar žemės ūkio produkcijos įsigijimo, arba tokios informacijos naudojimą siekiant papildyti didesnes suvestinių duomenų apie tam tikras rinkas bazes, pavyzdžiui, duomenų apie pasėlių derlių ateinantį derliaus nuėmimo sezoną bazes, nes toks naudojimas galėtų turėti netiesioginį neigiamą poveikį naudotojui. Naudotojui turėtų būti suteikiama reikiama techninė sąsaja leidimams tvarkyti, pageidautina, su išsamiomis leidimų parinktimis, pavyzdžiui, „leisti vieną kartą“ arba „leisti, kai naudojamasi šia programėle ar paslauga“, įskaitant galimybę tokius leidimus panaikinti;

(28) siekiant užtikrinti, kad vartotojui nebūtų taikomos nesąžiningos sutarčių sąlygos, duomenų turėtojo ir vartotojo, kaip susietojo gaminio ar susijusios paslaugos, kuriais generuojami duomenys, naudotojo, sutartims taikomi Sąjungos vartotojų teisės aktai, visų pirma Direktyvos 93/13/EEB ir 2005/29/EB. Šio reglamento tikslais įmonei vienašališkai nustatytos nesąžiningos sutarčių sąlygos tai įmonei neturėtų būti privalomos;

(29) duomenų turėtojai, norėdami patikrinti naudotojo teisę prieiti prie duomenų, gali reikalauti, kad būtų tinkamai nustatyta naudotojo tapatybė. Tuo atveju, kai asmens duomenis duomenų valdytojo vardu tvarko duomenų tvarkytojas, duomenų turėtojai turėtų užtikrinti, kad prieigos prie duomenų prašymą gautų ir tvarkytų duomenų tvarkytojas;

(30) naudotojas turėtų turėti galimybę laisvai naudoti duomenis bet kuriuo teisėtu tikslu. Tai apima duomenų, kuriuos naudotojas gavo naudodamasis teisėmis pagal šį reglamentą, pateikimą trečiajai šaliai, siūlančiai antrinės rinkos paslaugą, kuri gali konkuruoti su duomenų turėtojo teikiama paslauga, arba nurodymą tai padaryti duomenų turėtojui. Prašymą turėtų pateikti naudotojas arba naudotojo vardu veikianti įgaliotoji trečioji šalis, įskaitant duomenų tarpininkavimo paslaugos teikėją. Duomenų turėtojai turėtų užtikrinti, kad duomenys, kuriuos gauti suteikiama galimybė trečiajai šaliai, būtų tokie pat tikslūs, išsamūs, patikimi, aktualūs ir atnaujinti, kaip ir duomenys, prie kokių gali arba turi teisę prieiti pats duomenų turėtojas, naudodamasis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga. Tvarkant duomenis turėtų būti gerbiamos visos intelektinės nuosavybės teisės. Svarbu išsaugoti paskatas investuoti į gaminius, kurių funkcijos grindžiamos į tuos gaminius įtaisytų jutiklių teikiamų duomenų naudojimu;

(31) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/943[1] nustatyta, kad komercinės paslapties gavimas, naudojimas ar atskleidimas laikomas teisėtu, *inter alia*, jei tokio gavimo, naudojimo arba atskleidimo yra reikalaujama arba toks gavimas, naudojimas ar atskleidimas yra leidžiamas pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę. Nors šiuo reglamentu reikalaujama, kad duomenų turėtojai atskleistų tam tikrus duomenis naudotojams arba naudotojo pasirinktoms trečiosioms šalims, net kai tokiems duomenims taikomi komercinių paslapčių apsaugos reikalavimai, jis turėtų būti aiškinamas taip, kad būtų išlaikyta pagal Direktyvą (ES) 2016/943 teikiama komercinių paslapčių apsauga. Šiame kontekste duomenų turėtojai turėtų turėti galimybę reikalauti, kad naudotojai ar naudotojų pasirinktos trečiosios šalys išsaugotų komercinėmis paslaptimis laikomų duomenų konfidencialumą. Tuo tikslu duomenų turėtojai turėtų nustatyti komercines paslaptis prieš jas atskleisdami ir turėtų turėti galimybę susitarti su naudotojais arba naudotojo pasirinktomis trečiosiomis šalimis dėl būtinų priemonių jų konfidencialumui apsaugoti, be kita ko, naudojant pavyzdines sutarties sąlygas, konfidencialumo susitarimus, griežtus prieigos protokolus, techninius standartus ir elgesio kodeksų taikymą. Šio reglamento tikslo galėtų padėti siekti ir turėtų būti skatinamas ne tik pavyzdinių sutarties sąlygų, kurias turi parengti ir rekomenduoti Komisija, naudojimas, bet ir elgesio kodeksų ir techninių standartų, susijusių su komercinių paslapčių apsauga tvarkant duomenis, nustatymas. Jei susitarimo dėl būtinų priemonių nėra arba jei naudotojas ar naudotojo pasirinkta trečioji šalis neįgyvendina sutartų priemonių arba pakenkia komercinių paslapčių konfidencialumui, duomenų turėtojas turėtų turėti galimybę nesidalyti duomenimis arba sustabdyti dalijimąsi duomenimis, kurie laikomi komercinėmis paslaptimis.

---

[1] 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (OL L 157, 2016 6 15, p. 1).

Tokiais atvejais duomenų turėtojas turėtų nepagrįstai nedelsdamas pranešti apie sprendimą raštu naudotojui arba trečiajai šaliai ir pranešti valstybės narės, kurioje duomenų turėtojas yra įsisteigęs, kompetentingai institucijai, kad jis nesidalija duomenimis arba sustabdė dalijimąsi duomenimis, ir nurodyti, dėl kurių priemonių nebuvo susitarta arba kurios priemonės nebuvo įgyvendintos ir, kai aktualu, kurių komercinių paslapčių konfidencialumui buvo pakenkta. Iš esmės duomenų turėtojai negali atmesti prašymo pagal šį reglamentą suteikti prieigą prie duomenų remdamiesi tik tuo, kad tam tikri duomenys yra komercinė paslaptis, nes tai iškreiptų numatomą šio reglamento poveikį. Tačiau išskirtinėmis aplinkybėmis duomenų turėtojas, kuris yra komercinės paslapties turėtojas, išnagrinėjęs kiekvieną konkretų atvejį, turėtų galėti atmesti prašymą dėl atitinkamų konkrečių duomenų, jeigu gali įrodyti naudotojui arba trečiajai šaliai, jog, nepaisant naudotojo arba trečiosios šalies priimtų techninių ir organizacinių priemonių, yra labai tikėtina, kad atskleidus tą komercinę paslaptį bus padaryta didelė ekonominė žala. Didelė ekonominė žala reiškia didelius ir nepataisomus ekonominius nuostolius. Duomenų turėtojas turėtų nepagrįstai nedelsdamas raštu tinkamai pagrįsti savo atsisakymą naudotojui arba trečiajai šaliai ir apie tai pranešti kompetentingai institucijai. Toks pagrindimas turėtų remtis objektyviais elementais, rodančiais konkrečią didelės ekonominės žalos, kuri būtų patirta atskleidus konkrečius duomenis, riziką ir priežastis, dėl kurių priemonės, kurių imtasi prašomiems duomenims apsaugoti, nelaikomos pakankamomis. Tame kontekste galima atsižvelgti į galimą neigiamą poveikį kibernetiniam saugumui. Nedarant poveikio teisei siekti žalos atlyginimo valstybės narės teisme, kai naudotojas arba trečioji šalis nori užginčyti duomenų turėtojo sprendimą atsisakyti dalytis duomenimis ar jais nesidalyti arba sustabdyti tokį dalijimąsi, naudotojas arba trečioji šalis gali pateikti skundą kompetentingai institucijai, kuri nepagrįstai nedelsdama turėtų nuspręsti, ar ir kokiomis sąlygomis turėtų būti pradėtas arba atnaujintas dalijimasis duomenimis, arba gali susitarti su duomenų turėtoju perduoti klausimą ginčų sprendimo įstaigai. Šiame reglamente nustatytomis prieigos prie duomenų teisių išimtimis jokiu būdu neturėtų būti ribojama duomenų subjektų teisė į prieigą ir teisė į duomenų perkeliamumą pagal Reglamentą (ES) 2016/679;

(32) šio reglamento tikslas yra ne tik siekis skatinti kurti naujus, novatoriškus susietuosius gaminius ar susijusias paslaugas ir inovacijas antrinėje rinkoje, bet ir siekis skatinti visiškai naujų paslaugų, kurioms naudojami atitinkami duomenys ir, be kita ko, kurios grindžiamos duomenimis, gautais iš įvairių gaminių ar susijusių paslaugų, kūrimą. Be to, šiuo reglamentu siekiama išvengti to, kad būtų pakenkta paskatoms investuoti į tos rūšies susietąjį gaminį, iš kurio gaunami duomenys, pavyzdžiui, naudojant duomenis konkuruojančiam susietajam gaminiui, kurį naudotojai laiko sukeičiamu arba pakeičiamu, visų pirma remdamiesi susietojo gaminio savybėmis, kaina ir naudojimo paskirtimi, kurti. Šiame reglamente nenumatytas draudimas kurti susijusią paslaugą naudojant pagal šį reglamentą gautus duomenis, nes tai turėtų nepageidaujamą atgrasomąjį poveikį inovacijoms. Uždraudus naudoti duomenis, gautus pagal šį reglamentą, konkuruojančiam susietajam gaminiui kurti, apsaugomos duomenų turėtojų pastangos diegti inovacijas. Tai, ar susietasis gaminys konkuruoja su susietuoju gaminiu, iš kurio pirmiausia gauti duomenys, priklauso nuo to, ar abu gaminiai konkuruoja toje pačioje gaminio rinkoje. Tai turi būti nustatoma remiantis nustatytais Sąjungos konkurencijos teisės principais, kuriais apibrėžiama atitinkama gaminio rinka. Tačiau teisėti duomenų naudojimo tikslai galėtų apimti apgrąžos inžineriją, jei tai atitinka šiame reglamente ir Sąjungos arba nacionalinėje teisėje nustatytus reikalavimus. Tai gali būti, pavyzdžiui, tikslas taisyti susietąjį gaminį ar pratęsti jo naudojimo trukmę arba teikti su susietaisiais gaminiais susijusias antrinės rinkos paslaugas;

(33) trečioji šalis, kuriai suteikiama galimybė gauti duomenis, gali būti fizinis arba juridinis asmuo, pavyzdžiui, vartotojas, įmonė, mokslinių tyrimų organizacija, ne pelno organizacija arba subjektas, vykdantis profesinę veiklą. Suteikdamas galimybę trečiajai šaliai gauti duomenis, duomenų turėtojas neturėtų piktnaudžiauti savo padėtimi siekdamas įgyti konkurencinį pranašumą rinkose, kuriose duomenų turėtojas ir trečioji šalis gali tiesiogiai konkuruoti. Todėl duomenų turėtojas neturėtų naudoti jokių laisvai prieinamų duomenų, kad gautų įžvalgų apie trečiosios šalies ekonominę padėtį, turtą ar gamybos metodus arba gaminio ar susijusios paslaugos naudojimą bet kokiu kitu būdu, kuris galėtų pakenkti trečiosios šalies komercinei padėčiai rinkose, kuriose ji veikia. Naudotojas turėtų turėti galimybę dalytis ne asmens duomenimis su trečiosiomis šalimis komerciniais tikslais. Naudotojui sutikus ir laikantis šio reglamento nuostatų, trečiosios šalys turėtų turėti galimybę naudotojo suteiktas prieigos prie duomenų teises perduoti kitoms trečiosioms šalims, be kita ko, mainais už kompensaciją. Įmonių tarpusavio santykių kontekste veikiantys duomenų tarpininkai ir asmeninės informacijos valdymo sistemos (AIVS), Reglamente (ES) 2022/868 vadinamos duomenų tarpininkavimo paslaugomis, naudotojams arba trečiosioms šalims gali padėti užmegzti komercinius santykius su neribotai daug galimų sandorio šalių bet kuriuo teisėtu tikslu, patenkančiu į šio reglamento taikymo sritį. Jie galėtų atlikti svarbų vaidmenį agreguojant prieigą prie duomenų, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos didžiųjų duomenų analizei ar mašinų mokymuisi, jei tokie naudotojai ir toliau visiškai kontroliuoja tai, ar teikti savo duomenis tokiam agregavimui ir kokiomis komercinėmis sąlygomis bus naudojami jų duomenys;

(34) naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, visų pirma tais atvejais, kai naudotojas yra fizinis asmuo, gali būti generuojami duomenys, susiję su duomenų subjektu. Tokių duomenų tvarkymui, įskaitant atvejus, kai asmens ir ne asmens duomenys duomenų rinkinyje yra neatsiejamai susiję, taikomos Reglamente (ES) 2016/679 nustatytos taisyklės. Duomenų subjektas gali būti naudotojas arba kitas fizinis asmuo. Asmens duomenų gali prašyti tik duomenų valdytojas arba duomenų subjektas. Naudotojas, kuris yra duomenų subjektas, tam tikromis aplinkybėmis pagal Reglamentą (ES) 2016/679 turi teisę prieiti prie savo asmens duomenų, ir šis reglamentas tokioms teisėms nedaro poveikio. Pagal šį reglamentą naudotojas, kuris yra fizinis asmuo, taip pat turi teisę prieiti prie visų naudojant susietąjį gaminį sugeneruotų asmens ar ne asmens duomenų. Jei naudotojas yra ne duomenų subjektas, o įmonė, įskaitant individualų prekiautoją, o susietasis gaminys nėra bendrai naudojamas namų ūkyje, naudotojas laikomas duomenų valdytoju. Todėl toks naudotojas, kuris, kaip duomenų valdytojas, ketina prašyti asmens duomenų, sugeneruotų naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, pagal Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalį turi turėti teisinį duomenų tvarkymo pagrindą, pavyzdžiui, duomenų subjekto sutikimą, arba vykdyti sutartį, kurią yra pasirašęs duomenų subjektas. Toks naudotojas turėtų užtikrinti, kad duomenų subjektas būtų tinkamai informuotas apie konkrečius, aiškius ir teisėtus tų duomenų tvarkymo tikslus ir apie tai, kaip duomenų subjektas gali veiksmingai naudotis savo teisėmis. Kai duomenų turėtojas ir naudotojas yra bendri duomenų valdytojai, kaip tai suprantama Reglamento (ES) 2016/679 26 straipsnyje, jie tarpusavio susitarimu turi skaidriai nustatyti savo atitinkamą atsakomybę už to reglamento laikymąsi. Reikėtų suprasti, kad toks naudotojas, gavęs duomenis, gali savo ruožtu tapti duomenų turėtoju, jei tas naudotojas atitinka šiame reglamente nustatytus kriterijus, todėl jam pradedamos taikyti šiame reglamente nustatytos pareigos suteikti galimybę gauti duomenis;

(35) gaminio duomenys ar susijusios paslaugos duomenys trečiajai šaliai turėtų būti teikiami tik naudotojo prašymu. Šiuo reglamentu atitinkamai papildoma Reglamento (ES) 2016/679 20 straipsnyje numatyta teisė duomenų subjektams su jais susijusius asmens duomenis gauti struktūrintu, įprastai naudojamu kompiuterio skaitomu formatu ir juos perkelti pas kitą duomenų valdytoją, kai tie duomenys tvarkomi automatiškai remiantis to reglamento 6 straipsnio 1 dalies a punktu arba 9 straipsnio 2 dalies a punktu, arba sutartimi pagal to reglamento 6 straipsnio 1 dalies b punktą. Duomenų subjektai taip pat turi teisę į tai, kad vienas duomenų valdytojas asmens duomenis tiesiogiai perduotų kitam duomenų valdytojui, tačiau tik tuomet, kai tai yra techniškai įmanoma. Reglamento (ES) 2016/679 20 straipsnyje nurodyta, kad ši teisė susijusi su duomenų subjekto pateikiamais duomenimis, tačiau nenurodoma, ar tam, kad galėtų šia teise naudotis, duomenų subjektas turi imtis aktyvių veiksmų, arba ar ja galima naudotis ir tais atvejais, kai susietasis gaminys ar susijusi paslauga yra suprojektuoti taip, kad pasyviai stebėtų duomenų subjekto elgesį arba kitą su juo susijusią informaciją. Šiame reglamente nustatytomis duomenų prieigos teisėmis Reglamento (ES) 2016/679 20 straipsnyje nustatyta teisė gauti ir perkelti asmens duomenis papildoma keliais būdais. Šiuo reglamentu naudotojams suteikiama prieigos prie duomenų teisė ir teisė suteikti galimybę trečiajai šaliai gauti bet kokius gaminio duomenis ar susijusios paslaugos duomenis, neatsižvelgiant į jų, kaip asmens duomenų, pobūdį, į skirtumą tarp aktyviai teikiamų arba pasyviai stebimų duomenų ir į teisinį duomenų tvarkymo pagrindą. Skirtingai nuo Reglamento (ES) 2016/679 20 straipsnio, šiuo reglamentu įpareigojama sudaryti trečiųjų šalių prieigos prie visų rūšių duomenų, kurie patenka į šio reglamento taikymo sritį (tiek asmens, tiek ne asmens duomenų), technines galimybes ir šios galimybės užtikrinamos, taip garantuojant, kad nebebūtų techninių kliūčių, trukdančių arba užkertančių kelią prieigai prie tokių duomenų. Be to, pagal jį duomenų turėtojams leidžiama nustatyti pagrįstą trečiosioms šalims, bet ne naudotojams taikomą kompensaciją sąnaudoms, patirtoms suteikiant tiesioginę prieigą prie naudotojo susietojo gaminio sugeneruotų duomenų, padengti. Jei duomenų turėtojas ir trečioji šalis negali susitarti dėl tokios tiesioginės prieigos sąlygų, duomenų subjektui jokiu būdu neturėtų būti užkertamas kelias pasinaudoti Reglamente (ES) 2016/679 nustatytomis teisėmis, įskaitant teisę į duomenų perkeliamumą, naudojantis teisių gynimo priemonėmis pagal tą reglamentą. Šiame kontekste turi būti suprantama, kad pagal Reglamentą (ES) 2016/679 sutartimi duomenų turėtojui arba trečiajai šaliai neleidžiama tvarkyti specialių kategorijų asmens duomenų;

(36) prieigai prie bet kokių galiniuose įrenginiuose saugomų ir iš jų gaunamų duomenų taikoma Direktyva 2002/58/EB ir dėl tokios prieigos reikia gauti abonento ar naudotojo sutikimą, kaip tai suprantama toje direktyvoje, nebent ji yra tikrai būtina informacinės visuomenės paslaugai, kurios aiškiai paprašo naudotojas arba abonentas, teikti arba vien tik pranešimui perduoti. Direktyva 2002/58/EB saugomas naudotojo galinių įrenginių vientisumas, kiek tai susiję su duomenų tvarkymo ir saugojimo pajėgumų naudojimu ir informacijos rinkimu. Daiktų interneto įranga laikoma galiniu įrenginiu, jei ji tiesiogiai ar netiesiogiai sujungta su viešuoju ryšių tinklu;

(37) siekiant užkirsti kelią naudotojų išnaudojimui, trečiosios šalys, kurioms naudotojo prašymu buvo suteikta galimybė gauti duomenis, tuos duomenis turėtų tvarkyti tik su naudotoju sutartais tikslais ir dalytis jais su kita trečiąja šalimi tik naudotojui sutikus dėl tokio duomenų dalijimosi;

(38) laikantis duomenų kiekio mažinimo principo, trečiosios šalys turėtų turėti prieigą tik prie informacijos, kuri yra būtina naudotojo prašomai paslaugai teikti. Gavusi prieigą prie duomenų, trečioji šalis turėtų juos tvarkyti su naudotoju sutartais tikslais be duomenų turėtojo įsikišimo. Naudotojui atsisakyti suteikti trečiajai šaliai prieigą prie duomenų arba ją panaikinti turėtų būti taip pat paprasta, kaip ir tą prieigą suteikti. Trečiosios šalys ir duomenų turėtojai neturėtų sudaryti naudotojams nepagrįstai sunkių sąlygų naudotis pasirinkimais ar teisėmis, be kita ko, nesiūlyti naudotojams pasirinkimų šališkai, ir neturėtų daryti spaudimo naudotojui, jo apgaudinėti ar juo manipuliuoti, arba kenkti ar trukdyti jo savarankiškumui, gebėjimui priimti sprendimus ar pasirinkimui, be kita ko, naudodamosi naudotojo skaitmenine sąsaja ar jos dalimi. Tame kontekste trečiosios šalys ar duomenų turėtojai, kurdami savo skaitmenines sąsajas, neturėtų naudotis vadinamaisiais manipuliatyviais dizaino sprendimais. Manipuliatyvūs dizaino sprendimai yra projektavimo metodai, kuriais vartotojai pastūmėjami ar apgaunami, kad priimtų jiems neigiamų pasekmių turinčius sprendimus. Tie manipuliatyvūs metodai gali būti naudojami siekiant įtikinti naudotojus, ypač pažeidžiamus vartotojus, atlikti nepageidaujamus veiksmus, apgauti naudotojus skatinant juos priimti sprendimus dėl duomenų atskleidimo sandorių arba nepagrįstai pakreipti paslaugos naudotojų sprendimų priėmimą taip, kad būtų kenkiama ar trukdoma jų savarankiškumui, sprendimų priėmimui ir pasirinkimui. Įprasta ir teisėta komercinė praktika, kuri atitinka Sąjungos teisę, pati savaime neturėtų būti laikoma manipuliatyviais dizaino sprendimais. Trečiosios šalys ir duomenų turėtojai turėtų vykdyti savo pareigas pagal atitinkamą Sąjungos teisę, visų pirma reikalavimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 98/6/EB[1] ir 2000/31/EB[2] ir direktyvose 2005/29/EB ir 2011/83/ES;

---

[1] 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas (OL L 80, 1998 3 18, p. 27).

[2] 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės prekybos direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1).

(39) trečiosios šalys taip pat turėtų susilaikyti nuo duomenų, kurioms taikomas šis reglamentas, naudojimo asmenims profiliuoti, nebent tokia duomenų tvarkymo veikla yra tikrai būtina paslaugai, kurios prašo naudotojas, teikti, be kita ko, automatizuoto sprendimų priėmimo kontekste. Reikalavimas ištrinti duomenis, kai jie nebereikalingi su naudotoju sutartu tikslu, nebent dėl ne asmens duomenų būtų sutarta kitaip, papildo duomenų subjekto teisę reikalauti ištrinti duomenis pagal Reglamento (ES) 2016/679 17 straipsnį. Kai trečioji šalis yra duomenų tarpininkavimo paslaugos teikėja, taikomos Reglamente (ES) 2022/868 numatytos duomenų subjekto apsaugos priemonės. Trečioji šalis gali naudoti duomenis naujam ir novatoriškam susietajam gaminiui ar susijusiai paslaugai, bet ne konkuruojančiam susietajam gaminiui kurti;

(40) startuoliai, mažosios įmonės ir įmonės, kurios pagal Rekomendacijos 2003/361/EB priedo 2 straipsnį laikomos vidutinėmis įmonėmis, ir tradicinių sektorių įmonės, turinčios mažiau išvystytus skaitmeninius gebėjimus, susiduria su sunkumais norėdami gauti prieigą prie atitinkamų duomenų. Šiuo reglamentu siekiama palengvinti tiems subjektams prieigą prie duomenų, kartu užtikrinant, kad atitinkamos pareigos būtų kiek įmanoma proporcingos, jog nebūtų peržengtos ribos. Kita vertus, susiformavo kelios labai didelės įmonės, kurios, sukaupusios ir agregavusios didžiulius duomenų kiekius ir sukūrusios technologinę infrastruktūrą jiems monetizuoti, įgijo didelę ekonominę galią skaitmeninėje ekonomikoje. Tarp tų labai didelių įmonių yra ir įmonės, kurios teikia pagrindines platformų paslaugas, kontroliuoja ištisas skaitmeninės ekonomikos platformų ekosistemas ir kurioms esami ar nauji rinkos dalyviai negali mesti iššūkio ar su jomis konkuruoti. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2022/1925[1] siekiama šalinti tuos neefektyvumo ir disbalanso atvejus suteikiant Komisijai galimybę įmonei suteikti „prieigos valdytojo“ statusą, ir tokiems prieigos valdytojams nustatomos tam tikros pareigos, įskaitant draudimą be sutikimo sujungti tam tikrus duomenis ir pareigą užtikrinti veiksmingas teises į duomenų perkeliamumą pagal Reglamento (ES) 2016/679 20 straipsnį. Pagal Reglamentą (ES) 2022/1925 ir atsižvelgiant į neprilygstamą tų įmonių gebėjimą gauti duomenis, šio reglamento tikslui įgyvendinti nėra būtina – ir todėl būtų neproporcinga duomenų turėtojų, kuriems nustatytos tokios pareigos, atžvilgiu – prieigos prie duomenų teisę suteikti ir prieigos valdytojui.

[1] 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2019/1937 ir (ES) 2020/1828 (Skaitmeninių rinkų aktas) (OL L 265, 2022 10 12, p. 1).

Tikėtina, kad toks suteikimas taip pat apribotų šio reglamento naudą MVĮ, susijusią su sąžiningu duomenų vertės pasiskirstymu tarp rinkos dalyvių. Tai reiškia, kad įmonė, kuri teikia pagrindines platformos paslaugas ir kuriai suteiktas prieigos valdytojos statusas, negali prašyti ar gauti prieigos prie naudotojų duomenų, kurie sugeneruoti naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga arba kuriuos sugeneravo virtualusis asistentas, remiantis šiuo reglamentu. Be to, trečiosios šalys, kurioms naudotojo prašymu suteikta galimybė gauti duomenis, negali suteikti prieigos valdytojui galimybės gauti tuos duomenis. Pavyzdžiui, trečioji šalis negali pagal subrangos sutartį pavesti prieigos valdytojui teikti paslaugas. Tačiau tai neužkerta trečiosioms šalims kelio naudotis duomenų tvarkymo paslaugomis, kurias siūlo prieigos valdytojas. Tai taip pat neužkerta kelio toms įmonėms kitomis teisėtomis priemonėmis gauti ir naudoti tuos pačius duomenis. Prieigos teisėmis pagal šį reglamentą padedama suteikti vartotojams platesnį paslaugų pasirinkimą. Savanoriškiems prieigos valdytojų ir duomenų turėtojų susitarimams poveikio nedaroma, tad apribojus prieigos valdytojams suteikiamą prieigą jie nebūtų išstumti iš rinkos ir jiems nebūtų užkirstas kelias siūlyti savo paslaugas**.**

(41) atsižvelgiant į dabartinę technologijų būklę, nustačius papildomas projektavimo pareigas, susijusias su labai mažų įmonių ir mažųjų įmonių gaminamais arba projektuojamais susietaisiais gaminiais ar susijusiomis paslaugomis, joms būtų užkrauta pernelyg didelė našta. Tačiau taip nėra tuo atveju, kai labai maža įmonė ar mažoji įmonė turi įmonę partnerę įmonę arba susijusią įmonę, kaip tai suprantama Rekomendacijos 2003/361/EB priedo 3 straipsnyje, kuri nelaikoma labai maža įmone arba mažąja įmone, ir kai pagal subrangos sutartį ji gamina arba projektuoja susietąjį gaminį arba teikia susijusią paslaugą. Tokiais atvejais įmonė, kuri pagal subrangos sutartį pavedė labai mažai įmonei arba mažajai įmonei gamybą arba projektavimą, gali tinkamai atlyginti subrangovui. Vis dėlto šiame reglamente nustatyti reikalavimai labai mažai įmonei arba mažajai įmonei gali būti taikomi kaip duomenų turėtojai, kai ji nėra susietojo gaminio gamintoja ar susijusių paslaugų teikėja. Įmonei, kuri trumpiau nei vienerius metus priskiriama vidutinei įmonei, ir susietiesiems produktams vienerius metus po tos datos, kurią juos vidutinė įmonė pateikė į rinką, turėtų būti taikomas pereinamasis laikotarpis. Toks vienerių metų laikotarpis leidžia tokia vidutinei įmonei prisitaikyti ir pasirengti konkuruoti jų gaminamiems susietiesiems gaminiams skirtų paslaugų rinkoje remiantis prieigos teisėmis pagal šį reglamentą. Toks pereinamasis laikotarpis netaikomas kai tokia vidutinė įmonė turi partnerę įmonę arba susijusią įmonę, kuri nelaikoma labai maža įmone arba mažąja įmone, arba kai tokia vidutinė įmonė pagal subrangos sutartį gamina arba projektuoja susietąjį gaminį arba teikia susijusią paslaugą;

(42) atsižvelgiant į susietųjų gaminių įvairovę, skirtingu dažnumu generuojančius skirtingo pobūdžio ir apimties duomenis, susijusius su skirtingais duomenų ir kibernetinio saugumo rizikos lygiais ir teikiančius nevienodos vertės ekonomines galimybes, taip pat siekiant užtikrinti nuoseklią dalijimosi duomenimis praktiką vidaus rinkoje, be kita ko, tarp sektorių, taip pat skatinti ir propaguoti sąžiningą dalijimosi duomenimis praktiką net tose srityse, kuriose tokia prieigos prie duomenų Sąjungos teisė nesuteikiama, šiame reglamente numatomos horizontaliosios taisyklės dėl prieigos prie duomenų tvarkos, taikomos tais atvejais, kai duomenų turėtojas pagal Sąjungos teisę ar pagal nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, yra įpareigotas suteikti galimybę duomenų gavėjui gauti duomenis. Tokia prieiga turėtų būti grindžiama sąžiningomis, pagrįstomis, nediskriminacinėmis ir skaidriomis sąlygomis. Tos bendros prieigos taisyklės netaikomos pareigoms suteikti galimybę gauti duomenis pagal Reglamentą (ES) 2016/679. Tos taisyklės nedaro poveikio savanoriškam dalijimuisi duomenimis. Neprivalomos pavyzdinės verslo subjektų dalijimosi duomenimis sutarties sąlygos, kurias turi parengti ir rekomenduoti Komisija, gali padėti šalims sudaryti sutartis, į kurias būtų įtrauktos sąžiningos, pagrįstos ir nediskriminacinės sąlygos ir kurios turi būti skaidriai įgyvendinamos. Tačiau tokios sutarties sudarymas neturėtų reikšti, kad teisė dalytis duomenimis su trečiosiomis šalimis kaip nors priklauso nuo tokios sutarties buvimo. Jei šalims nepavyksta sudaryti sutarties dėl dalijimosi duomenimis, be kita ko, padedant ginčų sprendimo įstaigoms, teisė dalytis duomenimis su trečiosiomis šalimis gali būti užtikrinama nacionaliniuose teismuose;

(43) remiantis laisvės sudaryti sutartis principu, šalims turėtų būti palikta laisvė derėtis dėl jų sutartyse nustatomų tikslių galimybės gauti duomenis suteikimo sąlygų, laikantis bendrų prieigos, susijusios su galimybe gauti duomenis suteikimu, taisyklių. Tokių sutarčių sąlygos galėtų apimti technines ir organizacines priemones, be kita ko, susijusias su duomenų saugumu;

(44) siekiant užtikrinti, kad privalomos prieigos prie duomenų sąlygos būtų sąžiningos abiem sutarties šalims, bendrose taisyklėse dėl prieigos prie duomenų teisių turėtų būti daroma nuoroda į nesąžiningų sutarties sąlygų vengimo taisyklę;

(45) bet koks verslo subjektų tarpusavyje sudarytas susitarimas dėl galimybės gauti duomenis suteikimo turėtų nediskriminuoti palyginamų kategorijų duomenų gavėjų vienas kito atžvilgiu, nepriklausomai nuo to, ar šalys yra didelės įmonės, ar MVĮ. Siekiant kompensuoti informacijos apie skirtingų sutarčių sąlygas trūkumą, dėl kurio duomenų gavėjui sunku įvertinti, ar galimybės gauti duomenis suteikimo sąlygos yra nediskriminacinės, pareiga įrodyti, kad sutarties sąlyga nėra diskriminacinė, turėtų tekti duomenų turėtojams. Neteisėta diskriminacija nelaikoma tai, kad duomenų turėtojas sutartyje nustato skirtingas galimybės gauti duomenis suteikimo sąlygas, jei tuos skirtumus pateisina objektyvios priežastys. Tos pareigos nedaro poveikio Reglamentui (ES) 2016/679;

(46) siekiant skatinti nuolat investuoti į vertingų duomenų generavimą ir galimybės juos gauti teikimą, įskaitant investicijas į atitinkamas technines priemones, kartu išvengiant pernelyg didelės naštos, susijusios su prieiga prie duomenų ir jų naudojimu, dėl kurios dalijimasis duomenimis tampa komerciniu požiūriu nebeperspektyvus, į šį reglamentą įtrauktas principas, kad verslo subjektų tarpusavio santykiuose duomenų turėtojai gali prašyti pagrįstos kompensacijos, kai jiems yra nustatyta pareiga pagal Sąjungos teisę arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, suteikti galimybę duomenų gavėjui gauti duomenis. Tokia kompensacija neturėtų būti suprantama kaip mokėjimas už pačius duomenis. Komisija turėtų priimti gaires dėl pagrįstos kompensacijos apskaičiavimo duomenų ekonomikoje;

(47) pirma, pagal Sąjungos teisę arba pagal nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, pagrįsta kompensacija už pareigos patenkinti prašymą leisti gauti duomenis įvykdymą gali apimti išlaidų, patirtų suteikiant galimybę gauti duomenis, kompensavimą. Tos išlaidos gali būti techninės išlaidos, kaip antai išlaidos, būtinos duomenų atgaminimui, platinimui elektroninėmis priemonėmis ir saugojimui, tačiau ne duomenų rinkimo ar rengimo išlaidos. Tokios techninės išlaidos taip pat gali apimti duomenų tvarkymo išlaidas, būtinas tam, kad būtų suteikta galimybė gauti duomenis, įskaitant išlaidas, susijusias su duomenų formatavimu. Išlaidos, susijusios su galimybės gauti duomenis suteikimu, taip pat gali apimti išlaidas, patirtas sudarant palankesnes sąlygas konkretiems dalijimosi duomenimis prašymams. Jos taip pat gali skirtis priklausomai nuo duomenų kiekio ir priemonių, kurių imtasi siekiant suteikti galimybę gauti duomenis. Ilgalaikiai duomenų turėtojų ir duomenų gavėjų susitarimai, pavyzdžiui, taikant abonentinį modelį arba naudojantis išmaniosiomis sutartimis, gali padėti sumažinti išlaidas, patiriamas vykdant reguliarius ar pasikartojančius verslo subjektų sandorius. Išlaidos, susijusios su galimybės gauti duomenis suteikimu, būna susijusios su konkrečiu prašymu arba bendros su kitais prašymais. Pastaruoju atveju pavienis duomenų gavėjas neturėtų apmokėti visų galimybės gauti duomenis suteikimo išlaidų. Antra, pagrįsta kompensacija taip pat gali apimti maržą, išskyrus MVĮ ir ne pelno mokslinių tyrimų organizacijų atveju. Marža gali skirtis priklausomai nuo veiksnių, susijusių su pačiais duomenimis, pavyzdžiui, duomenų kiekio, formato ar pobūdžio. Ji gali būti nustatoma atsižvelgiant į duomenų rinkimo išlaidas. Todėl marža gali būti mažesnė, jei duomenų turėtojas surinko duomenis savo verslo reikmėms be didelių investicijų, arba didesnė, jei investicijos į duomenų rinkimą duomenų turėtojo verslo reikmėms yra didelės. Ji gali būti ribota ar net visai netaikoma tais atvejais, kai duomenų gavėjui naudojant duomenis nedaroma poveikio paties duomenų turėtojo veiklai. Tai, kad duomenis bendrai generuoja naudotojui priklausantis, jo išsinuomotas arba išsipirktinai nuomojamas susietasis gaminys, taip pat galėtų sumažinti kompensacijos dydį, palyginti su kitais atvejais, kai duomenis generuoja duomenų turėtojas, pavyzdžiui, teikdamas susijusią paslaugą;

(48) jokių veiksmų imtis nereikia, kai duomenimis tarpusavyje dalijasi didelės įmonės arba kai duomenų turėtojas yra mažoji įmonė ar vidutinė įmonė, o duomenų gavėjas – didelė įmonė. Tokiais atvejais laikoma, kad įmonės yra pajėgios derėtis dėl kompensacijos, neperžengiant pagrįstumo ir nediskriminavimo ribų;

(49) siekiant apsaugoti MVĮ nuo pernelyg didelės ekonominės naštos, dėl kurios joms būtų komerciniu požiūriu pernelyg sunku plėtoti ir įgyvendinti novatoriškus verslo modelius, jų mokėtina pagrįsta kompensacija už galimybės gauti duomenis suteikimą neturėtų viršyti išlaidų, tiesiogiai susijusių su galimybės gauti duomenis suteikimu. Tiesiogiai susijusios išlaidos yra tos išlaidos, kurios priskirtinos atskiriems prašymams, atsižvelgiant į tai, kad duomenų turėtojas turi nustatyti nuolatines reikiamas technines sąsajas arba susijusią programinę įrangą ir junglumą. Toks pat režimas turėtų būti taikomas ne pelno mokslinių tyrimų organizacijoms.

(50) tinkamai pagrįstais atvejais, be kita ko, kai reikia užtikrinti vartotojų dalyvavimą ir konkurenciją arba skatinti inovacijas tam tikrose rinkose, Sąjungos teisės aktuose arba nacionalinės teisės aktuose, kuriais įgyvendinama Sąjungos teisė, gali būti nustatyta reguliuojama kompensacija už galimybės gauti konkrečių rūšių duomenis suteikimą;

(51) siekiant užtikrinti, kad duomenų turėtojo prašoma kompensacija būtų pagrįsta arba, jei duomenų gavėjas yra MVĮ arba ne pelno mokslinių tyrimų organizacija, kad kompensacija neviršytų išlaidų, tiesiogiai susijusių su galimybės gauti duomenis suteikimu duomenų gavėjui, ir būtų priskirtina atskiram atitinkamam prašymui, svarbu laikytis skaidrumo principo. Kad duomenų gavėjai galėtų įvertinti ir patikrinti, ar kompensacija atitinka šio reglamento reikalavimus, duomenų turėtojas turėtų pateikti duomenų gavėjui pakankamai išsamią kompensacijai apskaičiuoti reikalingą informaciją;

(52) galimybės vidaus ir tarpvalstybinius ginčus, kylančius dėl galimybės gauti duomenis suteikimo, spręsti alternatyviais būdais užtikrinimas turėtų būti naudingas duomenų turėtojams ir duomenų gavėjams, taigi padėtų sustiprinti pasitikėjimą dalijimusi duomenimis. Kai šalys negali susitarti dėl sąžiningų, pagrįstų ir nediskriminacinių galimybės gauti duomenis suteikimo sąlygų, ginčų sprendimo įstaigos turėtų šalims pasiūlyti paprastą, greitą ir nebrangų sprendimą. Nors šiuo reglamentu tik nustatomos sąlygos, kurias ginčų sprendimo įstaigos turi atitikti, kad būtų sertifikuotos, valstybės narės gali savo nuožiūra priimti bet kokias konkrečias sertifikavimo procedūros taisykles, įskaitant sertifikavimo galiojimo pabaigą arba atšaukimą. Šio reglamento nuostatomis dėl ginčų sprendimo neturėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės įsteigtų ginčų sprendimo įstaigas;

(53) šiame reglamente numatyta ginčų sprendimo procedūra yra savanoriška procedūra, kuria naudotojams, duomenų turėtojams ir duomenų gavėjams suteikiama galimybė susitarti savo ginčus pateikti spręsti ginčų sprendimo įstaigoms. Todėl šalys turėtų galėti laisvai kreiptis į pasirinktą ginčų sprendimo įstaigą – nepriklausomai nuo to, ar ji yra valstybėje narėje, kurioje tos šalys įsisteigusios, ar už jos ribų;

(54) siekiant išvengti atvejų, kai dėl to paties ginčo kreipiamasi į dvi ar daugiau ginčų sprendimo įstaigų, ypač kai ginčas tarpvalstybinis, ginčų sprendimo įstaiga turėtų galėti atsisakyti nagrinėti prašymą, kuris jau yra perduotas kitai ginčų sprendimo įstaigai arba valstybės narės teismui;

(55) siekiant užtikrinti vienodą šio reglamento taikymą, ginčų sprendimo įstaigos turėtų atsižvelgti į neprivalomas pavyzdines sutarties sąlygas, kurias Komisija turi parengti ir rekomenduoti, taip pat į Sąjungos arba nacionalinės teisės aktus, kuriais nustatomos dalijimosi duomenimis pareigos, arba į sektorių valdžios institucijų parengtas tokių teisės aktų taikymo gaires;

(56) ginčų sprendimo procedūros šalims neturėtų būti užkirstas kelias naudotis savo pagrindinėmis teisėmis į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą. Todėl dėl sprendimo perduoti ginčą ginčų sprendimo įstaigai tos šalys neturėtų prarasti teisės siekti žalos atlyginimo valstybės narės teisme. Ginčų sprendimo įstaigos turėtų viešai skelbti savo metines veiklos ataskaitas;

(57) duomenų turėtojai gali taikyti atitinkamas technines apsaugos priemones, kad užkirstų kelią neteisėtam duomenų atskleidimui ar prieigai prie jų. Tačiau tomis priemonėmis duomenų gavėjai neturėtų būti diskriminuojami vienas kito atžvilgiu ir neturėtų būti trukdoma naudotojų ar duomenų gavėjų prieigai prie duomenų arba naudojimuisi jais. Tais atvejais, kai duomenų gavėjas piktnaudžiauja, pavyzdžiui, klaidina duomenų turėtoją pateikdamas klaidingą informaciją, siekiant duomenis panaudoti neteisėtais tikslais, be kita ko, remiantis duomenimis kurti konkuruojantį susietąjį produktą, duomenų turėtojas ir, jei taikytina ir jei jie yra ne tas pats asmuo, komercinės paslapties turėtojas arba naudotojas gali prašyti trečiosios šalies ar duomenų gavėjo nepagrįstai nedelsiant įgyvendinti korekcines ar taisomąsias priemones. Visi tokie prašymai, visų pirma prašymai nutraukti prekių, išvestinių duomenų ar paslaugų gamybą, siūlymą ar pateikimą rinkai, taip pat prašymai nutraukti prekių, dėl kurių atsiranda pažeidimas, importą, eksportą, saugojimą ar jas sunaikinti, turėtų būti vertinami atsižvelgiant į jų proporcingumą duomenų turėtojo, komercinės paslapties turėtojo ar naudotojo interesams;

(58) kai vienos šalies derybinė padėtis yra stipresnė, kyla pavojus, kad ta šalis, derėdamasi dėl prieigos prie duomenų, galėtų tokia padėtimi pasinaudoti kitos susitariančiosios šalies nenaudai ir todėl prieiga prie duomenų būtų mažiau perspektyvi komerciniu požiūriu ir kartais ekonomiškai nenaudinga. Toks sutartinių santykių disbalansas kenkia visoms įmonėms, kurios neturi prasmingų galimybių derėtis dėl prieigos prie duomenų sąlygų ir kurioms gali nelikti jokio kito pasirinkimo kaip tik sutikti su sutarties sąlygomis arba pasitraukti. Todėl nesąžiningos sutarčių sąlygos, kuriomis reglamentuojama prieiga prie duomenų ir jų naudojimas arba atsakomybė ir teisių gynimo priemonės tais atvejais, kai su duomenimis susijusios pareigos pažeidžiamos arba panaikinamos, įmonėms neturėtų būti privalomos, kai tos sąlygos toms įmonėms buvo nustatytos vienašališkai;

(59) taisyklėse dėl sutarčių sąlygų turėtų būti atsižvelgiama į laisvės sudaryti sutartis principą, kuris yra esminė verslo subjektų tarpusavio santykių sąvoka. Todėl nesąžiningumo patikrinimas turėtų būti taikomas ne visoms sutarčių sąlygoms, o tik toms, kurios nustatomos vienašališkai. Tai susiję su situacijomis, kai suteikiama galimybė tik priimti sutarties sąlygas arba pasitraukti – viena šalis pateikia tam tikrą sutarties sąlygą, o kita įmonė negali daryti įtakos tos sąlygos turiniui, nepaisant bandymo dėl jos derėtis. Sutarties sąlyga, kurią tiesiog pateikia viena šalis ir su kuria kita įmonė sutinka, arba sąlyga, dėl kurios sutarties šalys derasi ir vėliau, ją iš dalies pakeitusios, susitaria, neturėtų būti laikoma nustatyta vienašališkai;

(60) be to, taisyklės dėl nesąžiningų sutarčių sąlygų turėtų būti taikomos tik tiems sutarties elementams, kurie yra susiję su galimybės gauti duomenis suteikimu, t. y. sutarčių sąlygoms, susijusioms su prieiga prie duomenų bei jų naudojimu ir su atsakomybe ar teisių gynimo priemonėmis tais atvejais, kai su duomenimis susijusios pareigos pažeidžiamos ar nutraukiamos. Kitoms tos pačios sutarties dalims, nesusijusioms su galimybės gauti duomenis suteikimu, šiame reglamente nustatytas nesąžiningumo patikrinimas neturėtų būti taikomas;

(61) nesąžiningų sutarčių sąlygų nustatymo kriterijai turėtų būti taikomi tik itin nepalankioms sutarčių sąlygoms, kai piktnaudžiaujama stipresne derybine padėtimi. Didžioji dauguma sutarčių sąlygų, kurios vienai šaliai komerciniu požiūriu palankesnės nei kitai, įskaitant tas, kurios yra įprastos verslo subjektų tarpusavio sutartyse, yra įprastinė sutarčių laisvės principo išraiška ir taikomos toliau. Šiame reglamente didelis nukrypimas nuo geros komercinės praktikos apimtų, *inter alia*, šalies, kuriai vienašališkai nustatyta sąlyga, galimybių apsaugoti savo teisėtus su atitinkamais duomenimis susijusius komercinius interesus objektyvų pabloginimą;

(62) siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, šiuo reglamentu nustatomas sąlygų, kurios visada laikomos nesąžiningomis, sąrašas ir sąlygų, kurios, kaip preziumuojama, yra nesąžiningos, sąrašas. Pastaruoju atveju sutarties sąlygą nustatanti įmonė turėtų turėti galimybę paneigti nesąžiningumo prezumpciją įrodydama, kad šiame reglamento išvardyta sutarties sąlyga konkrečiu atveju nėra nesąžininga. Jeigu sutarties sąlyga nėra įtraukta į sąlygų, kurios visada laikomos nesąžiningomis arba dėl kurių daroma prielaida, kad jos nesąžiningos, sąrašą, taikoma bendroji nesąžiningumo nuostata. Tuo atžvilgiu aiškinant bendrąją nesąžiningumo nuostatą, orientyru turėtų būti laikomos sąlygos, išvardytos šiame reglamento kaip nesąžiningos. Galiausiai, verslo subjektams derantis dėl sutarčių taip pat gali būti naudingos neprivalomos pavyzdinės dalijimosi duomenimis tarp verslo subjektų sutarties sąlygos, kurias turi parengti ir rekomenduoti Komisija. Jeigu sutarties sąlyga paskelbiama nesąžininga, atitinkama sutartis turėtų būti toliau taikoma be tos sąlygos, nebent nesąžininga sutarties sąlyga nebūtų atskiriama nuo kitų sutarties sąlygų;

(63) išimtinio poreikio atvejais viešojo sektoriaus institucijoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms gali prireikti, vykdant teisės aktais nustatytas pareigas viešojo intereso labui, naudoti turimus duomenis, įskaitant, kai aktualu, susijusius metaduomenis, kad jos galėtų reaguoti į ekstremaliąsias situacijas arba kitais išimtiniais atvejais. Išimtiniai poreikiai reiškia aplinkybes, kurių neįmanoma numatyti ir kurios yra ribotos laiko atžvilgiu – priešingai kitoms aplinkybėms, kurios gali būti suplanuotos, numatytos pagal tvarkaraštį, periodiškai besikartojančios ar dažnos. Nors duomenų turėtojo sąvoka paprastai neapima viešojo sektoriaus įstaigų, ji gali apimti valstybines įmones. Mokslinius tyrimus atliekančios ir juos finansuojančios organizacijos taip pat gali būti organizuotos kaip viešojo sektoriaus institucijos arba viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos. Siekiant sumažinti įmonėms tenkančią naštą, labai mažos įmonės ir mažosios įmonės turėtų privalėti teikti duomenis viešojo sektoriaus institucijoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms tik tais atvejais, kai esama išimtinio poreikio, kai tokie duomenys yra reikalingi reaguoti į ekstremaliąją situaciją ir kai viešojo sektoriaus institucijos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos lygiavertėmis sąlygomis negali veiksmingai gauti tokių duomenų alternatyviomis priemonėmis;

(64) susidarius ekstremaliosioms situacijoms, pavyzdžiui, ekstremaliosioms visuomenės sveikatos situacijoms, ekstremaliosioms situacijoms dėl gaivalinių nelaimių, įskaitant tas, per kurias padėtį dar labiau apsunkina klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas, ir žmogaus sukeltoms didelėms nelaimėms, pavyzdžiui, dideliems kibernetinio saugumo incidentams, su duomenų naudojimu susijęs viešasis interesas bus viršesnis už duomenų turėtojų interesus laisvai disponuoti savo turimais duomenimis. Tokiu atveju duomenų turėtojams turėtų būti nustatyta pareiga, gavus viešojo sektoriaus įstaigų, Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigų prašymą, suteikti jiems galimybę gauti duomenis. Tai, ar susidarė ekstremalioji situacija, turėtų būti nustatoma ar skelbiama pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę ir remiantis atitinkamomis procedūromis, įskaitant atitinkamų tarptautinių organizacijų procedūras. Tokiais atvejais viešojo sektoriaus įstaiga turėtų įrodyti, kad duomenų, dėl kurių teikiamas prašymas, kitaip nebūtų galima gauti laiku, veiksmingai ir lygiavertėmis sąlygomis, pavyzdžiui, kitai įmonei savanoriškai teikiant duomenis arba atliekant paiešką viešoje duomenų bazėje;

(65) išimtinis poreikis gali atsirasti ir dėl ne ekstremaliųjų situacijų. Tokiais atvejais viešojo sektoriaus institucijai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai turėtų būti leidžiama prašyti tik ne asmens duomenų. Viešojo sektoriaus institucija turėtų įrodyti, kad duomenys yra būtini siekiant vykdyti teisėje aiškiai numatytą konkrečią užduotį, vykdomą dėl viešojo intereso, pavyzdžiui, rengti oficialiąją statistiką, arba vykdyti reikalavimus sušvelninti ekstremaliosios situacijos poveikį ar nuo jos atsigauti. Be to, toks prašymas gali būti pateiktas tik tada, kai viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga identifikavo konkrečius duomenis, kurių kitaip nebūtų galima gauti laiku, veiksmingai ir lygiavertėmis sąlygomis, ir tik tuo atveju, jei ji išnaudojo visas kitas turimas priemones tokiems duomenims gauti, tokias kaip duomenų gavimas pagal savanoriškus susitarimus, įskaitant ne asmens duomenų pirkimą rinkoje siūlant rinkos kainas, arba rėmimasis esamais įpareigojimais suteikti galimybę gauti duomenis, arba naujų teisėkūros priemonių, kuriomis būtų galima užtikrinti, kad duomenys būtų prieinami laiku, priėmimas. Prašymams taip pat turėtų būti taikomos sąlygos ir principai, pavyzdžiui, susiję su tikslo apribojimu, proporcingumu, skaidrumu ir laiko apribojimu. Tais atvejais, kai prašoma duomenų, reikalingų oficialiajai statistikai rengti, prašančioji viešojo sektoriaus įstaiga taip pat turėtų įrodyti tai, ar pagal nacionalinę teisę jai neleidžiama ne asmens duomenų pirkti rinkoje;

(66) šis reglamentas neturėtų būti taikomas savanoriškiems privačiųjų ir viešųjų subjektų susitarimams dėl keitimosi duomenimis, įskaitant MVĮ vykdomą duomenų teikimą, ir juo neturėtų būti užkertamas kelias juos sudaryti, taip pat juo nedaromas poveikis Sąjungos teisės aktams, kuriuose numatyti viešųjų subjektų privatiesiems subjektams teikiami privalomi prašymai pateikti informaciją. Šis reglamentas neturėtų daryti poveikio duomenų turėtojų pareigoms teikti duomenis, kurios grindžiamos neišimtinio pobūdžio poreikiais, visų pirma tais atvejais, kai duomenų aprėptis ir duomenų turėtojų ratas yra žinomi arba kai duomenys gali būti naudojami reguliariai, pavyzdžiui, atvejais, susijusiais su pareigomis teikti ataskaitas ir vidaus rinkoje taikomomis pareigomis. Šis reglamentas taip pat neturėtų daryti poveikio reikalavimams dėl prieigos prie duomenų siekiant patikrinti, kaip laikomasi taikomų taisyklių, įskaitant, kai viešojo sektoriaus įstaigos laikymosi tikrinimo užduotį paveda kitiems subjektams nei viešojo sektoriaus įstaigos;

(67) šis reglamentas papildo Sąjungos ir nacionalinę teisę, kuria numatoma prieiga prie duomenų ir jų naudojimas statistikos tikslais, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009[1], ir su oficialiąja statistika susijusius nacionalinės teisės aktus, ir nedaro jiems poveikio;

(68) viešojo sektoriaus įstaigos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos, vykdydami savo užduotis nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už juos arba baudžiamųjų ir administracinių sankcijų vykdymo, taip pat duomenų rinkimo mokesčių ar muitinės tikslais srityse, turėtų remtis savo įgaliojimais pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę. Atitinkamai šiuo reglamentu nedaromas poveikis dalijimosi duomenimis, prieigos prie jų ir jų naudojimo tų sričių teisės aktams;

---

[1] 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

(69) laikantis Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 ir 3 dalių, siekiant tiek užtikrinti teisinį tikrumą, tiek kuo labiau sumažinti įmonėms tenkančią administracinę naštą, reikia proporcingos, ribotos ir nuspėjamos Sąjungos lygmens sistemos, kuria vadovaujamasi numatant teisinį pagrindą, pagal kurį duomenų turėtojai išimtinio poreikio atvejais viešojo sektoriaus institucijoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms suteikia galimybę gauti duomenis. Tuo tikslu viešojo sektoriaus įstaigų, Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigų teikiami duomenų prašymai duomenų turėtojams turėtų būti konkretūs, skaidrūs ir proporcingi pagal turinio apimtį ir detalumą. Prašymo tikslas ir numatoma prašomų duomenų naudojimo paskirtis turėtų būti konkretūs ir aiškiai išdėstyti, ir tuo pačiu metu prašančiajam subjektui turėtų būti sudarytos sąlygos pakankamai lanksčiai vykdyti savo specialias užduotis viešojo intereso labui. Prašyme taip pat turėtų būti atsižvelgiama į teisėtus duomenų turėtojo, kuriam prašymas teikiamas, interesus. Duomenų turėtojams tenkanti našta turėtų būti kuo labiau sumažinta įpareigojant prašančiuosius subjektus laikytis vienkartinio duomenų pateikimo principo, pagal kurį užkertamas kelias tam, kad tų pačių duomenų daugiau nei vieną kartą prašytų daugiau nei viena viešojo sektoriaus įstaiga arba Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos. Siekiant užtikrinti skaidrumą, Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigų pateiktus prašymus pateikti duomenis duomenų prašantis subjektas turėtų nepagrįstai nedelsdamas paskelbti viešai. Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos apie savo prašymus turėtų informuoti Komisiją. Jei prašymą pateikti duomenis pateikia viešojo sektoriaus įstaiga, ta institucija taip pat turėtų pranešti valstybės narės, kurioje yra įsteigta viešojo sektoriaus įstaiga, duomenų koordinatoriui. Turėtų būti užtikrinta, kad visi prašymai būtų viešai prieinami internetu. Gavusi pranešimą dėl duomenų prašymo, kompetentinga institucija gali nuspręsti įvertinti prašymo teisėtumą ir vykdyti savo funkcijas, susijusias su šio reglamento vykdymo užtikrinimu ir taikymu. Duomenų koordinatorius turėtų užtikrinti, kad visi viešojo sektoriaus įstaigų prašymai būtų viešai prieinami internetu;

(70) pareigos teikti duomenis tikslas – užtikrinti, kad viešojo sektoriaus institucijos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos turėtų reikiamų žinių, kad galėtų reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, užkirsti joms kelią ar atsigauti po jų arba išlaikyti gebėjimą atlikti konkrečias teisės aktuose aiškiai numatytas užduotis. Tų subjektų gauti duomenys gali būti komerciniu požiūriu neskelbtini. Todėl duomenims, kuriuos suteikiama galimybė gauti pagal šį reglamentą, neturėtų būti taikomas nei Reglamentas (ES) 2022/868, nei Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024[1], ir jie neturėtų būti laikomi atviraisiais duomenimis, kuriuos gali pakartotinai naudoti trečiosios šalys. Tačiau tai neturėtų daryti poveikio Direktyvos (ES) 2019/1024 taikymui pakartotinai naudojant oficialiąją statistiką, kuriai parengti buvo naudojami pagal šį reglamentą gauti duomenys, su sąlyga, kad pakartotinis naudojimas neapima pamatinių duomenų. Be to, jei tenkinamos šiame reglamente nustatytos sąlygos, neturėtų būti daromas poveikis galimybei dalytis duomenimis mokslinių tyrimų vykdymo arba oficialiosios statistikos plėtojimo, rengimo ir sklaidos tikslais. Viešojo sektoriaus įstaigoms taip pat turėtų būti leidžiama duomenimis, gautais pagal šį reglamentą, keistis su kitomis viešojo sektoriaus įstaigomis, Komisija, Europos Centriniu Banku ar Sąjungos įstaigomis, siekiant patenkinti išimtinius poreikius, dėl kurių duomenų buvo paprašyta;

[1] 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

(71) duomenų turėtojai turėtų turėti galimybę nepagrįstai nedelsdami ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per penkias arba 30 darbo dienų (priklausomai nuo prašyme nurodyto išimtinio poreikio pobūdžio) atsisakyti patenkinti viešojo sektoriaus įstaigos, Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigos pateiktą prašymą arba paprašyti jį pakeisti. Prireikus, duomenų turėtojas turėtų turėti šią galimybę tais atvejais, kai jis prašomų duomenų nekontroliuoja, t. y. kai neturi tiesioginės prieigos prie duomenų ir negali nustatyti, ar jie yra prieinami. Turėtų egzistuoti pagrįsta priežastis nesuteikti galimybės gauti duomenis, jei galima įrodyti, kad prašymas yra panašus į kitos viešojo sektoriaus įstaigos ar Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigos anksčiau tuo pačiu tikslu pateiktą prašymą ir duomenų turėtojui nepranešta apie duomenų ištrynimą pagal šį reglamentą. Duomenų turėtojas, atmetantis prašymą arba siekiantis jį pakeisti, viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui arba Sąjungos įstaigai, kuri prašo pateikti duomenis, turėtų pranešti tai pagrindžiančias priežastis. Kai prašomiems duomenų rinkiniams taikomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 96/9/EB[1] numatytos *sui generis* duomenų bazės teisės, duomenų turėtojai savo teisėmis turėtų naudotis taip, kad viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai nebūtų užkirstas kelias gauti duomenis arba jais dalytis pagal šį reglamentą;

[1] 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos (OL L 77, 1996 3 27, p. 20).

(72) išimtinio poreikio, susijusio su reagavimu į ekstremaliąją situaciją atveju viešojo sektoriaus institucijos, kai tik įmanoma, turėtų naudoti ne asmens duomenis. Tais atvejais, kai prašymai grindžiami išimtiniu poreikiu, nesusijusiu su ekstremaliąja situacija, asmens duomenų negali būti prašoma. Kai prašoma asmens duomenų, duomenų turėtojas turėtų duomenis nuasmeninti. Kai į duomenis, kuriuos viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai turi būti suteikta galimybė gauti, tikrai būtina įtraukti asmens duomenis, arba kai paaiškėja, kad duomenų nuasmeninti neįmanoma, duomenų prašantis subjektas turėtų įrodyti, kad tvarkyti duomenis tikrai būtina ir kad jie bus tvarkomi konkrečiais bei ribotais tikslais. Turėtų būti laikomasi taikytinų asmens duomenų apsaugos taisyklių. Suteikiant galimybę gauti duomenis ir vėliau juos naudoti turėtų būti taikomos su tais duomenimis susijusių asmenų teisių ir interesų apsaugos priemonės;

(73) duomenys, kuriuos viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms suteikta galimybė gauti remiantis išimtiniu poreikiu, turėtų būti naudojami tik tais tikslais, kuriais jų buvo paprašyta, nebent galimybę gauti duomenis suteikęs duomenų turėtojas aiškiai sutiko, kad duomenys būtų naudojami kitais tikslais. Kai duomenys tampa nereikalingi prašyme nurodytu tikslu, jie turėtų būti ištrinti, nebent susitariama kitaip, ir apie tai turėtų būti informuotas duomenų turėtojas. Šis reglamentas grindžiamas Sąjungoje ir valstybėse narėse galiojančia prieigos tvarka ir juo nekeičiama nacionalinė teisė dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais vykdant skaidrumo įsipareigojimus. Kai duomenys tampa nereikalingi tokių skaidrumo įsipareigojimų laikymosi tikslais, jie turėtų būti ištrinti;

(74) pakartotinai naudodamos duomenis, kuriuos pateikė duomenų turėtojai, viešojo sektoriaus institucijos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos turėtų laikytis ir galiojančios taikytinos Sąjungos ar nacionalinės teisės, ir sutartinių įsipareigojimų, kurie taikomi duomenų turėtojui. Jie neturėtų kurti ir tobulinti susietojo gaminio ar susijusios paslaugos, kurie konkuruotų su duomenų turėtojo susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, taip pat tais tikslais dalytis duomenimis su trečiąja šalimi. Jie taip pat turėtų duomenų turėtojų prašymu suteikti jiems viešą pripažinimą ir turėtų būti atsakingi už gautų duomenų saugumo palaikymą. Kai norint pasiekti tikslą, dėl kurio prašoma duomenų, tikrai būtina, kad duomenų turėtojas viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms atskleistų komercines paslaptis, prieš atskleidžiant duomenis turėtų būti garantuotas tokio atskleidimo konfidencialumas;

(75) kai kyla pavojus svarbių viešųjų gėrybių apsaugai, pavyzdžiui, reaguojant į ekstremaliąsias situacijas, neturėtų būti tikimasi, kad atitinkama viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba atitinkama Sąjungos įstaiga suteiks įmonėms kompensaciją už gautus duomenis. Ekstremaliosios situacijos susiklosto retai ir ne visose tokiose ekstremaliosiose situacijose reikia naudoti įmonių turimus duomenis. Tuo pačiu metu pareiga pateikti duomenis labai mažoms įmonėms ir mažosioms įmonėms gali būti didelė našta. Todėl joms turėtų būti leidžiama reikalauti kompensacijos net ir reagavimo į ekstremaliąsias situacijas atveju. Taigi, duomenų turėtojų verslo veikla neturėtų būti neigiamai paveikta dėl to, kad viešojo sektoriaus įstaigos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos naudosis šiuo reglamentu. Tačiau, kadangi išimtinio poreikio atvejai, kurie nėra reagavimo į ekstremaliąją situaciją atvejai, gali būti dažnesni, duomenų turėtojai tokiais atvejais turėtų turėti teisę į pagrįstą kompensaciją, kuri neturėtų viršyti techninių ir organizacinių išlaidų, patirtų vykdant prašymą, ir pagrįstos maržos, reikalingos tam, kad viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui arba Sąjungos įstaigai būtų suteikta galimybė gauti duomenis. Kompensacija neturėtų būti suprantama kaip mokėjimas už pačius duomenis ar kaip privaloma. Duomenų turėtojai neturėtų turėti galimybės reikalauti kompensacijos, kai pagal nacionalinę teisę nacionaliniams statistikos institutams ar kitoms už statistikos rengimą atsakingoms nacionalinėms institucijoms neleidžiama mokėti duomenų turėtojams kompensacijos už duomenų pateikimą. Viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar atitinkama Sąjungos įstaiga turėtų turėti galimybę nesutikti dėl duomenų turėtojo prašomos kompensacijos dydžio, ir tuo klausimu kreiptis į valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentingą instituciją;

(76) viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga turėtų turėti teisę pagal prašymą gautais duomenimis dalytis su kitais subjektais ar asmenimis, kai tai būtina mokslinių tyrimų ar analitinei veiklai, kuria jie patys negali užsiimti, vykdyti, jei ta veikla yra suderinama su tikslu, kuriuo buvo paprašyta duomenų. Jie turėtų laiku informuoti duomenų turėtoją apie tokį dalijimąsi. Tokiais duomenimis tomis pačiomis aplinkybėmis taip pat gali būti dalijamasi su nacionaliniais statistikos institutais ir Eurostatu oficialiosios statistikos plėtojimo, rengimo ir sklaidos tikslais. Tačiau tokia mokslinių tyrimų veikla turėtų būti suderinama su tikslu, kuriuo buvo paprašyta duomenų, o duomenų turėtojas turėtų būti informuojamas apie tolesnį dalijimąsi jo pateiktais duomenimis. Asmenys, vykdantys mokslinius tyrimus, arba mokslinių tyrimų organizacijos, su kuriais gali būti dalijamasi tais duomenimis, turėtų veikti nesiekdami pelno arba vykdyti valstybės pripažintą su viešuoju interesu susijusį uždavinį. Šio reglamento tikslais mokslinių tyrimų organizacijomis neturėtų būti laikomos organizacijos, kurioms reikšmingą įtaką daro komercinės įmonės, kai tai suteikia galimybę tokioms įmonėms dėl struktūrinių aplinkybių vykdyti kontrolę ir taip jos galėtų įgyti lengvatinę prieigą prie mokslinių tyrimų rezultatų;

(77) reaguojant į tarpvalstybinę ekstremaliąją situaciją ar kitą išimtinį poreikį, duomenų prašymai gali būti adresuojami duomenų turėtojams, esantiems kitose valstybėse narėse nei ta, kurioje yra prašančioji viešojo sektoriaus įstaiga. Tokiu atveju prašančioji viešojo sektoriaus įstaiga turėtų pranešti valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentingai institucijai, kad ji galėtų išnagrinėti prašymą pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus. Tas pats turėtų būti taikoma Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigos pateiktiems prašymams. Kai prašoma asmens duomenų, viešojo sektoriaus įstaiga turėtų pranešti už Reglamento (ES) 2016/679 priežiūrą atsakingai institucijai valstybėje narėje, kurioje įsteigtas viešojo sektoriaus subjektas. Atitinkama kompetentinga institucija turėtų teisę patarti viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai bendradarbiauti su duomenų turėtojo valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, viešojo sektoriaus įstaigomis dėl poreikio užtikrinti kuo mažesnę administracinę naštą duomenų turėtojui. Kai kompetentinga institucija turi pagrįstų prieštaravimų, kiek tai susiję su tuo, ar prašymas atitinka šį reglamentą, ji turėtų atmesti viešojo sektoriaus įstaigos, Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigos prašymą, o pastarieji, prieš imdamiesi kitų veiksmų, įskaitant prašymo pateikimą iš naujo, turėtų atsižvelgti į tuos prieštaravimus;

(78) duomenų tvarkymo paslaugų, įskaitant debesijos ir tinklo paribio paslaugas, klientų turima galimybė vieną duomenų tvarkymo paslaugą pakeisti kita, kartu išlaikant minimalų paslaugos funkcionalumą ir išvengiant laikotarpių, kai paslaugos neprieinamos, arba vienu metu naudotis kelių teikėjų teikiamomis paslaugomis be nepagrįstų kliūčių ir duomenų perdavimo išlaidų, yra viena iš esminių sąlygų siekiant labiau konkurencinės rinkos, kurioje naujiems duomenų tvarkymo paslaugų teikėjams yra mažiau kliūčių patekti į rinką, ir siekiant užtikrinti didesnį tų paslaugų naudotojų atsparumą. Vartotojai, kurie naudojasi nemokamos pakopos pasiūlymais, taip pat turėtų galėti naudotis šiame reglamente išdėstytomis nuostatomis dėl keitimo, kad dėl tų pasiūlymų vartotojai netaptų susaistyti;

(79) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/1807[1] duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai skatinami veiksmingai parengti ir veiksmingai įgyvendinti savireguliavimo elgesio kodeksus, apimančius geriausią praktiką, kurią taikant, *inter alia*, palengvinamas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų keitimas ir duomenų perkėlimas. Atsižvelgiant į ribotą savireguliavimo sistemų, sukurtų reaguojant į tokį raginimą, naudojimą ir į bendrą atvirųjų standartų ir sąsajų nebuvimą, būtina duomenų tvarkymo paslaugų teikėjams nustatyti minimalias reguliuojamojo pobūdžio pareigas, kad būtų pašalintos ikikomercinės, komercinės, techninės, sutartinės ir organizacinės kliūtys, kurios susijusios ne tik su mažesniu duomenų perdavimo greičiu klientui paliekant teikėją ir kurios trukdo vieną duomenų tvarkymo paslaugą veiksmingai pakeisti kita;

---

[1] 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1807 dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų (OL L 303, 2018 11 28, p. 59).

(80) duomenų tvarkymo paslaugos turėtų apimti paslaugas, kuriomis pagal poreikį suteikiama visur esanti tinklo prieiga prie bendrosios konfigūruojamų, kintamo masto ir pritaikomų paskirstytųjų kompiuterijos išteklių bazės. Tie kompiuterijos ištekliai apima tokius išteklius kaip tinklai, serveriai ar kita virtualioji ar fizinė infrastruktūra, programinė įranga, įskaitant programinės įrangos kūrimo priemones, saugyklos, taikomosios programos ir paslaugos. Duomenų tvarkymo paslaugos kliento gebėjimas vienašališkai savarankiškai rūpintis kompiuteriniais pajėgumais, pavyzdžiui, serverio laiku ar tinklo saugykla, be duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo atstovų įsikišimo galėtų būti apibūdinamas kaip reikalaujantis minimalių valdymo pastangų ir implikuojantis minimalią paslaugų teikėjo ir kliento sąveiką. Terminas „visuresė“ vartojamas apibūdinti kompiuteriniams pajėgumams, kurie teikiami naudojantis tinklu ir kuriuos galima naudoti per mechanizmus, kuriais skatinama naudoti įvairias mažafunkces ar daugiafunkces kompiuterių platformas (nuo saityno naršyklių iki mobiliųjų įrenginių ir profesionaliųjų kompiuterių). Terminu „kintamo masto“ apibūdinami kompiuterijos ištekliai, kuriuos duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas lanksčiai paskirsto nepriklausomai nuo geografinės išteklių vietos, siekdamas atsižvelgti į paklausos svyravimus. Terminas „pritaikomas “ vartojamas apibūdinti tiems kompiuterijos ištekliams, kuriais aprūpinama ir kurie teikiami atsižvelgiant į paklausą, siekiant pagal darbo krūvį sparčiai padidinti arba sumažinti turimus išteklius. Terminas „bendroji bazė“ vartojamas apibūdinti tiems kompiuterijos ištekliams, kurie teikiami daugeliui naudotojų, besidalijančių bendra prieiga prie paslaugos, tačiau tvarkymą kiekvieno naudotojo atveju atliekant atskirai, nors paslauga yra teikiama naudojant tą pačią elektroninę įrangą. Terminas „paskirstytasis“ vartojamas apibūdinti tiems kompiuterijos ištekliams, kurie yra skirtinguose tinkliniuose kompiuteriuose ar įrenginiuose ir kurie tarpusavyje bendrauja ir koordinuoja veiksmus perduodami pranešimus. Terminas „labai paskirstytos“ vartojamas apibūdinti toms duomenų tvarkymo paslaugoms, kurios apima duomenų tvarkymą arčiau duomenų generavimo ar rinkimo vietos, pavyzdžiui, susietajame duomenų tvarkymo prietaise. Tikimasi, kad tinklo paribio kompiuterija, kuri yra tokio labai paskirstyto duomenų tvarkymo forma, padės kurti naujus verslo ir debesijos paslaugų teikimo modelius, kurie nuo pat pradžių turėtų būti atviri ir sąveikūs;

(81) bendra sąvoka „duomenų tvarkymo paslaugos“ apima didelį skaičių paslaugų, kurių tikslai, funkcijos ir techninė struktūra yra labai įvairūs. Kaip tai paprastai supranta paslaugų teikėjai bei naudotojai ir laikantis plačiai taikomų standartų, duomenų tvarkymo paslaugos patenka į vieną ar daugiau iš šių trijų duomenų tvarkymo paslaugų teikimo modelių, t. y.: infrastruktūra kaip paslauga (IaaS), platforma kaip paslauga (PaaS) ir programinė įranga kaip paslauga (SaaS). Tais paslaugų teikimo modeliais apibūdinamas konkretus, iš anksto sukomplektuotas IRT išteklių derinys, kurį siūlo duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas. Tuos tris bazinius duomenų tvarkymo paslaugų teikimo modelius papildo naujai atsirandančios atmainos, kurių kiekvieną sudaro atskiras IRT išteklių derinys, pavyzdžiui, saugojimas kaip paslauga (angl. Storage as a Service) ir duomenų bazė kaip paslauga (angl. Database as a Service). Duomenų tvarkymo paslaugos gali būti skaidomos smulkiau ir išdalijamos į duomenų rinkinius, kurių pagrindinis tikslas ir funkcijos yra tokie patys, taip pat į to paties tipo duomenų tvarkymo modelius, kurie nėra susiję su paslaugos operacinėmis charakteristikomis (tos pačios rūšies paslaugos). Tos pačios rūšies paslaugų duomenų tvarkymo paslaugos modelis gali būti tas pats, tačiau, nors gali atrodyti, kad dviejų duomenų bazių pagrindinis tikslas yra tas pats, išnagrinėjus jų duomenų tvarkymo modelį, platinimo modelį ir naudojimo atvejus, į kuriuos jos orientuotos, tokios duomenų bazės galėtų patekti į detalesnę panašių paslaugų pakategorę. Tos pačios rūšies paslaugoms gali būti būdingos skirtingos ir konkuruojančios savybės, pavyzdžiui, rezultatyvumas, saugumas, atsparumas ir paslaugos kokybė;

(82) trukdymas išgauti klientui priklausančius eksportuojamus duomenis iš pradinio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo gali kliudyti atkurti paslaugos funkcijas teikėjo, pas kurį pereinama, duomenų tvarkymo paslaugų infrastruktūroje. Siekiant palengvinti kliento strategiją dėl paslaugų atsisakymo, išvengti bereikalingų ir apsunkinančių užduočių ir užtikrinti, kad klientas dėl teikėjo keitimo proceso neprarastų jokių savo duomenų, pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas turėtų iš anksto informuoti klientą apie duomenų, kurie gali būti eksportuoti klientui nusprendus pereiti prie kitos paslaugos, kurią teikia kitas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, arba pereiti prie vietoje esančios IRT infrastruktūros, aprėptį. Eksportuojami duomenys turėtų apimti bent įvesties ir išvesties duomenis (įskaitant metaduomenis), tiesiogiai ar netiesiogiai sugeneruotus arba bendrai sugeneruotus klientui naudojantis duomenų tvarkymo paslauga, išskyrus bet kurio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo ar trečiosios šalies turtą ar duomenis. Į eksportuojamus duomenis neturėtų būti įtraukti jokie duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo turtas arba duomenys ir trečiosios šalies turtas arba duomenys, kuriems yra taikomos intelektinės nuosavybės teisės arba kurie yra to teikėjo ar tos trečiosios šalies komercinės paslaptys, arba duomenys, susiję su paslaugos vientisumu ir saugumu, dėl kurių eksporto duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui atsirastų kibernetinio saugumo spragų. Tos išimtys neturėtų trukdyti keitimo procesui ar jo užlaikyti;

(83) skaitmeninis turtas – tai skaitmeninės formos elementai, kurių naudojimo teisę turi klientas, įskaitant taikomąsias programas ir metaduomenis, susijusius su parinkčių konfigūracija, saugumu, prieigos ir kontrolės teisių valdymu, ir kiti elementai, pavyzdžiui, virtualizavimo technologijų, įskaitant virtualiąsias mašinas ir talpyklas, apraiškos. Skaitmeninis turtas gali būti perkeliamas, kai klientas turi naudojimo teisę nepriklausomai nuo sutartinių santykių su duomenų tvarkymo paslauga, kurią jis ketina pakeisti. Tie kiti elementai yra būtini, kad būtų galima veiksmingai naudoti kliento duomenis ir taikomąsias programas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo, pas kurį pereinama, aplinkoje;

(84) šiuo reglamentu siekiama palengvinti vienų duomenų tvarkymo paslaugų pakeitimą kitomis; tai apima sąlygas ir veiksmus, būtinus, kad klientas nutrauktų sutartį dėl duomenų tvarkymo paslaugos, sudarytų vieną ar daugiau naujų sutarčių su skirtingais duomenų tvarkymo paslaugų teikėjais, perkeltų savo eksportuojamus duomenis ir skaitmeninį turtą ir, kai taikytina, jam būtų užtikrintas funkcinis lygiavertiškumas;

(85) keitimas yra kliento inicijuojamas veiksmas, kurį sudaro keli etapai, įskaitant duomenų išgavimą, kuris nurodo duomenų atsisiuntimą iš pradinio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo ekosistemos; transformavimą – tuo atveju, kai duomenų struktūra neatitinka paskirties vietos schemos; ir duomenų įkėlimą į naują paskirties vietą. Šiame reglamente nurodytu konkrečiu atveju tam tikros paslaugos atskyrimas nuo sutarties ir jos perkėlimas kitam paslaugų teikėjui taip pat turėtų būti laikomas keitimu. Keitimo procesą kliento vardu kartais valdo subjektas, kuris yra trečioji šalis. Atitinkamai turėtų būti suprantama, kad visos šiuo reglamentu nustatytos kliento teisės ir pareigos, įskaitant pareigą sąžiningai bendradarbiauti, tokiomis aplinkybėmis turėtų būti taikomos tokiam subjektui, kuris yra trečioji šalis. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų ir klientų atsakomybės lygiai skiriasi, priklausomai nuo nurodyto proceso etapų. Pavyzdžiui, pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas yra atsakingas už duomenų išgavimą kompiuterio skaitomu formatu, tačiau duomenis į naują aplinką įkelia klientas ir duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, pas kurį pereinama, nebent būtų įsigyta profesionaliai teikiama speciali duomenų perkėlimo paslauga. Klientas, ketinantis pasinaudoti šiame reglamente numatytomis teisėmis, susijusiomis su teikėjo keitimu, turėtų informuoti pradinį duomenų tvarkymo paslaugų teikėją apie sprendimą pasirinkti kitą duomenų tvarkymo paslaugų teikėją, pereiti prie vietoje esančios IRT infrastruktūros arba ištrinti to kliento turtą ir eksportuojamus duomenis;

(86) funkcinis lygiavertiškumas – minimalaus funkcionalumo lygio atkūrimas pagal kliento eksportuotinus duomenis ir skaitmeninį turtą naujos tą pačią paslaugos rūšį apimančios duomenų tvarkymo paslaugos aplinkoje atlikus keitimą, kai teikiant duomenų tvarkymo paslaugą, prie kurios pereinama, pagal tą pačią įvestį gaunami iš esmės palyginami rezultatai bendrosioms klientui teikiamoms funkcijoms pagal sutartį užtikrinti. Iš duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų tegali būti tikimasi, kad jie palengvins funkcinį lygiavertiškumą tų funkcijų, kurios nepriklausomai siūlomos teikiant tiek pradines duomenų tvarkymo paslaugas, tiek duomenų tvarkymo paslaugas, prie kurių pereinama, atžvilgiu. Šiuo reglamentu nenustatoma duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų pareiga palengvinti duomenų tvarkymo paslaugų tiekėjų funkcinį lygiavertiškumą, išskyrus tuos, kurie siūlo IaaS teikimo modelio paslaugas;

(87) duomenų tvarkymo paslaugos naudojamos įvairiuose sektoriuose ir skiriasi sudėtingumu bei paslaugų rūšimi. Tai svarbus aspektas, susijęs su perkėlimo procesu ir terminais. Nepaisant to, pratęsti pereinamąjį laikotarpį dėl techninio neįgyvendinamumo, kad keitimo procesą būtų įmanoma užbaigti per nurodytą terminą, turėtų būti galima tik tinkamai pagrįstais atvejais. Tuo atžvilgiu įrodinėjimo pareiga turėtų tekti vien tik atitinkamam duomenų tvarkymo paslaugos teikėjui. Tai nedaro poveikio kliento išimtinei teisei vieną kartą pratęsti pereinamąjį laikotarpį laikotarpiui, kuris, kliento nuomone, yra tinkamesnis jo tikslams. Klientas gali pasinaudoti ta teise į pratęsimą prieš pereinamąjį laikotarpį arba jo metu, atsižvelgiant į tai, kad sutartis pereinamuoju laikotarpiu ir toliau taikoma;

(88) keitimo mokesčiai – tai mokesčiai, kuriuos duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai taiko klientams už keitimo procesą. Paprastai tais mokesčiais siekiama išlaidas, kurias pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas gali patirti dėl keitimo proceso, perkelti klientui, kuris nori atlikti keitimą. Įprastų keitimo mokesčių pavyzdžiai yra išlaidos, susijusios su duomenų perdavimu iš vieno duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo kitam arba į vietoje esančią IRT infrastruktūrą (toliau – duomenų išėjimo mokesčiai), arba išlaidos, patirtos dėl konkrečių paramos veiksmų keitimo proceso metu. Nereikalingai dideli duomenų išėjimo mokesčiai ir kiti nepagrįsti mokesčiai, nesusiję su faktinėmis keitimo sąnaudomis, trukdo klientams atlikti keitimą, riboja laisvą duomenų judėjimą, gali riboti konkurenciją ir susaistyti klientus, nes mažina paskatas pasirinkti kitą ar papildomą paslaugų teikėją. Todėl praėjus trejų metų pereinamajam laikotarpiui nuo šio reglamento įsigaliojimo datos, visi keitimo mokesčiai turėtų būti panaikinti. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai turėtų turėti galimybę taikyti sumažintus keitimo mokesčius iki tos datos;

(89) pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, siekdamas vykdyti šiame reglamente nustatytas pareigas, turėtų turėti galimybę perduoti tam tikras užduotis atlikti subjektams, kurie yra trečiosios šalys, ir jiems kompensuoti. Klientas neturėtų padengti išlaidų, susijusių su pradinio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo užsakytomis paslaugomis keitimo proceso metu, ir tokios išlaidos turėtų būti laikomos nepagrįstomis, išskyrus atvejus, kai jos apima darbą, kurį duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas atlieka kliento prašymu suteikti papildomą paramą keitimo proceso metu ir kuris nepatenka į tam paslaugų teikėjui tenkančias keitimo pareigas, kaip aiškiai numatyta šiame reglamente. Nė viena šio reglamento nuostata nekliudo klientui kompensuoti subjektams, kurie yra trečiosios šalys, už paramą perėjimo procese arba šalims susitarti dėl fiksuotos trukmės duomenų tvarkymo paslaugų sutarčių, įskaitant proporcingas ankstyvo sutarties nutraukimo sankcijas, taikomas tokių sutarčių ankstyvam nutraukimui, laikantis Sąjungos arba nacionalinės teisės. Siekiant skatinti konkurenciją, laipsniškas mokesčių, susijusių su perėjimu nuo vienų duomenų tvarkymo paslaugų prie kitų, panaikinimas turėtų konkrečiai apimti duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo klientui taikomų duomenų išėjimo mokesčių panaikinimą. Tie standartiniai paslaugų mokesčiai už pačias duomenų tvarkymo paslaugas nėra keitimo mokesčiai. Šie standartiniai paslaugų mokesčiai nėra panaikinami ir yra toliau taikomi tol, kol nustoja galioti atitinkamų paslaugų teikimo sutartis. Šiuo reglamentu klientui leidžiama prašyti teikti papildomas paslaugas, kurių neapima šiame reglamente nustatytos paslaugų teikėjui tenkančios keitimo pareigos. Tas papildomas paslaugas paslaugų teikėjas gali teikti ir už jas imti mokestį, kai jos teikiamos kliento prašymu ir klientas iš anksto sutinka su tų paslaugų kaina;

(90) kad būtų panaikintas susaistymas su pardavėju, kuris kenkia konkurencijai ir naujų paslaugų plėtrai, reikalingas plataus užmojo ir inovacijas skatinantis reguliavimo požiūris į sąveikumą. Duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumas apima įvairias infrastruktūros ir programinės įrangos sąsajas bei lygius ir retai gali būti apibūdinamas tik vienu iš dviejų galimų atsakymų (ar yra pasiekiamas, ar ne). Vietoj to, tokio sąveikumo kūrimas reikalauja sąnaudų ir naudos analizės, kuri yra būtina siekiant nustatyti, ar verta siekti pagrįstai nuspėjamų rezultatų. ISO/IEC 19941:2017 yra svarbus tarptautinis standartas, kuris yra orientyras siekiant šio reglamento tikslų, nes jame nustatyti techniniai aspektai, paaiškinantys tokio proceso sudėtingumą;

(91) jeigu duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai savo ruožtu yra duomenų tvarkymo paslaugų, kurias teikia paslaugas teikianti trečioji šalis, klientai, veiksmingesnis keitimas bus naudingas jiems patiems, nors kartu jiems bus toliau taikomos šiame reglamente nustatytos pareigos, susijusios su jų pačių siūlomomis paslaugomis;

(92) turėtų būti reikalaujama, kad duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai pagal savo pajėgumus teiktų visą pagalbą ir paramą, proporcingą jų atitinkamoms pareigoms, kurios reikia, kad duomenų tvarkymo keitimo procesas renkantis kitą duomenų tvarkymo paslaugų teikėją būtų sėkmingas, veiksmingas ir saugus. Šiuo reglamentu nereikalaujama, kad duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai sukurtų naujų kategorijų duomenų tvarkymo paslaugas, be kita ko, skirtingų duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų IRT infrastruktūroje arba remiantis ja, siekiant užtikrinti funkcinį lygiavertiškumą kitoje nei jų pačių sistemos aplinkoje. Pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas neturi prieigos prie duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo, pas kurį pereinama, aplinkos arba įžvalgų apie ją. Funkcinis lygiavertiškumas neturėtų būti suprantamas kaip įpareigojantis pradinį duomenų tvarkymo paslaugų teikėją atkurti atitinkamą paslaugą duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo, pas kurį pereinama, infrastruktūroje. Vietoj to pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas tiek, kiek gali, turėtų imtis visų pagrįstų priemonių, kad palengvintų funkcinio lygiavertiškumo užtikrinimo procesą, teikdamas pajėgumus, tinkamą informaciją, dokumentaciją, techninę paramą ir, kai tinkama, reikiamus įrankius;

(93) taip pat turėtų būti reikalaujama, kad duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai pašalintų esamas kliūtis ir nesudarytų naujų kliūčių, be kita ko, klientams, norintiems pereiti prie vietoje esančios IRT infrastruktūros. Kliūtys gali būti, *inter alia*, ikikomercinio, komercinio, techninio, sutartinio ar organizacinio pobūdžio. Taip pat turėtų būti reikalaujama, kad duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai pašalintų kliūtis, trukdančias atskirti konkrečią atskirą paslaugą nuo kitų pagal sutartį teikiamų duomenų tvarkymo paslaugų, ir suteiktų galimybę atlikti tos atitinkamos paslaugos keitimą, jei nėra didelių ir akivaizdžių techninių kliūčių, užkertančių kelią tokiam atskyrimui;

(94) viso keitimo proceso metu turėtų būti išlaikytas aukštas saugumo lygis. Tai reiškia, kad pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas saugumo lygį, kurį jis įsipareigojo užtikrinti teikdamas paslaugą, turėtų taikyti ir visiems techniniams susitarimams, už kuriuos toks paslaugų teikėjas yra atsakingas keitimo proceso metu, pavyzdžiui, tinklų ryšiams arba fiziniams prietaisams. Neturėtų būti daromas poveikis esamoms teisėms, susijusioms su sutarčių nutraukimu, įskaitant teises, nustatytas Reglamentu (ES) 2016/679 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/770[1]. Šis reglamentas neturėtų būti suprantamas kaip užkertantis kelią duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui klientams teikti naujas ir patobulintas paslaugas, funkcijas ir funkcionalumą arba tais aspektais konkuruoti su kitais duomenų tvarkymo paslaugų teikėjais;

---

[1] 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų (OL L 136, 2019 5 22, p. 1).

(95) informacija, kurią duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai turi teikti klientui, galėtų padėti kliento strategijai dėl paslaugų atsisakymo. Ta informacija turėtų apimti procedūras, pagal kurias inicijuojamas duomenų tvarkymo keitimas; kompiuterio skaitomų duomenų formatus, į kuriuos gali būti eksportuojami naudotojo duomenys; įrankius skirtus duomenų eksportui, įskaitant atvirąją sąsają, ir informaciją apie suderinamumą su darniaisiais standartais ar bendrosiomis specifikacijomis, grindžiamomis atvirosiomis sąveikumo specifikacijomis; informaciją apie žinomus techninius suvaržymus ir apribojimus, kurie galėtų turėti įtakos keitimo procesui; ir numatomą laiką, kurio reikia keitimo procesui užbaigti;

(96) kad būtų palengvintas sąveikumas ir perėjimas nuo vienų duomenų tvarkymo paslaugų prie kitų, duomenų tvarkymo paslaugų naudotojai ir teikėjai turėtų apsvarstyti galimybę naudoti įgyvendinimo ir atitikties užtikrinimo priemones, visų pirma tas, kurias Komisija paskelbė ES debesijos taisyklių sąvade ir duomenų tvarkymo paslaugų viešųjų pirkimų gairėse. Visų pirma, standartinės sutarčių sąlygos yra naudingos, nes jos padidina pasitikėjimą duomenų tvarkymo paslaugomis, sukuria labiau subalansuotus duomenų tvarkymo paslaugų naudotojų ir teikėjų santykius ir padidina teisinį tikrumą dėl sąlygų, kurios taikomos pereinant prie kitų duomenų tvarkymo paslaugų. Tame kontekste duomenų tvarkymo paslaugų naudotojai ir teikėjai turėtų apsvarstyti galimybę taikyti pagal Sąjungos teisę įsteigtų atitinkamų įstaigų ar ekspertų grupių parengtas standartines sutarčių sąlygas ar kitas savireguliavimo atitikties užtikrinimo priemones, jei jos visiškai atitinka šį reglamentą;

(97) siekiant palengvinti perėjimą nuo vienų duomenų tvarkymo paslaugų prie kitų, visos susijusios šalys, įskaitant pradinių duomenų tvarkymo paslaugų ir duomenų tvarkymo paslaugų, prie kurių pereinama, teikėjus, turėtų sąžiningai bendradarbiauti, kad keitimo procesas būtų efektyvus, būtų sudarytos galimybės saugiam bei savalaikiškam reikiamų duomenų perdavimui įprastai naudojamu kompiuterio skaitomu formatu ir naudojantis atvirosiomis sąsajomis, tuo pačiu metu išvengiant paslaugų teikimo sutrikimų ir išlaikant paslaugos tęstinumą;

(98) kai kurios duomenų tvarkymo paslaugų keitimo pareigos neturėtų būti taikomos duomenų tvarkymo paslaugoms, susijusioms su paslaugomis, kurių dauguma pagrindinių funkcijų buvo specialiai sukurtos siekiant patenkinti konkrečius atskiro kliento poreikius arba kurių atveju visi komponentai buvo sukurti atskiro kliento reikmėms. Tai neturėtų apimti paslaugų, kurias duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas siūlo plačiu komerciniu mastu per savo paslaugų katalogą. Tinkamai informuoti potencialius duomenų tvarkymo paslaugų klientus prieš sudarant sutartį apie šiame reglamente nustatytas pareigas, kurios atitinkamoms paslaugoms netaikomos, yra viena iš duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo pareigų. Niekas neužkerta kelio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui tokias paslaugas galiausiai diegti bendru mastu – tokiu atveju tas paslaugų teikėjas turėtų laikytis visų pareigų, susijusių su keitimu, kaip nustatyta šiame reglamente;

(99) laikantis būtiniausio reikalavimo leisti pereiti nuo vienų duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų prie kitų, šiuo reglamentu taip pat siekiama pagerinti sąveikumą lygiagrečiai naudojant kelias duomenų tvarkymo paslaugas, turinčias viena kitą papildančias funkcijas. Tai susiję su situacijomis, kai klientai nenutraukia sutarties, kad pereitų prie kito duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo, o kelios skirtingų paslaugų teikėjų paslaugos lygiagrečiai naudojamos sąveikiu būdu, siekiant pasinaudoti kliento sistemos sąrangoje esančių skirtingų paslaugų viena kitą papildančiomis funkcijomis. Tačiau pripažįstama, kad duomenų išėjimas iš vieno duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo pas kitą, siekiant palengvinti lygiagretų naudojimąsi paslaugomis, gali būti nuolatinė veikla, priešingai nei vienkartinis išėjimas, kurio reikia vykdant keitimo procesą. Todėl praėjus trejų metų laikotarpiui nuo šio reglamento įsigaliojimo datos duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai turėtų toliau turėti galimybę taikyti mokestį, neviršijant patirtų išlaidų, už duomenų išėjimą lygiagretaus naudojimo tikslais. Tai, be kita ko, svarbu siekiant sėkmingai diegti daugialypių debesijos paslaugų strategijas, leidžiančias klientams įgyvendinti ateičiai pritaikytas IRT strategijas ir mažinančias priklausomybę nuo atskirų duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų. Sudarant palankesnes sąlygas duomenų tvarkymo paslaugų klientams taikyti daugialypės debesijos metodą taip pat gali būti prisidedama prie jų skaitmeninės veiklos atsparumo didinimo, kaip finansinių paslaugų įstaigų atveju pripažįstama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2022/2554[1];

[1] 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2554 dėl skaitmeninės veiklos atsparumo finansų sektoriuje, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014, (ES) Nr. 909/2014 ir (ES) 2016/1011 (OL L 333, 2022 12 27, p. 1).

(100) tikimasi, kad pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1025/2012[1] II priedą parengtos sąveikumo ir perkeliamumo srities atvirosios sąveikumo specifikacijos ir standartai sudarys sąlygas sukurti daugelio pardavėjų debesijos aplinką – tai vienas iš pagrindinių reikalavimų siekiant atverti kelią inovacijoms Europos duomenų ekonomikoje. Kadangi 2016 m. pagal debesijos standartizacijos koordinavimo iniciatyvą nustatytų standartų įsisavinimas rinkoje buvo nedidelis, taip pat būtina, kad Komisija remtųsi rinkos šalimis, kad parengtų atitinkamas atvirąsias sąveikumo specifikacijas, kad neatsiliktų nuo sparčios technologinės plėtros šiame sektoriuje. Tada Komisija tokias atvirąsias sąveikumo specifikacijas gali priimti kaip bendrąsias specifikacijas. Be to, kai iš rinkos procesų nematyti, kad yra pajėgumų nustatyti bendrąsias specifikacijas arba standartus, kuriais būtų sudarytos geresnės sąlygos veiksmingam debesijos sąveikumui PaaS ir SaaS lygmenimis, Komisija, remdamasi šiuo reglamentu ir pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012, turėtų turėti galimybę prašyti Europos standartizacijos įstaigų parengti tokius konkrečių paslaugų rūšių standartus, jei tokie standartai dar neparengti. Be to, Komisija skatins rinkos šalis parengti atitinkamas atvirąsias sąveikumo specifikacijas.

[1] 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB (OL L 316, 2012 11 14, p. 12).

Komisija, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais, turėtų turėti galimybę įgyvendinimo aktais įpareigoti naudoti konkrečių paslaugų rūšių darniuosius sąveikumo standartus arba bendrąsias specifikacijas, pateikdama nuorodą centrinėje Sąjungos duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo standartų saugykloje. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai turėtų užtikrinti suderinamumą su tais darniaisiais standartais ir bendromis specifikacijomis, grindžiamomis atvirosiomis sąveikumo specifikacijomis, ir tai neturėtų neigiamai paveikti duomenų saugumo ar vientisumo. Nuorodos į duomenų tvarkymo paslaugų darniuosius sąveikumo standartus ir bendrąsias specifikacijas, grindžiamas atviromis sąveikumo specifikacijomis, bus pateiktos tik jeigu jie atitiks šiame reglamente nustatytus kriterijus, kurie turi tokią pat reikšmę kaip ir Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 II priede nurodyti reikalavimai ir pagal ISO/IEC 19941:2017 tarptautinį standartą apibrėžti sąveikumo aspektai. Be to, vykdant standartizaciją turėtų būti atsižvelgiama į MVĮ poreikius;

(101) trečiosios valstybės gali priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriais siekiama tiesiogiai perduoti ne asmens duomenis, esančius už tų valstybių ribų, be kita ko, Sąjungoje, arba suteikti prieigą prie šių duomenų valdžios subjektams. Teismų sprendimų arba kitų teisminių ar administracinių institucijų, įskaitant trečiųjų valstybių teisėsaugos institucijas, sprendimų, kuriais reikalaujama perduoti ne asmens duomenis arba suteikti prieigą prie jų, vykdymas turėtų būti užtikrinamas, kai jie grindžiami tarptautiniu susitarimu, pvz., savitarpio teisinės pagalbos sutartimi, galiojančiu tarp prašančiosios trečiosios valstybės ir Sąjungos arba valstybės narės. Kitais atvejais gali susidaryti situacijos, kai pagal trečiosios valstybės teisę pateiktas prašymas perduoti ne asmens duomenis arba suteikti prieigą prie jų prieštarauja pareigai tokius duomenis apsaugoti pagal Sąjungos arba atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę, visų pirma pareigai, susijusiai su asmens pagrindinių teisių, pvz., teisės į saugumą ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą, apsauga, arba prieštarauja pagrindiniams valstybės narės interesams, susijusiems su nacionaliniu saugumu ar gynyba, taip pat komerciniu požiūriu neskelbtinų duomenų apsauga, įskaitant komercinių paslapčių apsaugą, ir intelektinės nuosavybės teisių apsauga, įskaitant jos sutartinius įsipareigojimus dėl konfidencialumo pagal tokią teisę. Jei tarptautinių susitarimų, kuriais būtų reglamentuojami tokie klausimai, nėra, duomenų perdavimas arba prieiga prie ne asmens duomenų turėtų būti leidžiami tik tuo atveju, jei įsitikinta, kad pagal trečiosios valstybės teisinę sistemą reikalaujama, kad būtų nurodyti sprendimo motyvai ir nustatytas proporcingumas, kad teismo nutartis arba sprendimas yra specifinio pobūdžio ir kad adresato motyvuotą prieštaravimą gali peržiūrėti trečiosios valstybės kompetentingas teismas, įgaliotas tinkamai atsižvelgti į atitinkamus tokių duomenų teikėjo teisinius interesus. Visais atvejais, kai tai įmanoma atsižvelgiant į trečiosios valstybės institucijos prieigos prie duomenų prašymo sąlygas, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas turėtų turėti galimybę apie prašymą informuoti klientą, kurio duomenų prašoma, prieš suteikdamas prieigą prie tų duomenų, kad patikrintų, ar tokia prieiga negalėtų prieštarauti Sąjungos ar nacionalinei teisei, pvz., dėl komerciniu požiūriu neskelbtinų duomenų apsaugos, įskaitant komercinių paslapčių ir intelektinės nuosavybės teisių apsaugą, ir dėl sutartinių įsipareigojimų dėl konfidencialumo;

(102) siekiant skatinti tolesnį pasitikėjimą duomenimis, svarbu, kad kiek įmanoma būtų įgyvendinamos Sąjungos piliečių, viešojo sektoriaus įstaigų ir įmonių apsaugos priemonės, skirtos jų duomenų kontrolei užtikrinti. Be to, turėtų būti laikomasi Sąjungos teisės, vertybių ir standartų saugumo, *inter alia*, duomenų apsaugos bei privatumo ir vartotojų apsaugos srityse. Siekiant užkirsti kelią neteisėtai trečiųjų valstybių valdžios subjektų prieigai prie ne asmens duomenų, duomenų tvarkymo paslaugų, kurioms taikomas šis reglamentas, pvz., debesijos ir tinklo paribio paslaugų, teikėjai turėtų imtis visų pagrįstų priemonių, kad užkirstų kelią prieigai prie sistemų, kuriose saugomi ne asmens duomenys, be kita ko, kai aktualu, užšifruodami duomenis, dažnai rengdami auditus, laikydamiesi atitinkamų saugumo garantijų sertifikavimo schemų bei rengdami tokio laikymosi patikras ir modifikuodami įmonių politiką;

(103) vieną iš pagrindinių vaidmenų teikiant techninius sprendimus, kad būtų užtikrintas sąveikumas bendrose Europos duomenų erdvėse, kurios būtų sąveikios bendrų standartų ir praktikos sistemos, susijusios su konkrečiu tikslu ar sektoriumi arba tarpsektorinės, pagal kurias būtų keičiamasi duomenimis arba jie būtų bendrai tvarkomi, ir tarp jų, *inter alia*, siekiant kurti naujus produktus ir paslaugas, vykdyti mokslinius tyrimus ar pilietinės visuomenės iniciatyvas, turėtų atlikti standartizacija ir semantinis sąveikumas. Šiuo reglamentu nustatomi tam tikri esminiai sąveikumo reikalavimai. Duomenų erdvių dalyviai, kurie siūlo duomenis arba duomenų paslaugas kitiems dalyviams, t. y. subjektams, kurie palengvina dalijimąsi duomenimis bendrose Europos duomenų erdvėse arba dalyvauja jais dalijantis, įskaitant duomenų turėtojus, turėtų laikytis tų reikalavimų, kiek tai susiję su jų kontroliuojamais elementais. Tų taisyklių laikymąsi galima užtikrinti laikantis šiame reglamente nustatytų esminių reikalavimų arba preziumuoti laikantis darniųjų standartų ar bendrųjų specifikacijų, vadovaujantis atitikties prezumpcija. Siekiant palengvinti atitiktį sąveikumo reikalavimams, būtina numatyti atitikties prezumpcija, taikomą sąveikumo sprendimams, atitinkantiems darniuosius standartus ar jų dalis pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012, kuris yra standartizuotoji tokias prielaidas numatančių standartų rengimo sistema. Komisija turėtų įvertinti sąveikumo kliūtis ir teikti pirmenybę standartizacijos poreikiams, kuriais remdamasi ji gali prašyti vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012 parengti darniuosius standartus, atitinkančius šiame reglamente nustatytus esminius reikalavimus.

Tais atvejais, kai pateikus tokius prašymus darnieji standartai nėra parengiami arba tokių darniųjų standartų nepakanka, kad būtų užtikrinta atitiktis šio reglamento esminiams reikalavimams, Komisija turėtų turėti galimybę priimti tų sričių bendrąsias specifikacijas su sąlyga, kad taip ji tinkamai atsižvelgia į standartizacijos organizacijų vaidmenį ir funkcijas. Bendrosios specifikacijos turėtų būti priimamos tik kaip išimtinis atsarginis sprendimas, kuriuo siekiama palengvinti laikytis šio reglamento esminių reikalavimų, kai standartizacijos procesas yra užstrigęs arba vėluojama nustatyti tinkamus darniuosius standartus. Jei toks vėlavimas atsirado dėl atitinkamo standarto techninio sudėtingumo, Komisija, prieš svarstydama galimybę nustatyti bendrąsias specifikacijas, turėtų į tai atsižvelgti. Bendrosios specifikacijos turėtų būti rengiamos atvirai ir įtraukiai ir, kai aktualu, atsižvelgiant į Europos duomenų inovacijų valdybos (EDIV), įsteigtos Reglamentu (ES) 2022/868, pateiktą rekomendaciją. Taip pat, pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę, galėtų būti nustatomos bendrosios specifikacijos įvairiuose sektoriuose, atsižvelgiant į konkrečius tų sektorių poreikius. Be to, Komisijai turėtų būti suteikta galimybė įgalioti parengti darniuosius duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo standartus;

(104) siekiant skatinti dalijimosi duomenimis susitarimų automatinio vykdymo priemonių sąveikumą, būtina nustatyti esminius reikalavimus išmaniosioms sutartims, kurias specialistai kuria kitiems arba integruoja į taikomąsias programas, padedančias įgyvendinti dalijimosi duomenimis susitarimus. Siekiant palengvinti tokių išmaniųjų sutarčių atitiktį tiems esminiams reikalavimams, būtina numatyti išmaniųjų sutarčių, kurios pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012 atitinka darniuosius standartus arba jų dalis, atitikties prezumpciją. Šiame reglamente sąvoka „išmanioji sutartis“ yra technologiškai neutrali. Pavyzdžiui, išmaniosios sutartys gali būti prijungtos prie elektroninio registro. Esminiai reikalavimai turėtų būti taikomi tik išmaniųjų sutarčių pardavėjams, tačiau ne tais atvejais, kai jie išmaniąsias sutartis kuria savo organizacijos viduje išimtinai vidaus reikmėms. Esminis reikalavimas užtikrinti, kad išmaniąsias sutartis būtų galima sustabdyti ir nutraukti, reiškia abipusį dalijimosi duomenimis susitarimo šalių sutikimą. Išmaniųjų sutarčių naudojimas dalijimosi duomenimis susitarimų automatiniam vykdymui ir toliau nedaro arba ir toliau neturėtų daryti poveikio atitinkamų civilinės, sutarčių ir vartotojų apsaugos teisės taisyklių taikymui tokiems susitarimams;

(105) siekiant įrodyti, kad esminiai šio reglamento reikalavimai įvykdyti, išmaniosios sutarties pardavėjas arba, jei jo nėra, asmuo, kurio veikla, verslas ar profesija susiję su išmaniųjų sutarčių diegimu kitiems subjektams susitarimo ar jo dalies dėl galimybės gauti duomenis suteikimo, kaip tai suprantama šiame reglamente, vykdymo kontekste, turėtų atlikti atitikties vertinimą ir išduoti ES atitikties deklaraciją. Tokiam atitikties vertinimui turėtų būti taikomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2008[1] ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendime (EB) Nr. 768/2008[2] nustatyti bendrieji principai;

(106) be profesionalių išmaniųjų sutarčių kūrėjų pareigos laikytis esminių reikalavimų, taip pat svarbu skatinti tuos duomenų erdvių dalyvius, kurie siūlo duomenis arba duomenimis grindžiamas paslaugas kitiems dalyviams bendrose Europos duomenų erdvėse ir tarp jų, remti dalijimosi duomenimis priemonių, įskaitant išmaniąsias sutartis, sąveikumą;

---

[1] 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 765/2008, nustatantis su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinantis Reglamentą (EEB) Nr. 339/93 (OL L 218, 2008 8 13, p. 30).

[2] 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantis Sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).

(107) siekiant užtikrinti veiksmingą šio reglamento taikymą ir vykdymo užtikrinimą, valstybės narės turėtų paskirti vieną ar daugiau kompetentingų institucijų. Jei valstybė narė paskiria daugiau nei vieną kompetentingą instituciją, ji taip pat turėtų vieną iš jų paskirti duomenų koordinatoriumi. Kompetentingos institucijos turėtų bendradarbiauti tarpusavyje. Naudodamosi savo tyrimo įgaliojimais pagal taikytinas nacionalines procedūras, kompetentingos institucijos turėtų turėti galimybę ieškoti informacijos, visų pirma susijusios su jų kompetencijai priklausančia subjekto veikla ir, be kita ko, vykdant bendrus tyrimus, ir tą informaciją gauti, deramai atsižvelgiant į tai, kad su kitos valstybės narės kompetencijai priklausančiu subjektu susijusias priežiūros ir vykdymo užtikrinimo priemones, kai aktualu, turėtų patvirtinti tos kitos valstybės narės kompetentinga institucija, laikantis su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu susijusių procedūrų. Kompetentingos institucijos turėtų laiku viena kitai padėti, visų pirma tais atvejais, kai valstybės narės kompetentinga institucija turi svarbios informacijos, aktualios kitų valstybių narių kompetentingų institucijų atliekamam tyrimui, arba gali surinkti tokią informaciją, prie kurios valstybės narės, kurioje subjektas yra įsisteigęs, kompetentingos institucijos neturi prieigos. Kompetentingos institucijos ir duomenų koordinatoriai turėtų būti nurodyti Komisijos tvarkomame viešajame registre. Duomenų koordinatorius galėtų būti pasitelkiamas kaip papildoma priemonė, palengvinanti bendradarbiavimą tarpvalstybinėse situacijose, pavyzdžiui, kai konkrečios valstybės narės kompetentinga institucija nežino, į kurią instituciją ji turėtų kreiptis duomenų koordinatoriaus valstybėje narėje, kaip antai, tada, kai atvejis susijęs su daugiau nei viena kompetentinga institucija ar sektoriumi. Duomenų koordinatorius turėtų veikti, *inter alia*, kaip vienas bendras informacinis punktas visais su šio reglamento taikymu susijusiais klausimais. Jei duomenų koordinatorius nepaskirtas, kompetentinga institucija turėtų prisiimti duomenų koordinatoriui pagal šį reglamentą pavedamas užduotis**.** Už duomenų apsaugos teisės laikymosi priežiūrą atsakingos institucijos ir pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę paskirtos kompetentingos institucijos turėtų savo kompetencijos srityse būti atsakingos už šio reglamento taikymą. Siekiant išvengti interesų konfliktų, kompetentingos institucijos, atsakingos už šio reglamento taikymą ir vykdymo užtikrinimą, kiek tai susiję su galimybe gauti duomenis pagal prašymą, grindžiamą išimtiniu poreikiu, neturėtų turėti teisės pateikti tokio prašymo;

(108) siekdami užsitikrinti pagal šį reglamentą jiems suteiktų teisių įgyvendinimą, fiziniai ir juridiniai asmenys turėtų turėti teisę siekti žalos atlyginimo už jų teisių pažeidimus pagal šį reglamentą pateikdami skundus. Gavęs prašymą, duomenų koordinatorius turėtų pateikti fiziniams ir juridiniams asmenims visą reikiamą informaciją dėl skundų pateikimo atitinkamai kompetentingai institucijai. Tos institucijos turėtų būti įpareigotos bendradarbiauti siekiant užtikrinti, kad skundas būtų tinkamai, veiksmingai ir laiku išnagrinėtas ir išspręstas. Siekiant pasinaudoti Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje tinklo mechanizmu ir sudaryti sąlygas pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, šiuo reglamentu iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2394[1] ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2020/1828[2] priedai;

---

[1] 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 345, 2017 12 27, p. 1).

[2] 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti vartotojų kolektyvinius interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB (OL L 409, 2020 12 4, p. 1).

(109) kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad už šiame reglamente nustatytų pareigų pažeidimus būtų taikomos sankcijos. Tokios sankcijos galėtų apimti finansines sankcijas, įspėjimus, papeikimus arba nurodymus užtikrinti, kad verslo praktika atitiktų šiuo reglamentu nustatytas pareigas. Valstybių narių nustatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos ir jomis turėtų būti atsižvelgiama į EDIV, rekomendacijas, taip padedant užtikrinti kuo didesnį nuoseklumo lygį nustatant ir taikant sankcijas. Kai tinkama, kompetentingos institucijos turėtų pasitelkti laikinąsias apsaugos priemones, kad apribotų įtariamo pažeidimo poveikį, kol vyksta to pažeidimo tyrimas. Tai darydamos jos turėtų, *inter alia*, atsižvelgti į pažeidimo pobūdį, sunkumą, mastą ir trukmę, turėdamos omenyje atitinkamą viešąjį interesą, vykdomos veiklos mastą bei pobūdį ir pažeidimą padariusios šalies ekonominį pajėgumą. Jos taip pat turėtų atsižvelgti į tai, ar pažeidimą padariusi šalis savo pareigų pagal šį reglamentą nevykdo sistemingai arba pakartotinai. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi *ne bis in idem* principo, ypač išvengti situacijos, kai už tą patį pareigų, nustatytų šiame reglamente, pažeidimą baudžiama daugiau nei vieną kartą, valstybė narė, ketinanti pasinaudoti savo kompetencija pažeidimą padariusios šalies, kuri nėra įsisteigusi Sąjungoje ir nėra joje paskyrusi teisinio atstovo, atžvilgiu, turėtų nepagrįstai nedelsdama informuoti visus duomenų koordinatorius ir Komisiją;

(110) EIDB turėtų patarti ir padėti Komisijai koordinuoti nacionalinę praktiką ir politiką klausimais, kuriems taikomas šis reglamentas, taip pat padėti jai siekti savo tikslų, susijusių su techninе standartizacija, kad būtų padidintas sąveikumas. Ji taip pat turėtų atlikti svarbų vaidmenį palengvinant išsamias kompetentingų institucijų diskusijas dėl šio reglamento taikymo ir vykdymo užtikrinimo. Tuo keitimusi informacija siekiama sustiprinti veiksmingą teisę kreiptis į teismą, taip pat vykdymo užtikrinimą ir teisminį bendradarbiavimą visoje Sąjungoje. Be kitų funkcijų, kompetentingos institucijos turėtų pasitelkti EIDB kaip platformą vertinti, koordinuoti ir priimti rekomendacijas dėl sankcijų už šio reglamento pažeidimus nustatymo. Ji turėtų sudaryti sąlygas kompetentingoms institucijoms, padedant Komisijai, derinti optimalų požiūrį į tokių sankcijų nustatymą ir skyrimą. Taikant tą požiūrį išvengiama susiskaidymo, kartu suteikiant valstybėms narėms lankstumo, ir jo laikantis turėtų būti parengtos veiksmingos rekomendacijos, kuriomis būtų remiamas nuoseklus šio reglamento taikymas. EIDB taip pat turėtų atlikti patariamąjį vaidmenį standartizacijos procesuose ir priimant bendrąsias specifikacijas įgyvendinimo aktais, priimant deleguotuosius aktus, kuriais nustatomas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų taikomų keitimo mokesčių stebėsenos mechanizmas, kurį taiko duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai, ir išsamiau patikslinami esminiai duomenų sąveikumo, dalijimosi duomenimis mechanizmų ir paslaugų, taip pat bendrų Europos duomenų erdvių reikalavimai. Ji taip pat turėtų patarti ir padėti Komisijai priimti gaires, kuriomis nustatomos sąveikumo specifikacijos bendrų Europos duomenų erdvių veikimui užtikrinti;

(111) siekdama padėti įmonėms rengti sutartis ir dėl jų derėtis, Komisija turėtų parengti ir rekomenduoti neprivalomas pavyzdines dalijimosi duomenimis tarp verslo subjektų sutarties sąlygas, prireikus atsižvelgdama į sąlygas konkrečiuose sektoriuose ir esamą savanoriškų dalijimosi duomenimis mechanizmų taikymo praktiką. Tos pavyzdinės sutarties sąlygos pirmiausia turėtų būti praktinė priemonė, padedanti visų pirma MVĮ sudaryti sutartį. Be to, tos pavyzdinės sutarties sąlygos, jei taikomos plačiai ir nuosekliai, turėtų turėti teigiamą poveikį sutarčių dėl prieigos prie duomenų ir jų naudojimo rengimui ir taip padėti plačiau užtikrinti sąžiningesnius sutartinius prieigos prie duomenų ir dalijimosi jais santykius;

(112) siekiant pašalinti riziką, kad duomenų bazėse esančių duomenų, gautų arba sugeneruotų naudojant susietojo gaminio ir susijusios paslaugos, fizinius komponentus, pvz., jutiklius, ar kitų automatiškai sugeneruotų duomenų turėtojai gali pretenduoti į Direktyvos 96/9/EB 7 straipsnyje nurodytą *sui generis* teisę ir taip trukdyti, visų pirma, naudotojams veiksmingai naudotis prieigos prie duomenų ir jų naudojimo teise ir teise dalytis duomenimis su trečiosiomis šalimis pagal šį reglamentą, turėtų būti paaiškinta, kad *sui generis* teisė tokioms duomenų bazėms netaikoma. Tai nedaro poveikio galimam Direktyvos 96/9/EB 7 straipsnyje nurodytos *sui generis* teisės taikymui duomenų bazėms, kuriose laikomi į šio reglamento taikymo sritį nepatenkantys duomenys, jei laikomasi apsaugos reikalavimų pagal to straipsnio 1 dalį;

(113) siekiant atsižvelgti į techninius duomenų tvarkymo paslaugų aspektus, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais šis reglamentas papildomas, siekiant nustatyti duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų rinkoje taikomų keitimo mokesčių stebėsenos mechanizmą ir dar labiau patikslinant duomenų erdvių dalyviams, kurie siūlo duomenis ar duomenų paslaugas kitiems dalyviams keliamus esminius reikalavimus, kiek tai susiję su sąveikumu. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros[1] nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

[1] OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

(114) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai priimti bendrąsias specifikacijas, kad būtų užtikrintas duomenų, dalijimosi duomenimis mechanizmų ir paslaugų, taip pat bendrų Europos duomenų erdvių sąveikumas, ir bendrąsias specifikacijas dėl išmaniųjų sutarčių sąveikumo. Komisijai taip pat turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, kad darniųjų standartų ir bendrųjų specifikacijų, susijusių su duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumu, nuorodos būtų paskelbtos centrinėje Sąjungos duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo standartų saugykloje. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011[1];

(115) šis reglamentas neturėtų daryti poveikio taisyklėms, kuriomis reaguojama į konkrečius atskirų sektorių arba viešojo intereso sričių poreikius. Tokios taisyklės gali apimti papildomus reikalavimus, taikomus techniniams prieigos prie duomenų aspektams, pavyzdžiui, prieigos prie duomenų sąsajoms, arba prieigos prie duomenų suteikimo būdams, pavyzdžiui, tiesiogiai iš gaminio arba pasinaudojant duomenų tarpininkavimo paslaugomis. Tokiose taisyklėse taip pat gali būti numatyti apribojimai, taikomi duomenų turėtojų teisėms prieiti prie naudotojo duomenų ar juos naudoti, arba kiti daugiau nei prieigą prie duomenų ir jų naudojimą apimantys aspektai, pavyzdžiui, valdymo aspektai ar saugumo reikalavimai, be kita ko, kibernetinio saugumo reikalavimai. Be to, šis reglamentas neturėtų daryti poveikio konkretesnėms taisyklėms, susijusioms su bendrų Europos duomenų erdvių kūrimu, arba, atsižvelgiant į šiame reglamente numatytas galimas išimtis, Sąjungos ir nacionalinei teisei, kuria nustatoma prieiga prie duomenų ir leidimas juos naudoti mokslinių tyrimų tikslais;

---

[1] 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

(116) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis konkurencijos taisyklių taikymui, visų pirma Sutarties 101 ir 102 straipsniams. Šiame reglamente numatytos priemonės neturėtų būti naudojamos konkurencijai apriboti SESV prieštaraujančiu būdu;

(117) siekiant sudaryti sąlygas ekonominės veiklos vykdytojams, kuriems taikomas šis reglamentas, prisitaikyti prie jame numatytų naujų taisyklių ir atlikti tam būtinus techninius veiksmus, tos taisyklės turėtų būti taikomos nuo … [20 mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo datos];

(118) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 ir 2 dalimis buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir Europos duomenų apsaugos valdyba ir jie pateikė nuomonę 2022 m. gegužės 4 d.;

(119) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. poreikio užtikrinti sąžiningą duomenų vertės paskirstymą tarp duomenų ekonomikos subjektų ir skatinti prieigą prie duomenų ir jų naudojimą, norint prisidėti prie tikros duomenų vidaus rinkos sukūrimo, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmo masto arba poveikio ir tarpvalstybinio duomenų naudojimo tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiuo reglamentu nustatomos suderintos taisyklės dėl, *inter alia*:

a) galimybės gauti gaminio duomenis ir susijusios paslaugos duomenis suteikimo susietojo gaminio ar susijusios paslaugos naudotojui;

b) duomenų gavėjų galimybės gauti duomenis, kurią suteikia duomenų turėtojas;

c) viešojo sektoriaus įstaigų, Komisijos, Europos Centrinio Banko ir Sąjungos įstaigų galimybės gauti duomenis, kurią suteikia duomenų turėtojas, kai yra išimtinis tų duomenų poreikis konkrečiai užduočiai viešojo intereso labui atlikti;

d) keitimo nuo vienų duomenų tvarkymo paslaugų prie kitų palengvinimo;

e) apsaugos nuo neteisėtos trečiųjų šalių prieigos prie ne asmens duomenų priemonių nustatymo ir

f) duomenų, prie kurių turi būti suteikta prieiga, kurie turi būti perduodami ir naudojami, sąveikumo standartų sudarymo.

2. Šis reglamentas taikomas asmens ir ne asmens duomenims, įskaitant šių rūšių duomenis šiomis aplinkybėmis:

a) II skyrius taikomas duomenims, išskyrus turinį, susijusiems su susietųjų gaminių ir susijusių paslaugų veikimu, naudojimu ir aplinka;

b) III skyrius taikomas visiems privačiojo sektoriaus duomenims, kuriems taikomos teisės aktais nustatytos pareigos dalytis duomenimis;

c) IV skyrius taikomas visiems privačiojo sektoriaus duomenims, prie kurių prieiga suteikiama ir kurie naudojami pagal įmonių tarpusavio sutartis;

d) V skyrius taikomas visiems privačiojo sektoriaus duomenims, dėmesį sutelkiant į ne asmens duomenis;

e) VI skyrius taikomas visiems duomenims ir paslaugoms, kuriuos tvarko duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai;

f) VII skyrius taikomas visiems ne asmens duomenims, kuriuos Sąjungoje laiko duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai.

3. Šis reglamentas taikomas:

a) susietųjų gaminių, pateiktų Sąjungos rinkai, gamintojams ir susijusių paslaugų teikėjams, nepriklausomai nuo tų gamintojų ir teikėjų įsisteigimo vietos;

b) susietųjų gaminių ar susijusių paslaugų, kaip nurodyta a punkte, naudotojams Sąjungoje;

c) duomenų turėtojams, nepriklausomai nuo jų įsisteigimo vietos, kurie suteikia galimybę gauti duomenis duomenų gavėjams Sąjungoje;

d) duomenų gavėjams Sąjungoje, kuriems suteikiama galimybė gauti duomenis;

e) viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ir Sąjungos įstaigoms, prašančioms duomenų turėtojų suteikti galimybę gauti duomenis, kai tų duomenų išimtiniai reikia konkrečiai užduočiai viešojo intereso labui atlikti, ir duomenų turėtojams, kurie, atsakydami į tokį prašymą, tuos duomenis pateikia;

f) duomenų tvarkymo paslaugų teikėjams, nepriklausomai nuo jų įsisteigimo vietos, kurie tokias paslaugas teikia klientams Sąjungoje;

g) duomenų erdvių dalyviams ir taikomųjų programų, kurioms naudojamos išmaniosios sutartys, pardavėjams bei asmenims, kurių veikla, verslas ar profesija susiję su išmaniųjų sutarčių diegimu kitiems subjektams susitarimo vykdymo kontekste.

4. Kai šiame reglamente pateikiama nuoroda į susietuosius gaminius ar susijusias paslaugas, tokios nuorodos taip pat laikomos apimančiomis virtualiuosius asistentus ta apimtimi, kuria jie sąveikauja su susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga.

5. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos ir nacionalinės teisės aktams dėl asmens duomenų apsaugos, ryšių privatumo ir konfidencialumo ir galinių įrenginių vientisumo, kurie taikomi asmens duomenims, tvarkomiems atsižvelgiant į šiame reglamente nustatytas teises ir pareigas, visų pirma reglamentams (ES) 2016/679 ir (ES) 2018/1725 ir Direktyvai 2002/58/EB, įskaitant priežiūros institucijų įgaliojimus ir kompetenciją bei duomenų subjektų teises. Jei naudotojai yra duomenų subjektai, šio reglamento II skyriuje nustatytos teisės papildo duomenų subjektų teisę susipažinti su duomenimis ir teisę į duomenų perkeliamumą pagal Reglamento (ES) 2016/679 15 ir 20 straipsnius. Šio reglamento ir Sąjungos teisės dėl asmens duomenų apsaugos ar privatumo arba pagal tokią Sąjungos teisę priimtų nacionalinės teisės aktų kolizijos atveju atitinkama Sąjungos ar nacionalinė teisė dėl asmens duomenų apsaugos ar privatumo yra viršesnė.

6. Šis reglamentas nėra taikomas savanoriškiems privačiųjų ir viešųjų subjektų keitimosi duomenimis susitarimams, visų pirma savanoriškiems susitarimams dėl dalijimosi duomenimis, ir juo neužkertamas kelias juos sudaryti.

Šiuo reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos ar nacionalinės teisės aktams, kuriais numatomas dalijimasis duomenimis, prieiga prie jų ir jų naudojimas nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba baudžiamųjų sankcijų vykdymo tikslais, arba muitinių ir mokesčių tikslais, visų pirma reglamentams (ES) 2021/784, (ES) 2022/2065 ir (ES) 2023/1543 bei Direktyvai (ES) 2023/1544, ar tarptautiniam bendradarbiavimui toje srityje. Šis reglamentas netaikomas duomenų rinkimui ar dalijimuisi jais ir jų naudojimui arba prieigai prie jų pagal Reglamentą (ES) 2015/847 ir Direktyvą (ES) 2015/849. Šis reglamentas netaikomas sritims, kurios nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, ir bet kuriuo atveju juo nedaromas poveikis valstybių narių kompetencijai, susijusiai su visuomenės saugumu, gynyba ar nacionaliniu saugumu, neatsižvelgiant į subjekto, kuriam valstybės narės patikėjo vykdyti su ta kompetencija susijusias užduotis, rūšį arba į jų įgaliojimus apsaugoti kitas esmines valstybines funkcijas, įskaitant valstybės teritorinio vientisumo užtikrinimą ir viešosios tvarkos palaikymą. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis valstybių narių kompetencijai, susijusiai su muitų ir mokesčių administravimu ar piliečių sveikata ir sauga.

7. Šis reglamentas papildo Reglamente (ES) 2018/1807 nustatytą savireguliacijos principą, įtraukiant visuotinai taikomą pareigą dėl debesijos paslaugų keitimo.

8. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos ir nacionalinės teisės aktams, kuriais numatoma intelektinės nuosavybės teisių apsauga, visų pirma direktyvoms 2001/29/EB, 2004/48/EB ir (ES) 2019/790.

9. Šis reglamentas papildo ir nedaro poveikio Sąjungos teisės aktams, kuriais siekiama remti vartotojų interesus, užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą ir apsaugoti jų sveikatą, saugą ir ekonominius interesus, visų pirma direktyvoms 93/13/EEB, 2005/29/EB ir 2011/83/ES.

10. Šiuo reglamentu neužkertamas kelias sudaryti savanoriško ir teisėto dalijimosi duomenimis sutarčių, įskaitant abipusiu pagrindu sudarytas sutartis, kurios atitinka šiame reglamente nustatytus reikalavimus.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) duomenys – aktų, faktų ar informacijos ir tokių aktų, faktų ar informacijos rinkinių skaitmeninė išraiška, įskaitant garso, vaizdo arba garso ir vaizdo įrašus;

2) metaduomenys – struktūrintas duomenų turinio arba naudojimo aprašymas, padedantis surasti tuos duomenis ar jais naudotis;

3) asmens duomenys – asmens duomenys, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkte;

4) ne asmens duomenys – duomenys, kurie nėra asmens duomenys;

5) susietasis gaminys – daiktas, kuris gauna, generuoja ar renka duomenis, susijusius su jo naudojimu arba aplinka, ir gali perduoti gaminio duomenis naudojantis elektroninių ryšių paslauga, fizine jungtimi arba prieiga per prietaisą, ir kurio pagrindinė funkcija nėra duomenų saugojimas, tvarkymas ar perdavimas bet kokių kitų šalių, nei naudotojas, vardu;

6) susijusi paslauga – skaitmeninė paslauga, išskyrus elektroninių ryšių paslaugą, įskaitant programinę įrangą, kuri pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos metu yra su gaminiu susieta taip, kad be jos susietasis gaminys negalėtų atlikti vienos ar daugiau savo funkcijų, arba kurią gamintojas ar trečioji šalis vėliau prijungia prie gaminio, kad būtų galima papildyti, atnaujinti ar pritaikyti susietojo gaminio funkcijas;

7) duomenų tvarkymas – automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su duomenimis ar jų rinkiniais atliekama operacija ar operacijų seka, kaip antai rinkimas, įrašymas, organizavimas, struktūrizavimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išrinkimas, susipažinimas su jais, naudojimas, atskleidimas persiunčiant, platinant ar kitais būdais suteikiant galimybę juos gauti, taip pat sugretinimas ar sujungimas, apribojimas, ištrynimas arba sunaikinimas;

8) duomenų tvarkymo paslauga –skaitmeninė paslauga, kuri teikiama klientui ir kuri suteikia visur esančią ir pagal poreikį suteikiamą tinklo prieigą prie bendrųjų konfigūruojamų, kintamo masto pritaikomų centralizuotų, paskirstytų ar labai paskirstytų kompiuterinių išteklių, kuriuos galima greitai suteikti ir atlaisvinti minimaliomis valdymo pastangomis arba minimalia paslaugų teikėjo sąveika;

9) ta pati paslaugų rūšis – duomenų tvarkymo paslaugų, kurių pagrindinis tikslas, duomenų tvarkymo paslaugų modelis ir pagrindinės funkcijos yra tokie patys, visuma;

10) duomenų tarpininkavimo paslauga – duomenų tarpininkavimo paslauga, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2022/868 2 straipsnio 11 punkte;

11) duomenų subjektas – duomenų subjektas, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 1 punkte;

12) naudotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuriam nuosavybės teise priklauso susietasis gaminys arba kuriam pagal sutartį buvo perduotos laikinos teisės naudoti tą susietąjį gaminį arba kuris gauna susijusias paslaugas;

13) duomenų turėtojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris pagal šį reglamentą, taikytinus Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, kuriais įgyvendinama Sąjungos teisė, turi teisę arba pareigą naudoti ir teikti galimybę gauti duomenis, įskaitant, kai dėl to susitarta sutartyje, gaminio duomenis ar susijusios paslaugos duomenis, kuriuos jis išrinko arba sugeneravo teikdamas susijusią paslaugą;

14) duomenų gavėjas – fizinis arba juridinis asmuo, įskaitant trečiąją šalį, kuris veikia siekdamas su savo veikla, verslu, amatu arba profesija susijusių tikslų, kuris nėra susietojo gaminio ar susijusios paslaugos naudotojas ir kuriam duomenų turėtojas, gavęs naudotojo prašymą arba vykdydamas Sąjungos teisės aktuose arba nacionalinės teisės aktuose, kurie priimti remiantis Sąjungos teise, nustatytą teisinę pareigą, suteikia galimybę gauti duomenis;

15) gaminio duomenys – duomenys, sugeneruoti naudojant susietąjį gaminį, kurį gamintojas suprojektavo taip, kad naudotojas, duomenų turėtojas arba trečioji šalis, įskaitant, kai aktualu, gamintoją, galėtų tuos duomenis išrinkti naudodamiesi elektroninių ryšių paslauga, fizine jungtimi arba prieiga per prietaisą;

16) susijusios paslaugos duomenys – duomenys, kurie atspindi naudotojo veiksmų ar įvykių, susijusių su susietuoju gaminiu, įrašytų sąmoningai naudotojo arba sugeneruotų kaip šalutinis naudotojo veiksmo produktas, paslaugų teikėjui teikiant susijusią paslaugą, skaitmeninimą;

17) lengvai prieinami duomenys – gaminio duomenys ir susijusios paslaugos duomenys, kuriuos duomenų turėtojas teisėtai gauna arba gali teisėtai gauti iš susietojo gaminio ar susijusios paslaugos be neproporcingų pastangų, viršijančių paprastą naudojimąsi;

18) komercinė paslaptis – komercinė paslaptis, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2016/943 2 straipsnio 1 punkte;

19) komercinės paslapties turėtojas – komercinės paslapties turėtojas, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2016/943 2 straipsnio 2 punkte;

20) profiliavimas – profiliavimas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 4 punkte;

21) tiekimas rinkai – susietojo gaminio, skirto platinti, vartoti ar naudoti Sąjungos rinkoje, tiekimas vykdant komercinę veiklą už atlygį arba be jo;

22) pateikimas rinkai – susietojo gaminio tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą;

23) vartotojas – fizinis asmuo, kuris veikia siekdamas su savo veikla, verslu, amatu ar profesija nesusijusių tikslų;

24) įmonė – fizinis arba juridinis asmuo, kuris pagal sutartis ir praktiką, kurioms taikomas šis reglamentas, veikia siekdamas su savo veikla, verslu, amatu arba profesija susijusių tikslų;

25) mažoji įmonė – mažoji įmonė, kaip apibrėžta Rekomendacijos 2003/361/EB priedo 2 straipsnio 2 dalyje.

26) labai maža įmonė – labai maža įmonė, kaip apibrėžta Rekomendacijos 2003/361/EB priedo 2 straipsnio 3 dalyje;

27) Sąjungos įstaigos – Sąjungos įstaigos, organai ir agentūros, įsteigti pagal aktus, priimtus remiantis Europos Sąjungos sutartimi, SESV arba Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi;

28) viešojo sektoriaus įstaiga – valstybės narės nacionalinės, regioninės ar vietos valdžios institucijos ir valstybės narės viešosios teisės reglamentuojami subjektai arba iš vienos ar daugiau tokių institucijų arba vieno ar daugiau tokių subjektų sudaryta asociacija;

29) ekstremalioji situacija – ribotos trukmės išskirtinė padėtis, pavyzdžiui, ekstremalioji visuomenės sveikatos situacija, dėl gaivalinių nelaimių kylanti ekstremalioji situacija, taip pat žmogaus sukelta nelaimė, įskaitant didelį kibernetinį saugumo incidentą, daranti neigiamą poveikį Sąjungos, valstybės narės ar jos dalies gyventojams, kuri Sąjungoje arba atitinkamoje valstybėje narėje gali turėti rimtų ir ilgalaikių pasekmių gyvenimo sąlygoms ar ekonominiam stabilumui, finansiniam stabilumui arba staiga iš esmės pakenkti ekonominiam turtui ir kuri nustatoma arba oficialiai paskelbiama pagal atitinkamas procedūras vadovaujantis Sąjungos arba nacionaline teise;

30) klientas – fizinis arba juridinis asmuo, užmezgęs sutartinius santykius su duomenų tvarkymo paslaugų teikėju, siekdamas naudotis viena ar daugiau duomenų tvarkymo paslaugų;

31) virtualieji asistentai – programinė įranga, kuri gali apdoroti užklausas, užduotis ar klausimus, be kita ko, pateiktus garso, rašytine įvestimi, gestais ar judesiais, ir kuri, remdamasi tomis užklausomis, užduotimis ar klausimais, suteikia prieigą prie kitų paslaugų arba kontroliuoja susietųjų gaminių funkcijas;

32) skaitmeninis turtas – skaitmeninės formos elementai, įskaitant taikomąsias programas, kurių naudojimo teisę klientas turi, nepriklausomai nuo sutartinių santykių su duomenų tvarkymo paslauga, kurią jis ketina pakeisti;

33) vietoje esanti IRT infrastruktūra – klientui priklausantys, jo išsinuomoti arba išsipirktinai išsinuomoti IRT infrastruktūra ir kompiuteriniai ištekliai, esantys paties kliento duomenų centre ir valdomi jo paties arba trečiosios šalies;

34) keitimas – procesas, kuriame dalyvauja pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, duomenų tvarkymo paslaugos klientas ir, kai aktualu, duomenų tvarkymo paslaugų, prie kurių pereinama, teikėjas, kai duomenų tvarkymo paslaugos klientas nustoja naudotis viena duomenų tvarkymo paslauga ir ima naudotis kita tos pačios paslaugų rūšies paslauga ar kita paslauga, kurią siūlo kitas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, arba vietoje esančia IRT infrastruktūra, be kita ko, pasitelkiant duomenų išgavimą, transformavimą ir įkėlimą;

35) duomenų išėjimo mokesčiai – duomenų perdavimo mokesčiai, taikomi klientams už jų duomenų išgavimą per tinklą iš duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo IRT infrastruktūros į kito paslaugų teikėjo sistemą ar į vietoje esančią IRT infrastruktūrą;

36) keitimo mokesčiai – mokesčiai, išskyrus standartinius paslaugų mokesčius ar ankstyvo sutarties nutraukimo sankcijas, kuriuos duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas taiko klientui už veiksmus, kurių reikalaujama pagal šį reglamentą pereinant prie kito paslaugų teikėjo sistemos arba vietoje esančios IRT infrastruktūros, įskaitant duomenų išėjimo mokesčius;

37) funkcinis lygiavertiškumas – minimalaus funkcionalumo lygio atkūrimas pagal kliento eksportuojamus duomenis ir skaitmeninį turtą naujos tos pačios paslaugos rūšies duomenų tvarkymo paslaugos aplinkoje po pakeitimo, kai teikiant duomenų tvarkymo paslaugą, prie kurios pereinama, pagal tą pačią įvestį gaunami iš esmės palyginami rezultatai bendroms klientui teikiamoms funkcijoms pagal sutartį užtikrinti;

38) eksportuojami duomenys – 23 –31 straipsnių ir 35 straipsnio tikslais įvesties ir išvesties duomenys, įskaitant metaduomenis, tiesiogiai ar netiesiogiai sugeneruoti arba bendrai sugeneruoti klientui naudojantis duomenų tvarkymo paslauga, išskyrus bet kurio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo ar trečiosios šalies turtą ar duomenis, kuriems taikomos intelektinės nuosavybės teisės, arba kurie yra laikomi komercine paslaptimi;

39) išmanioji sutartis – kompiuterinė programa, naudojama susitarimui ar jo daliai automatiškai vykdyti naudojantis elektroninių duomenų įrašų seka ir užtikrinant jų vientisumą bei chronologinės tvarkos tikslumą;

40) sąveikumas – dviejų ar daugiau duomenų erdvių arba ryšių tinklų, sistemų, susietųjų gaminių, taikomųjų programų, duomenų tvarkymo paslaugų ar komponentų gebėjimas keistis duomenimis ir juos naudoti, kad galėtų vykdyti savo funkcijas;

41) atvirosios sąveikumo specifikacijos – techninės specifikacijos informacinių ir ryšių technologijų srityje, kuriomis orientuojantis į veiklos rezultatus siekiama duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo;

42) bendrosios specifikacijos – dokumentas, kuris nėra standartas ir kuriame pateikiami techniniai sprendimai, kuriais sudaroma galimybė laikytis tam tikrų šiuo reglamentu nustatytų reikalavimų ir pareigų;

43) darnusis standartas – darnusis standartas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 2 straipsnio 1 punkto c papunktyje.

II SKYRIUS
VERSLO SUBJEKTŲ DALIJIMASIS DUOMENIMIS SU VARTOTOJAIS IR VERSLO SUBJEKTŲ TARPUSAVIO DALIJIMASIS DUOMENIMIS

3 straipsnis

Pareiga užtikrinti gaminio duomenų ir susijusios paslaugos duomenų prieinamumą naudotojui

1. Susietieji gaminiai projektuojami ir gaminami, o susijusios paslaugos rengiamos ir teikiamos taip, kad gaminio duomenys ir susijusios paslaugos duomenys, įskaitant atitinkamus metaduomenis, būtinus tuos duomenims aiškinti ir naudoti, būtų automatiškai, lengvai, saugiai, nemokamai išsamiu, struktūrintu, įprastai naudojamu ir kompiuteriu skaitomu formatu ir, kai aktualu ir techniškai įmanoma, tiesiogiai prieinami naudotojui.

2. Prieš sudarant susietojo gaminio pirkimo, nuomos ar išperkamosios nuomos sutartį, pardavėjas, nuomotojas ar nuomotojas išsipirktinai, kurie gali būti gamintoju, naudotojui aiškiai ir suprantamai pateikia bent šią informaciją:

   a) gaminio duomenų, kuriuos gali generuoti susietasis gaminys, rūšį, formatą ir numatomą kiekį;

   b) ar susietasis gaminys gali generuoti duomenis nuolat ir tikruoju laiku;

   c) ar susietasis gaminys gali saugoti duomenis pačiame įrenginyje arba nuotoliniame serveryje, įskaitant, kai taikoma, numatomą saugojimo trukmę;

d) kaip naudotojas gali prieiti prie duomenų, juos išrinkti arba, kai aktualu, ištrinti, įskaitant techninės priemones tai padaryti, taip pat jų naudojimo sąlygas ir informaciją apie paslaugos kokybę.

3. Prieš sudarant sutartį dėl susijusios paslaugos teikimo, tokios susijusios paslaugos teikėjas naudotojui aiškiai ir suprantamai pateikia bent šią informaciją:

a) gaminio duomenų, kuriuos, kaip tikimasi, numatomas duomenų turėtojas turi gauti, pobūdis, numatomas kiekis ir rinkimo dažnumas, taip pat, kai aktualu, naudotojo prieigos prie tokių duomenų arba jų išrinkimo tvarka, įskaitant numatomo duomenų turėtojo duomenų kaupimo ir saugojimo trukmės politiką;

b) susijusios paslaugos duomenų, kurie bus generuojami, pobūdis ir numatomas kiekis, taip pat naudotojo prieigos prie tokių duomenų arba jų išrinkimo tvarka, įskaitant numatomo duomenų turėtojo duomenų kaupimo ir saugojimo trukmės politiką;

c) ar numatomas duomenų turėtojas mano, jog pats naudos lengvai prieinamus duomenis, ir kokiais tikslais tie duomenys bus naudojami, taip pat ar naudotojas ketina leisti vienai ar daugiau trečiųjų šalių naudoti duomenis su juo sutartais tikslais;

d) numatomo duomenų turėtojo tapatybė, pavyzdžiui, jo prekybinis pavadinimas ir geografinis adresas, kuriuo jis yra įsisteigęs, taip pat, kai taikytina, kitos duomenis tvarkančios šalys;

e) ryšio priemonės, kuriomis galima greitai susisiekti su numatomu duomenų turėtoju ir veiksmingai su juo bendrauti;

f) kaip naudotojas gali prašyti dalytis duomenimis su trečiąja šalimi ir, kai taikytina, nutraukti dalijimąsi duomenimis;

g) naudotojo teisė pagal 37 straipsnį paskirtai kompetentingai institucijai pateikti skundą dėl įtariamo bet kurių šio skyriaus nuostatų pažeidimo;

h) ar numatomas duomenų turėtojas yra komercinių paslapčių, esančių duomenyse, prie kurių galima prieiti per susietąjį gaminį arba kurie bus sugeneruoti teikiant susijusią paslaugą, turėtojas ir, jei numatomas duomenų turėtojas nėra komercinės paslapties turėtojas, komercinės paslapties turėtojo tapatybė;

i) naudotojo ir numatomo duomenų turėtojo sutarties trukmė ir tokios sutarties nutraukimo tvarka.

4 straipsnis

Naudotojų ir duomenų turėtojų teisės ir pareigos, susijusios su prieiga prie gaminio duomenų ir susijusios paslaugos duomenų, jų naudojimu ir teikimu

1. Jei naudotojas negali per susietąjį gaminį ar susijusią paslaugą tiesiogiai prieiti prie duomenų, duomenų turėtojai nepagrįstai nedelsdami suteikia naudotojui galimybę lengvai, saugiai, nemokamai ir išsamiu, struktūrintu, įprastai naudojamu ir kompiuteriu skaitomu formatu, ir, kai aktualu ir techniškai įmanoma, nepertraukiamai ir tikruoju laiku gauti lengvai prieinamus duomenis, kurie yra tokios pačios kokybės, kokios jie yra prieinami duomenų turėtojui, taip pat ir atitinkamus metaduomenis, būtinus tiems duomenims aiškinti ir naudoti. Tai atliekama, kai techniškai įmanoma, elektroninėmis priemonėmis, remiantis paprastu prašymu.

2. Naudotojai ir duomenų turėtojai gali sutartimi apriboti arba uždrausti prieigą prie duomenų, jų naudojimą ar tolesnį dalijimąsi jais, jei toks tvarkymas galėtų pakenkti Sąjungos arba nacionalinėje teisėje nustatytiems susietojo gaminio saugumo reikalavimams ir dėl to būtų padarytas didelis neigiamas poveikis fizinių asmenų sveikatai, saugai ar saugumui. Tame kontekste naudotojams ir duomenų turėtojams techninių ekspertinių žinių galėtų suteikti sektorių institucijos. Jeigu duomenų turėtojas pagal šį straipsnį atsisako dalytis duomenimis, jis apie tai praneša pagal 37 straipsnį paskirtai kompetentingai institucijai.

3. Nedarant poveikio naudotojo teisei bet kuriame etape kreiptis į valstybės narės teismą dėl žalos atlyginimo, naudotojas bet kurio ginčo su duomenų turėtoju dėl 2 dalyje nurodytų sutartinių apribojimų ar draudimų atveju gali:

   a) pagal 37 straipsnio 5 dalies b punktą pateikti skundą kompetentingai institucijai arba

   b) susitarti su duomenų turėtoju pagal 10 straipsnio 1 dalį perduoti klausimą ginčų sprendimo įstaigai.

4. Duomenų turėtojai naudotojams negali nepagrįstai apsunkinti naudojimąsi šiame straipsnyje numatytomis pasirinkimo laisvėmis ar teisėmis, be kita ko siūlant naudotojui pasirinkimus ne neutraliu būdu arba pakenkiant naudotojo savarankiškumui, sprendimų priėmimui ar laisvam pasirinkimui arba jį susilpnindami, pasinaudojant naudotojų skaitmeninės sąsajos ar jos dalies struktūra, dizainu, funkcija arba veikimo būdu.

5. Norint patikrinti, ar fizinis arba juridinis asmuo yra naudotojas 1 dalies tikslais, duomenų turėtojas nereikalauja, kad tas asmuo pateiktų daugiau informacijos, nei būtina. Duomenų turėtojai nesaugo jokios informacijos, visų pirma žurnalo duomenų, apie naudotojo prieigą prie prašomų duomenų, kuri nėra būtina naudotojo prieigos prašymui patikimai įvykdyti ir duomenų infrastruktūros saugumui bei techninei priežiūrai užtikrinti.

6. Komercinės paslaptys saugomos ir atskleidžiamos tik tuo atveju, jei prieš jas atskleidžiant duomenų turėtojas ir naudotojas imasi visų būtinų priemonių jų konfidencialumui išlaikyti, visų pirma trečiųjų šalių atžvilgiu. Duomenų turėtojas arba, kai tai nėra tas pats asmuo, komercinės paslapties turėtojas, nustato, kurie duomenys yra saugomi kaip komercinės paslaptys, įskaitant atitinkamus metaduomenis, ir susitaria su naudotoju dėl proporcingų techninių ir organizacinių priemonių, kurios yra būtinos duomenų, kuriais dalijamasi, konfidencialumui išlaikyti, visų pirma trečiųjų šalių atžvilgiu, pavyzdžiui, dėl pavyzdinių sutarties sąlygų, konfidencialumo susitarimų, griežtų prieigos protokolų, techninių standartų ir elgesio kodeksų taikymo.

7. Kai nėra susitarimo dėl 6 dalyje nurodytų būtinų priemonių arba jei naudotojas neįgyvendina priemonių, dėl kurių susitarta pagal 6 dalį, arba pakenkia komercinių paslapčių konfidencialumui, duomenų turėtojas gali nesidalyti duomenimis, kurie identifikuoti kaip komercinės paslaptys, arba, atsižvelgiant į konkretų atvejį, sustabdyti tokį dalijimąsi. Duomenų turėtojo sprendimas tinkamai pagrindžiamas ir nepagrįstai nedelsiant raštu pateikiamas naudotojui. Tokiais atvejais duomenų turėtojas praneša pagal 37 straipsnį paskirtai kompetentingai institucijai, kad jis nesidalijo duomenimis arba sustabdė tokį dalijimąsi, ir nurodo, dėl kurių priemonių nebuvo susitarta arba kurios priemonės nebuvo įgyvendintos ir, kai aktualu, kurių komercinių paslapčių konfidencialumas buvo pažeistas.

8. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai duomenų turėtojas, kuris yra komercinės paslapties turėtojas, gali įrodyti, jog, nepaisant techninių ir organizacinių priemonių, kurių naudotojas ėmėsi pagal šio straipsnio 6 dalį, labai tikėtina, kad atskleidus komercines paslaptis jis patirs didelę ekonominę žalą, tas duomenų turėtojas, atsižvelgdamas į kiekvieną konkretų atvejį, gali atsisakyti patenkinti prašymą suteikti prieigą prie atitinkamų konkrečių duomenų. Tas įrodymas pateikiamas naudotojui raštu nepagrįstai nedelsiant ir tinkamai pagrindžiamas remiantis objektyviais elementais, visų pirma ar komercinių paslapčių apsaugą įmanoma užtikrinti trečiosiose valstybėse, duomenų, kurių prašoma, pobūdžiu ir konfidencialumo lygiu, taip pat susietojo gaminio unikalumu ir naujumu. Kai duomenų turėtojas pagal šią dalį atsisako dalytis duomenimis, jis apie tai praneša pagal 37 straipsnį paskirtai kompetentingai institucijai.

9. Nedarant poveikio naudotojo teisei bet kuriame etape kreiptis į valstybės narės teismą dėl žalos atlyginimo, naudotojas, norintis užginčyti duomenų turėtojo sprendimą atsisakyti dalytis duomenimis, jais nesidalyti arba sustabdyti dalijimąsi jais pagal 7 ir 8 dalis, gali:

   a) pagal 37 straipsnio 5 dalies b punktą pateikti skundą kompetentingai institucijai, kuri nepagrįstai nedelsdama nusprendžia, ar ir kokiomis sąlygomis turi būti pradedama dalytis duomenimis arba atnaujinamas dalijimasis jais, arba

   b) susitarti su duomenų turėtoju pagal 10 straipsnio 1 dalį perduoti klausimą ginčų sprendimo įstaigai.

10. Duomenų, gautų pateikus 1 dalyje nurodytą prašymą, naudotojas nenaudoja susietajam gaminiui, kuris konkuruotų su susietuoju gaminiu, iš kurio gauti duomenys, sukurti, nesidalija šiais duomenimis su trečiąja šalimi turėdamas tokių ketinimų ir nenaudoja tokių duomenų tam, kad gautų įžvalgų apie gamintojo arba, kai taikytina, duomenų turėtojo, ekonominę padėtį, turtą ir gamybos metodus.

11. Kad gautų prieigą prie duomenų, naudotojas nenaudoja prievartos priemonių ir nepiktnaudžiauja duomenų turėtojo techninės infrastruktūros, skirtos duomenims apsaugoti, trūkumais.

12. Jeigu naudotojas nėra duomenų subjektas, kurio asmens duomenų yra prašoma, duomenų turėtojas galimybę gauti asmens duomenis, sugeneruotus naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, naudotojui suteikia tik jei yra galiojantis teisinis pagrindas duomenų tvarkymui pagal Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnį ir, kai aktualu, tenkinamos to reglamento 9 straipsnyje ir Direktyvos 2022/58/EB 5 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos.

13. Duomenų turėtojas visus lengvai prieinamus duomenis, kurie nėra asmens duomenys, naudoja tik pagal sutartį su naudotoju. Duomenų turėtojas tokių duomenų nenaudoja bet kokiu kitu būdu siekdamas gauti įžvalgų apie naudotojo ekonominę padėtį, turtą ir gamybos metodus arba jų naudojimą, kurios galėtų pakenkti to naudotojo komercinei padėčiai rinkose, kuriose tas naudotojas veikia.

14. Duomenų turėtojai suteikia trečiosioms šalims galimybę komerciniais ar nekomerciniais tikslais gauti tik tuos su gaminiais susijusius ne asmens duomenis, kurie yra reikalingi jų sutarčiai su naudotoju vykdyti. Kai aktualu, duomenų turėtojai sutartimi įpareigoja trečiąsias šalis toliau nesidalyti iš jų gautais duomenimis.

5 straipsnis

Naudotojo teisė dalytis duomenimis su trečiosiomis šalimis

1. Naudotojo arba naudotojo vardu veikiančios šalies prašymu duomenų turėtojas nepagrįstai nedelsdamas suteikia trečiajai šaliai galimybę, naudotojui nemokant jokių mokesčių, lengvai, saugiai ir išsamiu, struktūrintu, įprastai naudojamu ir kompiuteriu skaitomu formatu ir, kai aktualu ir techniškai įmanoma, nepertraukiamai ir tikruoju laiku gauti lengvai prieinamus duomenis, kurie yra tos pačios kokybės, kokios jie prieinami duomenų turėtojui, taip pat atitinkamus metaduomenis, kurie yra būtini tiems duomenims aiškinti ir naudoti. Duomenų turėtojas galimybę gauti duomenis trečiajai šaliai suteikia laikydamasis 8 ir 9 straipsnių.

2. 1 dalis netaikoma naujų susietų gaminių, medžiagų ar procesų, kurie dar nėra pateikti rinkai, lengvai prieinamiems duomenims bandymų kontekste, nebent trečiajai šaliai juos naudoti leidžiama pagal sutartį.

3. Bet kuri įmonė, kuriai pagal Reglamento (ES) 2022/1925 3 straipsnį suteiktas prieigos valdytojo statusas, pagal šį straipsnį nėra reikalavimus atitinkanti trečioji šalis, todėl ji negali:

   a) kokiu nors būdu raginti arba komercinėmis priemonėmis skatinti naudotojo, be kita ko, teikdama piniginę ar bet kokią kitą kompensaciją, suteikti galimybę gauti duomenis, kuriuos naudotojas gavo pateikęs prašymą pagal 4 straipsnio 1 dalį, kad šie būtų panaudoti vienai iš jos paslaugų;

   b) raginti arba komercinėmis priemonėmis skatinti naudotojo pagal šio straipsnio 1 dalį prašyti duomenų turėtojo suteikti galimybę gauti duomenis, kad šie būtų panaudoti vienai iš jos paslaugų;

   c) iš naudotojo gauti duomenų, kuriuos jis gavo pateikęs prašymą pagal 4 straipsnio 1 dalį.

4. Norint patikrinti, ar fizinis arba juridinis asmuo yra naudotojas arba trečioji šalis 1 dalies tikslais, nereikalaujama, kad naudotojas ar trečioji šalis pateiktų daugiau informacijos, nei būtina. Duomenų turėtojai nesaugo jokios informacijos apie trečiosios šalies prieigą prie prašomų duomenų, kuri nėra būtina trečiosios šalies prieigos prašymui patikimai įvykdyti ir duomenų infrastruktūros saugumui bei techninei priežiūrai užtikrinti.

5. Trečioji šalis nenaudoja prievartos priemonių ir nepiktnaudžiauja duomenų turėtojo techninės infrastruktūros, skirtos duomenims apsaugoti, trūkumais, kad gautų prieigą prie duomenų.

6. Duomenų turėtojas nenaudoja jokių lengvai prieinamų duomenų siekdamas gauti įžvalgų apie trečiosios šalies ekonominę padėtį, turtą ir gamybos metodus arba duomenų naudojimą, kurios galėtų bet kokiu kitu būdu pakenkti trečiosios šalies komercinei padėčiai rinkose, kuriose ji veikia, nebent trečioji šalis davė leidimą juos taip naudoti ir turi techninę galimybę bet kuriuo metu lengvai tą leidimą atšaukti.

7. Jeigu naudotojas nėra duomenų subjektas, kurio asmens duomenų yra prašoma, galimybė gauti asmens duomenis, sugeneruotus naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, duomenų turėtojo suteikiama trečiajai šaliai tik jei yra galiojantis teisinis pagrindas duomenų tvarkymui pagal Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnį ir, kai aktualu, tenkinamos to reglamento 6 straipsnyje ir Direktyvos 2022/58/EB 5 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos.

8. Jei duomenų turėtojas ir trečioji šalis nesusitaria dėl duomenų perdavimo tvarkos, tai nesudaro kliūčių, neužkerta kelio ar netrukdo naudotis duomenų subjekto teisėmis pagal Reglamentą (ES) 2016/679, visų pirma teise į duomenų perkeliamumą pagal to reglamento 20 straipsnį.

9. Komercinės paslaptys saugomos ir trečiosioms šalims atskleidžiamos tik tiek, kiek toks atskleidimas tikrai būtinas tikslui, dėl kurio susitarė naudotojas ir trečioji šalis, pasiekti. Duomenų turėtojas arba, kai tai nėra tas pats asmuo, komercinės paslapties turėtojas, nustato, kurie duomenys yra saugomi kaip komercinės paslaptys, įskaitant atitinkamus metaduomenis, ir susitaria su trečiąja šalimi dėl visų proporcingu techninių ir organizacinių priemonių, kurios yra būtinos duomenų, kuriais dalijamasi, konfidencialumui išlaikyti, pavyzdžiui, dėl pavyzdinių sutarties sąlygų, konfidencialumo susitarimų, griežtų prieigos protokolų, techninių standartų ir elgesio kodeksų taikymo.

10. Kai nėra susitarimo dėl šio straipsnio 9 dalyje nurodytų būtinų priemonių arba jei trečioji šalis neįgyvendina priemonių, dėl kurių susitarta pagal šio straipsnio 9 dalį, arba pakenkia komercinių paslapčių konfidencialumui, duomenų turėtojas gali nesidalyti duomenimis, kurie identifikuoti kaip komercinės paslaptys, arba, atsižvelgiant į konkretų atvejį, sustabdyti tokį dalijimąsi. Duomenų turėtojo sprendimas tinkamai pagrindžiamas ir nepagrįstai nedelsiant raštu pateikiamas trečiajai šaliai. Tokiais atvejais duomenų turėtojas praneša pagal 37 straipsnį paskirtai kompetentingai institucijai, kad jis nesidalijo duomenimis arba sustabdė tokį dalijimąsi, ir nurodo, dėl kurių priemonių nebuvo susitarta arba kurios priemonės nebuvo įgyvendintos ir, kai aktualu, kurių komercinių paslapčių konfidencialumas buvo pažeistas.

11. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai duomenų turėtojas, kuris yra komercinės paslapties turėtojas, gali įrodyti, jog, nepaisant techninių ir organizacinių priemonių, kurių trečioji šalis ėmėsi pagal šio straipsnio 9 dalį, labai tikėtina, kad atskleidus komercines paslaptis jis patirs didelę ekonominę žalą, tas duomenų turėtojas, atsižvelgdamas į kiekvieną konkretų atvejį, gali atsisakyti patenkinti prašymą suteikti prieigą prie atitinkamų konkrečių duomenų. Tas įrodymas pateikiamas trečiajai šaliai raštu nepagrįstai nedelsiant ir tinkamai pagrindžiamas remiantis objektyviais elementais, visų pirma ar komercinių paslapčių apsaugą įmanoma užtikrinti trečiosiose valstybėse, duomenų, kurių prašoma, pobūdžiu ir konfidencialumo lygiu, taip pat susietojo gaminio unikalumu ir naujumu. Kai duomenų turėtojas pagal šią dalį atsisako dalytis duomenimis, jis apie tai praneša pagal 37 straipsnį paskirtai kompetentingai institucijai.

12. Nedarant poveikio teisei bet kuriame etape kreiptis į valstybės narės teismą dėl žalos atlyginimo, trečioji šalis, norinti užginčyti duomenų turėtojo sprendimą atsisakyti dalytis duomenimis, jais nesidalyti arba sustabdyti tokį dalijimąsi jais pagal 10 ir 11 dalis, gali:

    a) pagal 37 straipsnio 5 dalies b punktą pateikti skundą kompetentingai institucijai, kuri nepagrįstai nedelsdama nusprendžia, ar ir kokiomis sąlygomis turi būti pradedama dalytis duomenimis arba atnaujinamas dalijimasis jais, arba

    b) susitarti su duomenų turėtoju pagal 10 straipsnio 1 dalį perduoti klausimą ginčų sprendimo įstaigai.

13. 1 dalyje nurodyta teisė nedaro neigiamo poveikio kitų duomenų subjektų teisėms pagal taikytiną Sąjungos ir nacionalinę teisę dėl asmens duomenų apsaugos.

6 straipsnis

Trečiųjų šalių, gaunančių duomenis naudotojo prašymu, pareigos

1. Trečioji šalis duomenis, kuriuos jai suteikta galimybė gauti pagal 5 straipsnį, tvarko tik su naudotoju sutartais tikslais bei sąlygomis ir laikydamasi Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų dėl asmens duomenų apsaugos, įskaitant duomenų subjekto teises, kiek tai susiję su asmens duomenimis. Trečioji šalis ištrina duomenis, kai jų nebereikia sutartam tikslui pasiekti, nebent dėl ne asmens duomenų su naudotoju susitarta kitaip.

2. Trečioji šalis negali:

   a) naudotojams nepagrįstai apsunkinti naudojimąsi 5 straipsnyje ir šiame straipsnyje numatytomis pasirinkimo laisvėmis ar teisėmis, be kita ko siūlant naudotojui pasirinkimus ne neutraliu būdu, ir darant jam spaudimą, jį apgaudinėjant ar juo manipuliuojant arba pakenkiant naudotojo savarankiškumui, sprendimų priėmimui ar laisvam pasirinkimui arba jį susilpnindami, pasinaudojant naudotojų skaitmeninės sąsajos ar jos dalies struktūra, dizainu, funkcija arba veikimo būdu;

   b) nepaisant Reglamento (ES) 2016/679 22 straipsnio 2 dalies a ir c punktų, naudoti gautus duomenis profiliavimui, išskyrus atvejus, kai tai būtina paslaugai, kurios prašo naudotojas, suteikti;

c) suteikti kitai trečiajai šaliai galimybę gauti jos gaunamus duomenis, išskyrus atvejus, kai duomenys suteikiami remiantis sutartimi, ir jeigu kita trečioji šalis imtųsi visų duomenų turėtojo ir trečiosios šalies sutartų būtinų priemonių, kad būtų apsaugotas komercinių paslapčių konfidencialumas;

d) suteikti įmonei, kuriai pagal Reglamento (ES) 2022/1925 3 straipsnį suteiktas prieigos valdytojo statusas, galimybę gauti jos gaunamus duomenis;

e) gaunamus duomenis naudoti gaminiui, kuris konkuruotų su susietuoju gaminiu, iš kurio gauti prieinami duomenys, sukurti arba tuo tikslu duomenimis dalytis su kita trečiąja šalimi; trečiosios šalys taip pat nenaudoja jokių ne asmens gaminio duomenų ar susijusios paslaugos duomenų, kuriuos jos galėjo gauti, kad gautų įžvalgų apie duomenų turėtojo ekonominę padėtį, turtą ir gamybos metodus arba duomenų naudojimą;

f) gautų duomenų naudoti taip, kad būtų daromas neigiamas poveikis susietojo gaminio ar susijusios paslaugos saugumui;

g) nepaisyti konkrečių priemonių, dėl kurių su duomenų turėtoju arba komercinių paslapčių turėtoju susitarta pagal 5 straipsnio 9 dalį, ir pažeisti komercinių paslapčių konfidencialumą;

h) neleisti naudotojui, kuris yra vartotojas, suteikti galimybės gaunamus duomenis teikti kitoms šalims, be kita ko, sutarties pagrindu.

7 straipsnis

Verslo subjektų dalijimosi duomenimis su vartotojais ir verslo subjektų tarpusavio dalijimosi duomenimis pareigų taikymo sritis

1. Šiame skyriuje nustatytos pareigos netaikomos duomenims, sugeneruotiems naudojantis susietaisiais gaminiais, kuriuos pagamino arba suprojektavo, ar susijusiomis paslaugomis, kurias teikia labai maža įmonė arba mažoji įmonė, su sąlyga, kad ta įmonė neturi įmonės partnerės arba susijusios įmonės, kaip tai suprantama Rekomendacijos 2003/361/EB priedo 3 straipsnyje, kuri nelaikoma labai maža įmone arba mažąja įmone, ir jeigu labai maža įmonė arba mažoji įmonė neturi subrangos sutarties gaminti arba projektuoti gaminį arba teikti susijusią paslaugą.

   Tas pats taikoma duomenims, sugeneruotiems naudojantis susietaisiais gaminiais, kuriuos pagamino, ar susijusioms paslaugoms, kurias teikė įmonės, mažiau nei metus laikomos vidutinėmis įmonėmis pagal Rekomendacijos 2003/361/EB 2 straipsnį, ir susietiesiems gaminiams vienerius metus, po to datos, kurią vidutinė įmonė juos pateikė į rinką.

2. Jokia sutarties sąlyga, kuria naudotojo nenaudai neleidžiama taikyti šiame skyriuje numatytų naudotojo teisių, nuo jų nukrypstama arba pakeičiamas jų poveikis, naudotojui nėra privaloma.

III SKYRIUS
DUOMENŲ TURĖTOJŲ, ĮPAREIGOTŲ PAGAL SĄJUNGOS TEISĘ SUTEIKTI GALIMYBĘ GAUTI DUOMENIS, PAREIGOS

8 straipsnis

Sąlygos, kuriomis duomenų turėtojai suteikia galimybę duomenų gavėjams gauti duomenis

1. Kai verslo subjektų tarpusavio santykiuose duomenų turėtojas pagal 5 straipsnį arba kitus taikomus Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, privalo suteikti galimybę duomenų gavėjui gauti duomenis, jis susitaria su duomenų gavėju dėl duomenų pateikimo tvarkos ir tai daro sąžiningomis, pagrįstomis bei nediskriminacinėmis sąlygomis ir skaidriai, laikydamasis šio skyriaus ir IV skyriaus.

2. Sutarties sąlyga dėl prieigos prie duomenų ir jų naudojimo arba dėl atsakomybės ir teisių gynimo priemonių tais atvejais, kai pažeidžiamos arba panaikinamos su duomenimis susijusios pareigos, nėra privaloma, jeigu ji yra nesąžininga sutartinė sąlyga pagal 13 straipsnį arba jeigu pagal ją naudotojo nenaudai netaikomos II skyriuje nustatytos naudotojų teisės, nuo jų nėra nukrypstama arba pakeičiamas jų poveikis.

3. Suteikdamas galimybę gauti duomenis, duomenų turėtojas, kiek tai susiję su galimybės gauti duomenis suteikimo tvarka, nediskriminuoja palyginamų kategorijų duomenų gavėjų, įskaitant įmones partneres arba susijusias įmones. Jeigu duomenų gavėjas mano, kad sąlygos, kuriomis jam buvo suteikta galimybė gauti duomenis, yra diskriminacinės, duomenų turėtojas, gavęs motyvuotą duomenų gavėjo prašymą, nepagrįstai nedelsdamas pateikia jam informaciją, iš kurios matyti, kad diskriminacijos nebuvo.

4. Duomenų turėtojas galimybę duomenų gavėjui gauti duomenis, be kita ko, išimtinumo pagrindu, suteikia tik jei naudotojas to paprašo pagal II skyrių.

5. Iš duomenų turėtojų ir duomenų gavėjų nereikalaujama pateikti daugiau informacijos, nei būtina norint patikrinti, ar jie laikosi sutarties sąlygų, dėl kurių susitarta ir kuriomis suteikiama galimybė gauti duomenis, arba savo pareigų pagal šį reglamentą arba kitus taikytinus Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę.

6. Jeigu Sąjungos teisės aktuose, įskaitant šio reglamento 4 straipsnio 6 dalį ir 5 straipsnio 9 dalį, arba nacionalinės teisės aktuose, priimtuose pagal Sąjungos teisę, nenumatyta kitaip, pareiga suteikti duomenų gavėjui galimybę gauti duomenis neįpareigoja atskleisti komercinių paslapčių.

9 straipsnis

Kompensacija už galimybės gauti duomenis suteikimą

1. Bet kokia kompensacija už galimybės gauti duomenis verslo subjektams palaikant tarpusavio santykius suteikimą, dėl kurios susitaria duomenų turėtojas ir duomenų gavėjas, turi būti nediskriminacinė bei pagrįsta ir gali būti numatoma marža.

2. Tardamiesi dėl kompensacijos, duomenų turėtojas ir duomenų gavėjas visų pirma atsižvelgia į:

a) išlaidas, patiriamas suteikiant galimybę gauti duomenis, įskaitant visų pirma, išlaidas, būtinas duomenims formatuoti, platinti elektroninėmis priemonėmis ir saugoti;

b) investicijas į duomenų rinkimą ir rengimą, kai taikytina, atsižvelgiant į tai, ar gaunant, generuojant arba renkant atitinkamus duomenis prisidėjo kitos šalys.

3. 1 dalyje nurodyta kompensacija taip pat gali priklausyti nuo duomenų kiekio, formato ir pobūdžio.

4. Jei duomenų gavėjas yra MVĮ arba pelno nesiekianti mokslinių tyrimų organizacija ir kai toks duomenų gavėjas neturi įmonių partnerių ar susijusių įmonių, kurios nelaikomos MVĮ, bet kokia sutarta kompensacija neturi viršyti 2 dalies a punkte nurodytų išlaidų.

5. Komisija priima pagrįstos kompensacijos apskaičiavimo gaires, atsižvelgdama į 42 straipsnyje nurodytos Europos duomenų inovacijų valdybos (EDIV) patarimą.

6. Šiuo straipsniu neužkertamas kelias galimybei pagal kitus Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, neskirti kompensacijos už galimybės gauti duomenis suteikimą arba numatyti mažesnę kompensaciją.

7. Duomenų turėtojas duomenų gavėjui pateikia informaciją, pakankamai išsamiai nurodydamas, kuo remdamasis apskaičiavo kompensaciją, kad duomenų gavėjas galėtų įvertinti, ar laikomasi 1-4 dalyse nustatytų reikalavimų.

10 straipsnis

Ginčų sprendimas

1. Naudotojai, duomenų turėtojai ir duomenų gavėjai, norėdami pagal 4 straipsnio 3 ir 9 dalis ir 5 straipsnio 12 dalį spręsti ginčus, taip pat ginčus, susijusius su sąžiningų, pagrįstų ir nediskriminacinių sąlygų, kuriomis pagal šį skyrių ir IV skyrių suteikiama galimybė gauti duomenis, nustatymu ir skaidriu tokios galimybės suteikimo būdu, gali kreiptis į ginčų sprendimo įstaigą, sertifikuotą pagal šio straipsnio 5 dalį.

2. Ginčų sprendimo įstaigos atitinkamoms šalims praneša apie mokesčius arba jų nustatymo mechanizmus prieš joms pateikiant prašymą priimti sprendimą.

3. Ginčų, kurie buvo pateikti ginčų sprendimo įstaigai pagal 4 straipsnio 3 bei 9 dalis ir 5 straipsnio 12 dalį, atveju, jeigu ginčų sprendimo įstaiga išsprendžia ginčą naudotojo arba duomenų gavėjo naudai, duomenų turėtojas sumoka visus ginčų sprendimo įstaigos taikomus mokesčius ir kompensuoja tam naudotojui arba tam duomenų gavėjui visas kitas pagrįstas išlaidas, patirtas dėl ginčų sprendimo. Jei ginčų sprendimo įstaiga išsprendžia ginčą duomenų turėtojo naudai, nereikalaujama, kad naudotojas arba duomenų gavėjas kompensuotų mokesčius arba kitas patirtas išlaidas, kuriuos duomenų turėtojas sumokėjo arba turi sumokėti dėl ginčo sprendimo, nebent ginčų sprendimo įstaiga nustato, kad naudotojas arba duomenų gavėjas akivaizdžiai veikė nesąžiningai.

4. Klientai ir duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai gali kreiptis į ginčų sprendimo įstaigą, sertifikuotą pagal šio straipsnio 5 dalį, kad išspręstų ginčus, susijusius su klientų teisių pažeidimais ir duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų pareigomis pagal 23 – 31 straipsnius.

5. Valstybė narė, kurioje yra įsisteigusi ginčų sprendimo įstaiga, tos įstaigos prašymu ją sertifikuoja, jeigu įstaiga įrodo, jog ji tenkina visas šias sąlygas:

   a) ji yra nešališka ir nepriklausoma ir savo sprendimus priima pagal aiškias, nediskriminacines ir sąžiningas darbo tvarkos taisykles;

   b) ji turi būtinų ekspertinių žinių, visų pirma susijusių su sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis, įskaitant kompensavimą, kuriomis suteikiama galimybė gauti duomenis, ir skaidriu tokios galimybės suteikimo būdu, kad galėtų tas sąlygas veiksmingai nustatyti;

   c) ji yra lengvai pasiekiama naudojant elektroninių ryšių technologijas;

   d) ji gali greitai, veiksmingai bei ekonomiškai efektyviai priimti sprendimus bent viena oficialiąja Sąjungos kalba.

6. Valstybės narės apie ginčų sprendimo įstaigas, sertifikuotas pagal 5 dalį, praneša Komisijai. Komisija tokių įstaigų sąrašą paskelbia specialiai tam skirtoje interneto svetainėje ir reguliariai jį atnaujina.

7. Ginčų sprendimo įstaiga atsisako nagrinėti prašymą išspręsti ginčą, kuris jau buvo perduotas nagrinėti kitai ginčų sprendimo įstaigai arba valstybės narės teismui.

8. Ginčų sprendimo įstaiga suteikia šalims galimybę per pagrįstą laikotarpį pareikšti savo nuomones dėl klausimų, kuriuos tos šalys perdavė nagrinėti tai įstaigai. Tame kontekste kiekvienai ginčo šaliai pateikiama kitos ginčo šalies informacija ir visi ekspertų pareiškimai. Šalims suteikiama galimybė pateikti pastabų dėl tos informacijos ir pareiškimų.

9. Ginčų sprendimo įstaiga savo sprendimą dėl jai perduoto nagrinėti klausimo priima per 90 dienų nuo prašymo pagal 1 ir 4 dalis gavimo dienos. Tas sprendimas pateikiamas raštu arba patvariojoje laikmenoje ir turi būti motyvuotas.

10. Ginčų sprendimo įstaigos parengia ir viešai skelbia metines veiklos ataskaitas. Tokiose metinėse ataskaitose pateikiama visų pirma ši bendra informacija:

    a) ginčų rezultatų suvestinė;

    b) vidutinė ginčų nagrinėjimo trukmė;

    c) dažniausiai pasitaikančios ginčų priežastys.

11. Siekiant palengvinti keitimąsi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, ginčų sprendimo įstaiga gali nuspręsti įtraukti į 11 dalyje nurodytą ataskaitą rekomendacijų, kaip išvengti problemų ar jas išspręsti.

12. Ginčų sprendimo įstaigos sprendimas šalims yra privalomas tik tuo atveju, jei prieš pradedant ginčų sprendimo procedūrą šalys aiškiai sutiko su jo privalomuoju pobūdžiu.

13. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis šalių teisei į veiksmingą teisinę gynybą valstybės narės teisme.

11 straipsnis

Techninės apsaugos priemonės dėl neteisėto duomenų naudojimo ar atskleidimo

1. Duomenų turėtojas, siekdamas užkirsti kelią neteisėtai prieigai prie duomenų, įskaitant metaduomenis, ir užtikrinti, kad būtų laikomasi 5, 6, 8 ir 9 straipsnių ir sutartų sutarties sąlygų, kuriomis suteikiama galimybė gauti duomenis, gali naudotis tinkamomis techninėmis apsaugos priemonėmis, įskaitant išmaniąsias sutartis ir šifravimą. Tokiomis techninėmis apsaugos priemonėmis nediskriminuojami duomenų gavėjai ir naudotojui nekliudoma pasinaudoti teise gauti duomenų kopiją, išrinkti duomenis, juos naudoti ar gauti prieigą prie jų arba teikti duomenis trečiosioms šalims pagal 5 straipsnį, o trečiajai šaliai nekliudoma pasinaudoti bet kokia teise pagal Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę. Naudotojai, trečiosios šalys ar duomenų gavėjai negali keisti arba pašalinti tokių techninių apsaugos priemonių, nebent duomenų turėtojas su tuo sutiktų.

2. 3 dalyje nurodytomis aplinkybėmis trečioji šalis arba duomenų gavėjas nepagrįstai nedelsdamas įvykdo duomenų turėtojo ir, kai taikytina ir kai tai nėra tas pats asmuo, komercinės paslapties turėtojo arba naudotojo prašymus:

a) ištrinti duomenis, kuriuos duomenų turėtojas suteikė galimybę gauti, ir visas jų kopijas;

b) nustoti gaminti prekes, rengti išvestinius duomenis ar kurti paslaugas, pagamintus, parengtus ir sukurtus remiantis žiniomis, gautomis naudojant tokius duomenis, juos siūlyti, tiekti rinkai ar naudoti arba tais tikslais importuoti, eksportuoti ar saugoti prekes, dėl kurių atsiranda pažeidimas, ir jas visas sunaikinti, kai esama didelės rizikos, kad neteisėtas tų duomenų naudojimas padarys reikšmingos žalos duomenų turėtojui, komercinės paslapties turėtojui ar naudotojui arba kai tokia priemonė būtų neproporcinga atsižvelgiant į duomenų turėtojo, komercinės paslapties turėtojo ar naudotojo interesus;

c) informuoti naudotoją apie neteisėtą duomenų naudojimą ar atskleidimą ir apie priemones, kurių imtasi siekiant nutraukti neteisėtą duomenų naudojimą ar atskleidimą;

d) atlyginti žalą šaliai, nukentėjusiai nuo piktnaudžiavimo tokiais neteisėtai gautais ar panaudotais duomenimis arba jų atskleidimo.

3. 2 dalis taikoma, jeigu trečioji šalis arba duomenų gavėjas:

a) siekdamas gauti duomenis duomenų turėtojui pateikė melagingą informaciją, panaudojo apgaulės ar prievartos priemones arba piktnaudžiavo duomenų turėtojo techninės infrastruktūros, skirtos duomenims apsaugoti, trūkumais;

b) duomenis, kuriuos jam buvo suteikta galimybė gauti, naudojo neteisėtais tikslais, be kita ko, konkuruojančio susietojo gaminio, kaip tai suprantama 6 straipsnio 2 dalies e punkte, kūrimo tikslais;

c) neteisėtai atskleidė duomenis kitai šaliai;

d) netaikė techninių ir organizacinių priemonių, dėl kurių susitarta pagal 5 straipsnio 9 dalį, arba

e) pakeitė arba pašalino duomenų turėtojo pagal šio straipsnio 1 dalį taikomas technines apsaugos priemones be duomenų turėtojo sutikimo.

4. 2 dalis taip pat taikoma, jeigu naudotojas pakeičia arba pašalina duomenų turėtojo taikomas technines apsaugos priemones arba netaiko techninių ir organizacinių priemonių, kurių komercinėms paslaptims apsaugoti imasi naudotojas, susitaręs su duomenų turėtoju arba, kai tai nėra tas pats asmuo, su komercinių paslapčių turėtoju, arba bet kurios kitos šalies, gavusios duomenis iš naudotojo pažeidžiant šį reglamentą, atveju.

5. Jeigu duomenų gavėjas pažeidžia 6 straipsnio 2 dalies a ir b punktus, naudotojai turi tas pačias teises kaip ir duomenų turėtojai pagal šio straipsnio 2 dalį.

12 straipsnis

Duomenų turėtojų, įpareigotų pagal Sąjungos teisę suteikti galimybę gauti duomenis, pareigų taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas tais atvejais, kai verslo subjektams palaikant tarpusavio santykius duomenų turėtojas pagal 5 straipsnį ar taikomus Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, privalo suteikti galimybę duomenų gavėjui gauti duomenis.

2. Sutarties dėl dalijimosi duomenimis sąlyga, pagal kurią vienos šalies nenaudai arba, kai taikytina, naudotojo nenaudai šis skyrius netaikomas, nuo jo nukrypstama arba pakeičiamas jo poveikis, tai šaliai nėra privaloma.

IV SKYRIUS
SU ĮMONIŲ PRIEIGA PRIE DUOMENŲ IR JŲ TARPUSAVIO NAUDOJIMU SUSIJUSIOS NESĄŽININGOS SUTARTIES SĄLYGOS

13 straipsnis

Kitai *įmonei vienašališkai nustatomos nesąžiningos sutarties sąlygos*

1. Sutarties sąlyga dėl prieigos prie duomenų ir jų naudojimo arba dėl atsakomybės ir teisių gynimo priemonių tais atvejais, kai pažeidžiamos arba panaikinamos su duomenimis susijusios pareigos, kurią įmonė vienašališkai nustatė kitai įmonei, pastarajai įmonei nėra privaloma, jei ši sąlyga yra nesąžininga.

2. Sutarties sąlyga, kuri atspindi privalomas Sąjungos teisės nuostatas arba Sąjungos teisės nuostatas, kurios būtų taikomos, jei klausimo nereglamentuotų sutarties sąlygos, neturi būti laikoma nesąžininga.

3. Sutarties sąlyga yra nesąžininga, jeigu dėl jos pobūdžio ją taikant labai nukrypstama nuo gerosios komercinės praktikos, susijusios su prieiga prie duomenų ir jų naudojimu, pažeidžiant sąžiningumo ir sąžiningo elgesio principus.

4. Visų pirma 3 dalies tikslais sutarties sąlyga yra nesąžininga, jeigu jos tikslas arba poveikis yra:

a) panaikinti arba apriboti šalies, kuri vienašališkai nustatė sąlygą, atsakomybę dėl tyčinių veiksmų ar dėl didelio aplaidumo;

b) neleisti šaliai, kuriai sąlyga buvo vienašališkai nustatyta, pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis sutartinių įsipareigojimų nevykdymo atveju arba tų įsipareigojimų pažeidimo atveju panaikinti šalies, kuri vienašališkai nustatė sąlygą, atsakomybę;

c) šaliai, kuri vienašališkai nustatė sąlygą, suteikti išimtinę teisę nustatyti, ar pateikti duomenys atitinka sutartį, arba aiškinti kurią nors sutarties sąlygą.

5. 3 dalies tikslais preziumuojama, kad sutarties sąlyga yra nesąžininga, jeigu jos tikslas arba poveikis yra:

a) netinkamai apriboti teisių gynimo priemones sutartinių įsipareigojimų nevykdymo atveju ar atsakomybę tų įsipareigojimų pažeidimo atveju arba išplėsti įmonės, kuriai sąlyga buvo nustatyta vienašališkai, atsakomybę;

b) leisti šaliai, kuri vienašališkai nustatė sąlygą, prieiti prie kitos susitariančiosios šalies duomenų ir juos naudoti tokiu būdu, kuris reikšmingai pakenktų teisėtiems kitos susitariančiosios šalies interesams, visų pirma kai tokie duomenys apima komerciniu požiūriu neskelbtinus duomenis arba yra saugomi kaip komercinės paslaptys arba jiems taikoma intelektinės nuosavybės teisių apsauga;

c) užkirsti kelią šaliai, kuriai vienašališkai buvo nustatyta sąlyga, naudoti sutarties laikotarpiu tos šalies pateiktus ar sugeneruotus duomenis arba apriboti jų naudojimą tiek, kad ta šalis neturėtų teisės tokius duomenis tinkamai naudoti, fiksuoti, prie jų prieiti, juos kontroliuoti arba pasinaudoti jų verte;

d) užkirsti kelią šaliai, kuriai vienašališkai buvo nustatyta sąlyga, nutraukti sutartį per pagrįstą laikotarpį;

e) užkirsti kelią šaliai, kuriai vienašališkai buvo nustatyta sąlyga, sutarties laikotarpiu arba per pagrįstą laikotarpį po jos nutraukimo gauti duomenų, kuriuos ta šalis pateikė arba sugeneravo, kopiją;

f) suteikti galimybę sąlygą vienašališkai nustačiusiai šaliai nutraukti sutartį apie tai pranešus nepagrįstai per vėlai, atsižvelgiant į tai, ar kita sutariančioji šalis turi pakankamai galimybių pereiti prie alternatyvios bei palyginamos paslaugos ir į taip nutraukus sutartį patirtus finansinius nuostolius, išskyrus atvejus, kai tam yra rimtų priežasčių;

g) suteikti galimybę sąlygą vienašališkai nustačiusiai šaliai iš esmės pakeisti sutartyje nustatytą kainą ar bet kurią kitą esminę sąlygą, susijusią su duomenų, kuriais turi būti dalijamasi, pobūdžiu, formatu, kokybe ar kiekiu, jei sutartyje nenurodyta pagrįsta priežastis ir kita šalis neturi teisės tokio pakeitimo atveju nutraukti sutarties.

Pirmos pastraipos g punktas nedaro poveikio sąlygoms, kuriomis sąlygą vienašališkai nustačiusi šalis pasilieka teisę vienašališkai keisti neterminuotos sutarties sąlygas, su sąlyga, kad sutartyje nurodyta tokio vienašališko pakeitimo pagrįsta priežastis, jog sąlygą vienašališkai nustačiusi šalis likus pakankamai laiko turi informuoti kitą susitariančiąją šalį dėl numatomo pakeitimo ir kad kita susitariančioji šalis galėtų pakeitimo atveju be jokių išlaidų nutraukti sutartį.

6. Jeigu sutarties sąlygą pateikė viena susitariančioji šalis, o kita susitariančioji šalis negalėjo daryti poveikio jos turiniui, nors ir bandė dėl jo derėtis, laikoma, kad ji yra nustatyta vienašališkai, kaip tai suprantama šiame straipsnyje. Pareiga įrodyti, kad sąlyga nebuvo nustatyta vienašališkai, tenka šią sutarties sąlygą pateikusiai susitariančiajai šaliai. Susitariančioji šalis, kuri pateikė ginčijamą sutarties sąlygą, negali teigti, kad ta sąlyga yra nesąžininga sutarties sąlyga.

7. Jeigu nesąžininga sutarties sąlyga gali būti atskirta nuo likusių sutarties sąlygų, tos likusios sąlygos yra privalomos.

8. Šis straipsnis netaikomas sutarties sąlygoms, kuriomis apibrėžiamas pagrindinis sutarties dalykas, ir kainos adekvatumui už su mainais pateiktus duomenis.

9. Sutarties šalys, kurioms taikoma 1 dalis, negali šio straipsnio netaikyti, nuo jo nukrypti ar keisti jo poveikio.

V SKYRIUS
GALIMYBĖS GAUTI DUOMENIS SUTEIKIMAS VIEŠOJO SEKTORIAUS INSTITUCIJOMS, KOMISIJAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI IR SĄJUNGOS ĮSTAIGOMS IŠIMTINIO POREIKIO PAGRINDU

14 straipsnis

Pareiga suteikti galimybę gauti duomenis išimtinio poreikio pagrindu

Jei viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga įrodo išimtinį poreikį, kaip nustatyta 15 straipsnyje, naudoti tam tikrus duomenis, įskaitant atitinkamus metaduomenis, būtinus tiems duomenims aiškinti ir naudoti, jų teisės aktais nustatytoms pareigoms viešojo intereso labui vykdyti, duomenų turėtojai, kurie yra juridiniai asmenys, išskyrus viešojo sektoriaus įstaigas, ir kurie turi tuos duomenis, gavę tinkamai motyvuotą prašymą suteikia galimybę juos gauti.

15 straipsnis

Išimtinis poreikis naudoti duomenis

1. Išimtinis poreikis naudoti tam tikrus duomenis, kaip tai suprantama šiame skyriuje, yra ribotas laiko ir taikymo srities požiūriu ir tokiu laikomas tik susiklosčius bet kurioms iš šių aplinkybių:

   a) kai prašomi duomenys yra būtini reaguojant į ekstremaliąją situaciją, o viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga negali laiku ir veiksmingai gauti tokių duomenų alternatyviomis priemonėmis lygiavertėmis sąlygomis;

   b) aplinkybėmis, kurios nėra įtrauktos į a punktą, ir tik tiek, kiek tai susiję su ne asmens duomenimis, kai:

      i) viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga veikia pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę ir yra nustatę konkrečius duomenis, kurių nebuvimas trukdo jiems atlikti konkrečią užduotį viešojo intereso labui, kuri yra aiškiai numatyta teisės aktuose, pavyzdžiui, oficialiosios statistikos rengimas arba ekstremaliosios situacijos padarinių švelninimas ar atsigavimas po jos ir

ii) viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga išnaudojo visas kitas turimas priemones tokiems duomenims gauti, įskaitant ne asmens duomenų pirkimą rinkoje, siūlydami rinkos kainas arba pasikliaudami esamomis pareigomis suteikti galimybę gauti duomenis, arba priimdami naujas teisėkūros priemones, kuriomis būtų galima užtikrinti, kad duomenys būtų prieinami laiku, bet tuo neapsiribojant.

2. 1 dalies b punktas mažosioms įmonėms ir labai mažoms įmonėms netaikomas.

3. Pareiga įrodyti, kad viešojo sektoriaus institucija negalėjo gauti ne asmens duomenų pirkdama juos rinkoje, netaikoma, jei konkreti užduotis vykdoma viešojo intereso labui yra rengti oficialiąją statistiką ir kai pirkti tokių duomenų neleidžiama pagal nacionalinę teisę.

16 straipsnis

Ryšys su kitomis pareigomis suteikti galimybę viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui bei Sąjungos įstaigoms gauti duomenis

1. Šiuo skyriumi nedaromas poveikis Sąjungos arba nacionalinėje teisėje nustatytoms pareigoms, kurių tikslas – teikti ataskaitas, tenkinti prašymus suteikti galimybę susipažinti su informacija arba įrodyti ar tikrinti teisinių pareigų laikymąsi.

2. Šis skyrius netaikomas viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms, kurios vykdo veiklą, susijusią su nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų prevencija, tyrimu, atskleidimu ar baudžiamuoju persekiojimu už juos ar baudžiamųjų sankcijų vykdymu arba su muitinių ar mokesčių administravimu. Šiuo skyriumi nedaromas poveikis taikytinai Sąjungos ir nacionalinei teisei, kuria reglamentuojama nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų prevencija, tyrimas, atskleidimas ar baudžiamasis persekiojimas už juos arba baudžiamųjų ar administracinių sankcijų vykdymas arba muitinių ar mokesčių administravimas.

17 straipsnis

Prašymai suteikti galimybę gauti duomenis

1. Prašydama duomenų pagal 14 straipsnį, viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga:

   a) nurodo reikalingus duomenis, įskaitant atitinkamus metaduomenis, būtinus tiems duomenims aiškinti ir naudoti;

   b) įrodo, kad tenkinamos sąlygos, būtinos išimtiniam poreikiui, dėl kurio prašoma duomenų, nustatyti, kaip nurodyta 15 straipsnyje;

   c) paaiškina prašymo tikslą, numatomą prašomų duomenų naudojimą, įskaitant, kai taikytina, tai, kad juos naudos trečioji šalis pagal šio straipsnio 4 dalį, to naudojimo trukmę ir, kai aktualu, kaip tvarkant asmens duomenis numatoma patenkinti išimtinį poreikį;

d) jei įmanoma, nurodo, kada tikimasi, kad duomenis ištrins visos prieigą prie jų turinčios šalys;

e) pagrindžia, kodėl pasirinktas tas duomenų turėtojas, kuriam skirtas prašymas;

f) nurodo visas kitas viešojo sektoriaus institucijas arba Komisiją, Europos Centrinį Banką arba Sąjungos įstaigas bei trečiąsias šalis, su kuriomis, kaip tikimasi, bus dalijamasi prašomais duomenimis;

g) kai prašoma asmens duomenų, nurodo visas technines ir organizacines priemones, būtinas ir proporcingas duomenų apsaugos principams ir būtinoms priemonėms įgyvendinti, pavyzdžiui, pseudonimų suteikimo lygį ir ar duomenų turėtojas gali taikyti nuasmeninimą prieš suteikdamas prieigą prie duomenų;

h) nurodo teisinę nuostatą, pagal kurią prašančiajai viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai pavedama konkreti viešojo intereso užduotis, susijusi su prašymu pateikti duomenis;

i) nurodo terminą, iki kurio turi būti suteikta galimybė gauti duomenis, ir 18 straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą, iki kurio duomenų turėtojas gali atsisakyti ar siekti pakeisti prašymą;

j) deda visas pastangas, kad išvengtų duomenų prašymo vykdymo, dėl kurio duomenų turėtojai būtų atsakingi už Sąjungos ar nacionalinės teisės pažeidimą.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį teikiamas duomenų prašymas turi:

a) būti pateiktas raštu ir išdėstytas aiškia, glausta ir paprasta, duomenų turėtojui suprantama kalba;

b) būti konkrečiai susijęs su prašomų duomenų rūšimi ir atitikti duomenis, kuriuos duomenų turėtojas valdo prašymo pateikimo metu;

c) būti proporcingas išimtinio poreikio atžvilgiu ir, pagal prašomų duomenų detalumą bei kiekį ir prieigos prie prašomų duomenų dažnumą, tinkamai pagrįstas;

d) būti parengtas paisant teisėtų duomenų turėtojo, kuris įsipareigoja užtikrinti komercinių paslapčių apsaugą pagal 19 straipsnio 3 dalį, tikslų ir atsižvelgiant į sąnaudas bei pastangas, reikalingas norint suteikti galimybę gauti duomenis;

e) būti susijęs su ne asmens duomenimis ir tik tuo atveju, jei įrodoma, kad to nepakanka, kad būtų patenkintas išimtinis poreikis naudoti duomenis, pagal 15 straipsnio 1 dalies a punktą, reikėtų prašyti pateikti pseudoniminius asmens duomenis ir nustatyti technines ir organizacines priemones, kurių turi būti imtasi duomenims apsaugoti;

f) apimti informaciją duomenų turėtojui apie sankcijas, kurias prašymo nevykdymo atveju pagal 40 straipsnį skiria pagal 37 straipsnį paskirta kompetentinga institucija;

g) kai prašymą teikia viešojo sektoriaus įstaiga, būti perduodamas valstybės narės, kurioje yra įsteigta prašymą turinti pateikti viešojo sektoriaus įstaiga, duomenų koordinatoriui, nurodytam 37 straipsnyje, ir, nepagrįstai nedelsiant, būti viešai paskelbiamas internete, išskyrus atvejus, kai duomenų koordinatorius mano, kad toks paskelbimas keltų pavojų visuomenės saugumui;

h) kai prašymą teikia Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga, būti nepagrįstai nedelsiant paskelbiamas internete;

i) kai prašoma asmens duomenų, nepagrįstai nedelsiant būti pranešamas priežiūros institucijai, atsakingai už Reglamento (ES) 2016/679 taikymo stebėseną, valstybėje narėje, kurioje įsisteigusi viešojo sektoriaus įstaiga.

Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaigos informuoja Komisiją apie savo prašymus.

3. Viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga nesuteikia galimybės pagal šį skyrių gautų duomenų naudoti pakartotinai, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2022/868 2 straipsnio 2 dalyje arba Direktyvos (ES) 2019/1024 2 straipsnio 11 dalyje. Reglamentas (ES) 2022/868 ir Direktyva (ES) 2019/1024 netaikomi viešojo sektoriaus įstaigų turimiems pagal šį skyrių gautiems duomenims.

4. Šio straipsnio 3 dalimi viešojo sektoriaus institucijai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai neužkertamas kelias pagal šį skyrių gautais duomenimis keistis su kita viešojo sektoriaus institucija arba Komisija, Europos Centriniu Banku ar Sąjungos įstaiga siekiant atlikti 15 straipsnyje nurodytas užduotis, kaip nurodyta prašyme pagal šio straipsnio 1 dalies f punktą, arba suteikti galimybę gauti duomenis trečiajai šaliai tais atvejais, kai ji pagal viešai paskelbtą susitarimą tai trečiajai šaliai yra delegavusi techninių patikrinimų ar kitas funkcijas. Viešojo sektoriaus įstaigų pareigos pagal 19 straipsnį, visų pirma apsaugos priemonės, skirtos komercinių paslapčių konfidencialumui išsaugoti, taip pat taikomos tokioms trečiosioms šalims. Kai viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga perduoda duomenis arba suteikia galimybę juos gauti pagal šią dalį, jie nepagrįstai nedelsdami apie tai praneša duomenų turėtojui, iš kurio buvo gauti duomenys.

5. Jeigu duomenų turėtojas mano, kad perduodant duomenis arba suteikiant galimybę juos gauti buvo pažeistos jo teisės pagal šį skyrių, jis gali pateikti skundą valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentingai institucijai, paskirtai pagal 37 straipsnį.

6. Komisija parengia pavyzdinį prašymų pagal šį straipsnį šabloną.

18 straipsnis

Duomenų prašymų vykdymas

1. Duomenų turėtojas, gavęs prašymą suteikti galimybę gauti duomenis pagal šį skyrių, galimybę gauti duomenis prašymą pateikusiai viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai suteikia nepagrįstai nedelsdamas ir atsižvelgdamas į būtinas technines, organizacines bei teisines priemones.

2. Nedarant poveikio konkretiems poreikiams, susijusiems su galimybe gauti duomenis, apibrėžtus Sąjungos arba nacionalinėje teisėje, duomenų turėtojas, gavęs prašymą suteikti galimybę gauti duomenis pagal šį skyrių, gali atsisakyti jį patenkinti arba prašyti jį pakeisti nepagrįstai nedelsdamas ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per penkias darbo dienas po prašymo dėl duomenų, būtinų reaguojant į ekstremaliąją situaciją, gavimo, o kitais išimtinio poreikio atvejais – nepagrįstai nedelsdamas ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 30 darbo dienų po tokio prašymo gavimo, dėl bet kurios iš šių priežasčių:

   a) duomenų turėtojas prašomų duomenų nevaldo;

   b) panašų prašymą tuo pačiu tikslu anksčiau yra pateikusi kita viešojo sektoriaus institucija arba Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga ir duomenų turėtojas nebuvo informuotas apie duomenų ištrynimą pagal 19 straipsnio 1 dalies c punktą;

   c) prašymas neatitinka 17 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų sąlygų.

3. Jeigu duomenų turėtojas nusprendžia pagal 2 dalies b punktą atsisakyti prašymą patenkinti arba prašyti jį pakeisti, jis nurodo viešojo sektoriaus įstaigos arba Komisijos, Europos Centrinio Banko ar Sąjungos įstaigos, anksčiau pateikusių prašymą tuo pačiu tikslu, tapatybę.

4. Jeigu prašomas duomenų rinkinys apima asmens duomenis, duomenų turėtojas tuos duomenis tinkamai nuasmenina, išskyrus atvejus, kai vykdant prašymą suteikti galimybę gauti duomenis viešojo sektoriaus įstaigai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai gauti duomenis reikia atskleisti asmens duomenis. Tokiais atvejais duomenų turėtojas duomenis pseudonimina.

5. Jeigu viešojo sektoriaus institucija, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga nori užginčyti duomenų turėtojo atsisakymą pateikti prašomus duomenis arba kai duomenų turėtojas nori užginčyti prašymą ir klausimo neįmanoma išspręsti atitinkamai pakeitus prašymą, klausimas perduodamas valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentingai institucijai, paskirtai pagal 37 straipsnį.

19 straipsnis

Viešojo sektoriaus įstaigų, Komisijos, Europos Centrinio Banko bei Sąjungos įstaigų pareigos

1. Viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga, gavę duomenis, pateiktus vykdant pagal 14 straipsnį pateiktą prašymą:

   a) duomenų nenaudoja su tikslu, dėl kurio jų buvo paprašyta, nesuderinamu būdu;

b) įgyvendina technines ir organizacines priemones, kuriomis išsaugomas prašomų duomenų konfidencialumas ir vientisumas, taip pat užtikrinamas duomenų, visų pirma asmens duomenų, perdavimo saugumas ir apsaugomos duomenų subjektų teisės ir laisvės;

c) kai tik duomenys nebereikalingi nurodytam tikslui pasiekti, juos ištrina ir informuoja duomenų turėtoją ir pagal 21 straipsnio 1 dalį duomenis gavusius asmenis ar organizacijas, kad duomenys ištrinti, išskyrus atvejus, kai pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais vykdant skaidrumo pareigas duomenis reikalaujama archyvuoti.

2. Viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas, Sąjungos įstaiga arba trečioji šalis, gaunanti duomenis pagal šį skyrių:

a) nenaudoja duomenų arba įžvalgų apie duomenų turėtojo ekonominę padėtį, turtą ir gamybos ar veiklos būdus, kad sukurtų arba pagerintų susietąjį gaminį ar susijusią paslaugą, kurie konkuruoja su duomenų turėtojo susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga;

b) nesidalija duomenimis su kita trečiąja šalimi bet kuriuo iš a punkte nurodytų tikslų.

3. Atskleisti komercines paslaptis viešojo sektoriaus institucijai, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigai reikalaujama tik tiek, kiek tai tikrai būtina prašymo pagal 15 straipsnį tikslui pasiekti. Tokiu atveju duomenų turėtojas arba, jei jie nėra tas pats asmuo, komercinės paslapties turėtojas nustato duomenis, kurie saugomi kaip komercinės paslaptys, įskaitant atitinkamuose metaduomenyse. Viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga, prieš atskleisdami komercines paslaptis, imasi visų būtinų ir tinkamų techninių ir organizacinių priemonių komercinių paslapčių konfidencialumui išsaugoti, įskaitant, kai tinkama, pavyzdinių sutarties sąlygų bei techninių standartų naudojimą ir elgesio kodeksų taikymą.

4. Už gaunamų duomenų saugumą atsako viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga.

20 straipsnis

Kompensacija išimtinio poreikio atvejais

1. Duomenų turėtojai, išskyrus labai mažas įmones ir mažąsias įmones, nemokamai suteikia galimybę gauti duomenis, būtinus reaguojant į ekstremaliąją situaciją pagal 15 straipsnio 1 dalies a punktą. Viešojo sektoriaus institucija, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga, gavę duomenis, viešai pripažįsta duomenų turėtoją, jei duomenų turėtojas to prašo.

2. Duomenų turėtojas turi teisę gauti teisingą kompensaciją už galimybės gauti duomenis suteikimą vykdant prašymą, pateiktą pagal 15 straipsnio 1 dalies b punktą. Tokia kompensacija turi apimti vykdant prašymą patirtas technines ir organizacines sąnaudas, įskaitant, kai taikytina, nuasmeninimo, pseudoniminimo, agregavimo ir techninio pritaikymo sąnaudas bei pridėjus pagrįstą maržą. Viešojo sektoriaus įstaigos, Komisijos, Europos Centrinio Banko arba Sąjungos įstaigos prašymu duomenų turėtojas pateikia informaciją apie tai, kuo remdamasis apskaičiavo sąnaudas ir pagrįstą maržą.

3. 2 dalis taip pat taikoma tais atvejais, kai kompensacijos už galimybės gauti duomenis suteikimą reikalauja labai maža įmonė ir mažoji įmonė.

4. Duomenų turėtojai negali reikalauti kompensacijos už galimybės gauti duomenis suteikimą pagal prašymą, pateiktą pagal 15 straipsnio 1 dalies b punktą, kai konkreti užduotis, atlikta viešojo intereso labui, yra rengti oficialiąją statistiką, o duomenų pirkimas neleidžiamas pagal nacionalinę teisę. Jei pagal nacionalinę teisę duomenų, reikalingų oficialiajai statistikai rengti, pirkti neleidžiama, valstybės narės apie tai praneša Komisijai.

5. Jei viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga nesutinka dėl duomenų turėtojo prašomos kompensacijos dydžio, jie gali pateikti skundą valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentingai institucijai, paskirtai pagal 37 straipsnį.

21 straipsnis

Dalijimasis duomenimis, gautais išimtinio poreikio pagrindu, su mokslinių tyrimų organizacijomis arba statistikos įstaigomis

1. Viešojo sektoriaus institucija, Komisija, Europos Centrinis Bankas arba Sąjungos įstaiga turi teisę pagal šį skyrių gautais duomenimis dalytis su:

   a) asmenimis arba organizacijomis tam, kad būtų atliekami moksliniai tyrimai ar analizė, suderinami su tikslu, dėl kurio duomenų buvo paprašyta, arba

   b) nacionalinėmis statistikos institucijomis ir Eurostatu tam, kad būtų parengta oficialioji statistika.

2. Pagal 1 dalį duomenis gaunantys asmenys ar organizacijos veikia nesiekdami pelno arba vykdydami Sąjungos arba nacionalinėje teisėje pripažintą su viešuoju interesu susijusį uždavinį. Jie neapima organizacijų, kurioms komercinės įmonės daro reikšmingą poveikį, dėl kurio tos įmonės, tikėtina, įgytų teisę lengvatinėmis sąlygomis susipažinti su mokslinių tyrimų rezultatais.

3. Pagal šio straipsnio 1 dalį duomenis gaunantys asmenys ar organizacijos laikosi tų pačių pareigų, kurios yra taikytinos viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ar Sąjungos įstaigoms pagal 17 straipsnio 3 dalį ir 19 straipsnį.

4. Nepaisant 19 straipsnio 1 dalies c punkto, pagal šio straipsnio 1 dalį duomenis gaunantys asmenys arba organizacijos gali saugoti gautus duomenis tuo tikslu, kuriuo duomenų buvo paprašyta, ne ilgiau kaip šešis mėnesius po to, kai viešojo sektoriaus įstaigos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ir Sąjungos įstaigos duomenis ištrina.

5. Kai viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga ketina perduoti duomenis arba suteikti galimybę juos gauti pagal šio straipsnio 1 dalį, ji nepagrįstai nedelsdama apie tai praneša duomenų turėtojui, iš kurio gauti duomenys, nurodydama duomenis gaunančios organizacijos arba asmens tapatybę ir kontaktinius duomenis, duomenų perdavimo arba suteikimo tikslą, laikotarpį, kurį duomenys bus naudojami, ir technines apsaugos bei organizacines priemones, kurių imtasi, be kita ko, tais atvejais, kai duomenys susiję su asmens duomenimis ar komercinėmis paslaptimis. Jeigu duomenų turėtojas nesutinka su duomenų perdavimu arba galimybės juos gauti suteikimu, jis gali pateikti skundą valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentingai institucijai, paskirtai pagal 37 straipsnį.

22 straipsnis

Savitarpio pagalba ir tarpvalstybinis bendradarbiavimas

1. Viešojo sektoriaus institucijos, Komisija, Europos Centrinis Bankas ir Sąjungos įstaigos bendradarbiauja ir padeda vieni kitiems nuosekliai įgyvendinti šį skyrių.

2. Duomenys, kuriais keičiamasi pagal pagalbos prašymą ir kurie teikiami pagal 1 dalį, nenaudojami su tikslu, dėl kurio jų buvo paprašyta, nesuderinamu būdu.

3. Jei viešojo sektoriaus įstaiga ketina prašyti duomenų iš kitoje valstybėje narėje įsisteigusio duomenų turėtojo, ji apie tokį ketinimą pirmiausia praneša tos valstybės narės kompetentingai institucijai, paskirtai pagal 37 straipsnį. Šis reikalavimas taip pat taikomas Komisijos, Europos Centrinio Banko ir Sąjungos įstaigų prašymams. Prašymą išnagrinėja valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, kompetentinga institucija.

4. Išnagrinėjusi prašymą atsižvelgiant į 17 straipsnyje nustatytus reikalavimus, atitinkama kompetentinga institucija nepagrįstai nedelsdama imasi vieno iš šių veiksmų:

   a) perduoda prašymą duomenų turėtojui ir, jei taikytina, konsultuoja prašančiąją viešojo sektoriaus įstaigą, Komisiją, Europos Centrinį Banką ar Sąjungos įstaigą dėl poreikio, jei toks yra, bendradarbiauti su valstybės narės, kurioje įsisteigęs duomenų turėtojas, viešojo sektoriaus įstaigomis, siekiant sumažinti administracinę naštą, tenkančią duomenų turėtojui vykdant prašymą;

   b) dėl tinkamai pagrįstų priežasčių atmeta prašymą pagal šį skyrių.

   Prašančioji viešojo sektoriaus įstaiga, Komisija, Europos Centrinis Bankas ar Sąjungos įstaiga atsižvelgia į atitinkamos kompetentingos institucijos pagal pirmą pastraipą pateiktas rekomendacijas ir priežastis prieš imantis tolimesnių veiksmų, tokių kaip prašymo pateikimas iš naujo, jei taikytina.

VI SKYRIUS
DUOMENŲ TVARKYMO PASLAUGŲ KEITIMAS

23 straipsnis

Kliūčių, trukdančių atlikti veiksmingą keitimą, šalinimas

Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai imasi 25, 26, 27, 29 ir 30 straipsniuose numatytų priemonių, skirtų suteikti klientams galimybę vieną duomenų tvarkymo paslaugą pakeisti paslauga, kuri apima tą pačią paslaugos rūšį ir kurią teikia kitas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, ar vietoje esančia IRT infrastruktūra arba, kai aktualu, tuo pačiu metu naudotis kelių duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų paslaugomis. Visų pirma, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai nesudaro ikikomercinių, komercinių, techninių, sutartinių ir organizacinių kliūčių ir pašalina ikikomercines, komercines, technines, sutartines ir organizacines kliūtis, kurios trukdo klientams:

a) pasibaigus maksimaliam įspėjimo laikotarpiui ir sėkmingai užbaigus keitimo procesą pagal 25 straipsnį nutraukti sutartį dėl duomenų tvarkymo paslaugos teikimo;

b) sudaryti naują sutartį su kitu tą pačią paslaugos rūšį apimančių duomenų tvarkymo paslaugų teikėju;

c) perkelti eksportuotinus kliento duomenis ir skaitmeninį turtą kitam duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui arba į vietoje esančią IRT infrastruktūrą, be kita ko, pasinaudojus nemokamos pakopos siūlymu;

d) pagal 24 straipsnį pasiekti funkcinį lygiavertiškumą, naudojantis naująja kito duomenų tvarkymo paslaugų, apimančių tą pačią paslaugos rūšį, teikėjo IRT aplinkoje;

e) kai techniškai įmanoma, atskirti 30 straipsnio 1 dalyje nurodytas duomenų tvarkymo paslaugas nuo kitų duomenų tvarkymo paslaugų, kurias teikia duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas.

24 straipsnis

Techninių pareigų taikymo sritis

23, 25, 29, 30 ir 34 straipsniuose nustatytų duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų pareigos taikomos tik pradinio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo teikiamoms paslaugoms, sutartims ar komercinei praktikai.

25 straipsnis

Sutarčių sąlygos, susijusios su keitimu

1. Kliento teisės ir duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo pareigos, susijusios su tokių paslaugų teikėjų keitimu arba, kai taikytina, keičiant vietoje esančios IRT infrastruktūros, aiškiai išdėstomos rašytinėje sutartyje. Duomenų tvarkymo paslaugų tiekėjas klientui tą sutartį pateikia prieš pasirašant sutartį tokiu būdu, kad jis galėtų ją saugoti ir atgaminti.

2. Nedarant poveikio Direktyvai (ES) 2019/770, į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą sutartį įtraukiami bent šie elementai:

   a) sąlygos, kuriomis klientui jo prašymu leidžiama keisti duomenų tvarkymo paslaugą kita, kurią teikia kitas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas arba visus eksportuotinus duomenis ir skaitmeninį turtą perkelti į vietoje esančią IRT infrastruktūrą nepagrįstai nedelsiant ir jokiu būdu ne po privalomo maksimalaus 30 kalendorinių dienų pereinamojo laikotarpio, kuris turi būti pradėtas skaičiuoti po d punkte nurodyto maksimalaus įspėjimo laikotarpio, per kurį paslaugų teikimo sutartis vis dar taikytina ir per kurį duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas:

      i) teikia pagrįstą pagalbą klientui ir jo įgaliotoms trečiosioms šalims keitimo procese;

ii) veikia laikydamasis deramo rūpestingumo pareigos, kad būtų išlaikytas veiklos tęstinumas, ir toliau vykdo funkcijas ar teikia paslaugas pagal sutartį;

iii) teikia aiškią informaciją apie žinomą riziką, susijusią su pradinio duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo teikiamų funkcijų ar paslaugų tęstinumu;

iv) užtikrina, kad viso keitimo proceso metu būtų išlaikytas aukštas saugumo lygis, visų pirma duomenų saugumas juos perduodant ir tolesnis duomenų saugumas g punkte nurodytu išrinkimo laikotarpiu, pagal taikytiną Sąjungos arba nacionalinę teisę;

b) duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo pareiga remti kliento strategiją dėl paslaugų atsisakymo, susijusią su paslaugomis, dėl kurių sudarytos sutartys, be kita ko, teikiant visą susijusią informaciją;

c) sąlyga, kurioje nurodoma, kad sutartis laikoma nutraukta ir klientui pranešama apie nutraukimą vienu iš šių atvejų:

i) kai taikytina, sėkmingai užbaigus paslaugų teikėjo keitimo kitu duomenų tvarkymo paslaugų teikėju arba vietoje esančia IRT infrastruktūra procesą;

ii) pasibaigus d punkte nurodytam maksimaliam įspėjimo laikotarpiui, tuo atveju, kai klientas nenori atlikti keitimą, o ištrinti visą savo skaitmeninį turtą pasibaigus paslaugos teikimui;

d) ne ilgesnis nei dviejų mėnesių maksimalus įspėjimo laikotarpis keitimo procesui pradėti;

e) išsami visų kategorijų duomenų ir skaitmeninio turto, kurį galima perkelti keitimo proceso metu, įskaitant bent visus eksportuotinus duomenis, specifikacija;

f) išsami duomenų kategorijų, būdingų paslaugų teikėjo duomenų tvarkymo paslaugai, kuriai netaikomas šios dalies e punkte nurodytų eksportuotinų duomenų reikalavimas, kai kyla paslaugų teikėjo komercinių paslapčių pažeidimo pavojus, vidaus veikimui, specifikacija, jeigu dėl tokių netaikymo atvejų netrukdomas ir nevilkinamas 23 straipsnio c punkte numatytas perkėlimo procesas;

g) ne trumpesnis nei 30 kalendorinių dienų duomenų išrinkimo laikotarpis, prasidedantis pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, dėl kurio pagal šios dalies a punktą ir 4 dalį susitarė klientas ir duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas;

h) sąlyga, kuria užtikrinamas visiškas visų tiesiogiai kliento sukurtų arba tiesiogiai su klientu susijusių eksportuotinų duomenų ir skaitmeninio turto ištrynimas pasibaigus g punkte nurodytam išrinkimo laikotarpiui arba pasibaigus alternatyviam sutartam laikotarpiui vėlesnę nei g punkte nurodyto išrinkimo laikotarpio pabaiga dieną, su sąlyga, kad keitimo procesas buvo sėkmingai užbaigtas;

i) keitimo mokesčiai, kuriuos duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai gali nustatyti pagal 29 straipsnį.

3. Į 1 dalyje nurodytą sutartį įtraukiamos sąlygos, pagal kurias klientas gali pranešti duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui apie savo sprendimą pasibaigus 2 dalies d punkte nurodytam maksimaliam įspėjimo laikotarpiui atlikti vieną ar daugiau iš šių veiksmų:

a) pereiti nuo vieno duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo prie kito – tokiu atveju klientas pateikia būtinus to paslaugų teikėjo duomenis;

b) pereiti prie vietoje esančios IRT infrastruktūros;

c) ištrinti savo eksportuotinus duomenis ir skaitmeninį turtą.

4. Jeigu taikyti 2 dalies a punkte numatyto privalomo maksimalaus pereinamojo laikotarpio techniškai neįmanoma, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas per 14 darbo dienų po prašymo dėl keitimo pateikimo dienos apie tai informuoja klientą ir tinkamai pagrindžia techninį neįgyvendinamumą bei nurodo alternatyvų pereinamąjį laikotarpį, kuris negali viršyti septynių mėnesių. Pagal 1 dalį visu alternatyviu pereinamuoju laikotarpiu užtikrinamas paslaugų teikimo tęstinumas.

5. Nedarant poveikio 4 daliai, į 1 dalyje nurodytą sutartį įtraukiamos sąlygos, kuriomis klientui suteikiama teisė vieną kartą pratęsti pereinamąjį laikotarpį laikotarpiui, kuris, kliento nuomone, yra tinkamesnis jo tikslams.

26 straipsnis

Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų pareiga informuoti

Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas klientui pateikia:

a) informaciją apie esamas keitimo ir duomenų perkėlimo į duomenų tvarkymo paslaugą procedūras, įskaitant informaciją apie esamus keitimo ir perkėlimo metodus ir formatus, taip pat apie duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui žinomus suvaržymus ir techninius apribojimus;

b) nuorodą į duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo tvarkomą atnaujintą internetinį registrą, kuriame pateikiama išsami informacija apie visas duomenų struktūras ir duomenų formatus, taip pat atitinkamus standartus ir atvirąsias sąveikumo specifikacijas, kuriame turi būti prieinami 25 straipsnio 2 dalies e punkte nurodyti eksportuotini duomenys.

27 straipsnis

Sąžiningumo pareiga

Visos susijusios šalys, įskaitant duomenų tvarkymo paslaugų, prie kurių pereinama, teikėjus, sąžiningai bendradarbiauja, kad keitimo procesas būtų veiksmingas, jog būtų galima laiku perduoti duomenis ir užtikrinti duomenų tvarkymo paslaugos tęstinumą.

28 straipsnis

Sutartinės skaidrumo pareigos, susijusios su tarptautine prieiga prie duomenų ir jų perdavimu

1. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai savo svetainėse pateikia ir nuolat atnaujina šią informaciją:

   a) jurisdikciją, kuriai priskiriama IRT infrastruktūra, įdiegta jų atskirų paslaugų duomenims tvarkyti;

   b) bendrą techninių, organizacinių ir sutartinių priemonių, kurių imasi duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, kad užkirstų kelią tarptautinių valdžios subjektų prieigai prie Sąjungoje laikomų ne asmens duomenų ar jų perdavimui, jei dėl tokios prieigos ar perdavimo įvyktų kolizija su Sąjungos teise arba atitinkamos valstybės narės nacionaline teise.

2. 1 dalyje nurodytos svetainės įtraukiamos į sutartis dėl visų duomenų tvarkymo paslaugų, kurias siūlo duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai.

29 straipsnis

Laipsniškas keitimo mokesčių panaikinimas

1. Nuo … [treji metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos] duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai už keitimo procesą klientui netaiko jokių keitimo mokesčių.

2. Nuo … [šio reglamento įsigaliojimo data] iki … [treji metai nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos] duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai už keitimo procesą klientui gali taikyti sumažintus keitimo mokesčius.

3. 2 dalyje nurodyti sumažinti keitimo mokesčiai neturi viršyti duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo patiriamų išlaidų, tiesiogiai susijusių su atitinkamu keitimo procesu.

4. Prieš sudarydami su klientu sutartį, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai potencialiam klientui pateikia aiškią informaciją apie standartinius paslaugų mokesčius ir ankstyvo sutarties nutraukimo sankcijas, kurios gali būti taikomos, taip pat apie sumažintus paslaugų tiekėjo keitimo mokesčius, kurie gali būti taikomi per 2 dalyje nurodytą laikotarpį.

5. Kai aktualu, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai teikia informaciją klientui apie duomenų tvarkymo paslaugas, kurios susijusios su labai sudėtingu ar brangiu keitimu arba kai keitimas neįmanomas nedarant didelio poveikio duomenims, skaitmeniniam turtui ar paslaugų architektūrai.

6. Kai taikytina, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai turi viešai pateikti 4 ir 5 dalyje nurodytą informaciją klientams specialiame savo svetainės skirsnyje arba kitu lengvai prieinamu būdu.

7. Komisijai pagal 45 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais papildomas šis reglamentas, nustatant stebėsenos mechanizmą, pagal kurį Komisija stebėtų duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų rinkoje taikomus keitimo mokesčius, ir taip galėtų užtikrinti, kad keitimo mokesčiai būtų panaikinti ir sumažinti pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, laikantis tose dalyse nustatytų terminų.

30 straipsnis

Techniniai keitimo aspektai

1. Duomenų tvarkymo paslaugų, kurios yra susijusios su kintamo masto pritaikomais kompiuterijos ištekliais, apimančiais tik tokius infrastruktūros elementus, kaip serveriai, tinklai ir infrastruktūrai eksploatuoti būtini virtualieji ištekliai, tačiau kurias teikiant nesuteikiama prieiga prie operacinių paslaugų, programinės įrangos ir taikomųjų programų, kurios yra saugomos ar kitaip tvarkomos tuose infrastruktūros elementuose arba yra juose įdiegtos, teikėjai pagal 27 straipsnį imasi visų turimų įmanomų pagrįstų priemonių, kad sudarytų palankesnes sąlygas klientui, vieną paslaugą pakeitus kita paslauga, kuri apima tą pačią paslaugų rūšį, pasiekti naudojimosi ta duomenų tvarkymo paslauga, prie kurios pereinama, funkcinį lygiavertiškumą. Pradinis duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas palengvina keitimo procesą, teikdamas pajėgumus, tinkamą informaciją, dokumentaciją, techninę paramą ir, kai tinkama, reikiamas priemones.

2. Duomenų tvarkymo paslaugų, išskyrus nurodytąsias 1 dalyje, teikėjai vienodomis sąlygomis visiems savo klientams ir atitinkamiems duomenų tvarkymo paslaugų, prie kurių pereinama, teikėjams suteikia galimybę nemokamai naudotis atviromis sąsajomis, kad būtų lengvesnis keitimo procesas. Tose sąsajose pateikiama pakankamai informacijos apie atitinkamą paslaugą, kad duomenų perkeliamumo ir sąveikumo tikslais būtų galima sukurti ryšių su paslaugomis programinę įrangą.

3. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai užtikrina duomenų tvarkymo paslaugų, išskyrus nurodytąsias šio straipsnio 1 dalyje, suderinamumą su bendrosiomis specifikacijomis, pagrįstomis atvirosiomis sąveikumo specifikacijomis arba darniaisiais sąveikumo standartais, praėjus ne mažiau kaip 12 mėnesių po nuorodų į tas bendrąsias specifikacijas arba darniuosius tvarkymo paslaugų sąveikumo standartus paskelbimo centrinėje Sąjungos duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo standartų saugykloje, po pagrindinių įgyvendinimo aktų paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pagal 35 straipsnio 8 dalį.

4. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai, teikiantys paslaugas, išskyrus nurodytąsias šio straipsnio 1 dalyje, atnaujina 26 straipsnio b punkte nurodytą internetinį registrą vykdydami savo pareigas pagal šio straipsnio 3 dalį.

5. Pereinant prie tos pačios rūšies paslaugų, kurioms pagal 35 straipsnio 8 dalį centrinėje Sąjungos duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo standartų saugykloje nėra paskelbtos šio straipsnio 3 dalyje nurodytos bendrosios specifikacijos arba darnieji sąveikumo standartai, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas kliento prašymu eksportuoja visus eksportuotinus duomenis struktūrintu įprastai naudojamu kompiuterio skaitomu formatu.

6. Nereikalaujama, kad duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai kurtų naujas technologijas ar paslaugas arba klientui ar kitam duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui atskleistų ar perduotų intelektinės nuosavybės teisėmis apsaugotą skaitmeninį turtą arba skaitmeninį turtą, kuris yra komercinė paslaptis, ir keltų pavojų kliento ar paslaugų teikėjo saugumui ir paslaugos teikimo vientisumui.

31 straipsnis

Tam tikroms duomenų tvarkymo paslaugoms taikoma speciali tvarka

1. 23 straipsnio d punkte, 29 straipsnyje ir 30 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatytos pareigos netaikomos duomenų tvarkymo paslaugoms, kurių dauguma pagrindinių funkcijų yra specialiai sukurtos, kad būtų patenkinti konkretūs atskiro kliento poreikiai, arba kai visi komponentai buvo sukurti atskiro kliento reikmėms ir kai tos duomenų tvarkymo paslaugos nėra teikiamos plačiu komerciniu mastu pagal duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo paslaugų katalogą.

2. Šiame skyriuje nustatytos pareigos netaikomos duomenų tvarkymo paslaugoms, kurios teikiamos kaip negamybinė versija ir ribotą laikotarpį bandymo ir vertinimo tikslais.

3. Prieš sudarydamas sutartį dėl šiame straipsnyje nurodytų duomenų tvarkymo paslaugų teikimo, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas informuoja potencialų klientą apie šiame skyriuje nustatytas pareigas, kurios yra netaikomos.

VII SKYRIUS
TARPTAUTINĖ VALDŽIOS SUBJEKTŲ PRIEIGA PRIE NE ASMENS DUOMENŲ IR JŲ PERDAVIMAS

32 straipsnis

Tarptautinė valdžios subjektų prieiga prie duomenų ir jų perdavimas

1. Nedarant poveikio 2 arba 3 daliai, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai imasi visų tinkamų techninių, organizacinių ir teisinių priemonių, įskaitant sutartis, kad užkirstų kelią tarptautinei ir trečiųjų valstybių valdžios subjektų prieigai prie Sąjungoje laikomų ne asmens duomenų ir ne asmens duomenų perdavimui, jei dėl tokio perdavimo arba prieigos įvyktų kolizija su Sąjungos teise arba atitinkamos valstybės narės nacionaline teise.

2. Bet koks trečiosios valstybės teismo ir trečiosios valstybės administracinės institucijos sprendimas, kuriuo reikalaujama, kad duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas perduotų Sąjungoje laikomus ne asmens duomenis, kuriems taikomas šis reglamentas, arba suteiktų prieigą prie jų, pripažįstamas arba vykdytinas bet kokiu būdu, tik jei jis grindžiamas galiojančiu prašančiosios trečiosios valstybės ir Sąjungos tarptautiniu susitarimu, pavyzdžiui, savitarpio teisinės pagalbos sutartimi, arba bet kokiu tokiu prašančiosios trečiosios valstybės ir valstybės narės susitarimu.

3. Jei nėra 2 dalyje nurodyto tarptautinio susitarimo, kai trečiosios valstybės teismo arba trečiosios valstybės administracinės institucijos sprendimas perduoti Sąjungoje laikomus ne asmens duomenis, kuriems taikomas šis reglamentas, arba suteikti prieigą prie jų skirtas duomenų tvarkymo paslaugų teikėjui, o tokio sprendimo laikymasis keltų pavojų, kad adresatui kiltų kolizija su Sąjungos teise arba atitinkamos valstybės narės nacionaline teise, tokia trečiosios valstybės institucija perduoda tokius duomenis arba suteikia prieigą prie jų tik tais atvejais, kai:

   a) pagal trečiosios valstybės sistemą reikalaujama išdėstyti tokio sprendimo motyvus bei proporcingumą ir reikalaujama, kad toks sprendimas būtų konkretus, pavyzdžiui, jame nustatant pakankamą ryšį su tam tikrais įtariamais asmenimis ar pažeidimais;

   b) adresato motyvuotą prieštaravimą gali peržiūrėti kompetentingas trečiosios valstybės teismas ir

c) sprendimą priimantis arba administracinės institucijos sprendimą peržiūrintis trečiosios valstybės kompetentingas teismas pagal tos trečiosios valstybės teisę yra įgaliotas deramai atsižvelgti į atitinkamus teisinius duomenų, kurie yra apsaugoti pagal Sąjungos teisę ar atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę, teikėjo interesus.

Teismo sprendimo arba administracinės institucijos sprendimo adresatas, siekdamas nustatyti, ar pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos įvykdytos, visų pirma, kai jis mano, kad sprendimas gali būti susijęs su komercinėmis paslaptimis ir kitais neskelbtinais komerciniais duomenimis, taip pat su intelektinės nuosavybės teisėmis saugomu turiniu arba dėl perdavimo gali būti reikalingas reidentifikavimas, gali prašyti atitinkamos nacionalinės įstaigos ar institucijos, kompetentingos tarptautinio teisminio bendradarbiavimo srityje, pateikti nuomonę. Atitinkama nacionalinė įstaiga ar institucija gali konsultuotis su Komisija. Jei adresatas mano, kad sprendimas gali pakenkti Sąjungos ar jos valstybių narių nacionalinio saugumo ar gynybos interesams, jis paprašo atitinkamos įstaigos ar institucijos pateikti nuomonę, kad nustatytų, ar prašomi duomenys yra susiję su Sąjungos ar jos valstybių narių nacionalinio saugumo ar gynybos interesais. Jei adresatas negauna atsakymo per vieną mėnesį arba jei tokios įstaigos ar institucijos nuomonėje daroma išvada, kad pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos neįvykdytos, adresatas dėl tų priežasčių gali atmesti prašymą perduoti ne asmeninius duomenis arba suteikti prieigą prie jų.

Komisijai rengiant vertinimo, ar šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytos sąlygos įvykdytos, gaires pataria ir padeda 42 straipsnyje nurodyta EDIV.

4. Jei 2 arba 3 dalyje nustatytos sąlygos tenkinamos, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, atsakydamas į prašymą ir remdamasis paslaugų teikėjo, 3 dalies antroje pastraipoje nurodytos atitinkamos nacionalinės įstaigos arba institucijos pagrįstu prašymo aiškinimu, pateikia mažiausią leidžiamą duomenų kiekį.

5. Duomenų tvarkymo paslaugų teikėjas, prieš vykdydamas trečiosios valstybės institucijos prašymą leisti prieiti prie kliento duomenų, informuoja jį apie tokį prašymą, išskyrus atvejus, kai prašymas pateiktas teisėsaugos tikslais ir tiek, kiek tai būtina teisėsaugos veiksmų veiksmingumui išsaugoti.

VIII SKYRIUS
SĄVEIKUMAS

33 straipsnis

Esminiai su duomenų, dalijimosi duomenimis mechanizmų ir paslaugų, taip pat su bendrų Europos duomenų erdvių sąveikumu susiję reikalavimai

1. Duomenų erdvių dalyviai, kurie siūlo duomenis ar duomenų paslaugas kitiems dalyviams, laikosi toliau nurodytų esminių reikalavimų, kad būtų palengvintas duomenų, dalijimosi duomenimis mechanizmų ir paslaugų, taip pat bendrų Europos duomenų erdvių, kurios yra konkretiems tikslams ar sektoriams skirtos arba tarpsektorinės sąveikios bendrų standartų ir praktikos sistemos, kad būtų galima dalytis duomenimis arba juos bendrai tvarkyti siekiant, *inter alia*, kurti naujus gaminius ir paslaugas, plėtoti mokslinius tyrimus ar pilietinės visuomenės iniciatyvas, sąveikumas:

   a) kad gavėjas galėtų rasti duomenis, prie jų prieiti ir jais naudotis, pakankamai išsamiai aprašomas, kai taikytina, kompiuterio skaitomu formatu duomenų rinkinio turinys, naudojimo apribojimai, licencijos, duomenų rinkimo metodika, duomenų kokybė ir neapibrėžtumas;

   b) viešai pateikiamos nuosekliai aprašomos, jei yra, duomenų struktūros, duomenų formatai, žodynai, klasifikavimo sistemos, taksonomijos ir kodų sąrašai;

c) pakankamai išsamiai aprašomos prieigos prie duomenų techninės priemonės, kaip antai programų sąsajos, ir jų naudojimo sąlygos bei paslaugų kokybė, kad šalys galėtų automatiškai prieiti prie duomenų ir juos viena kitai perduoti, be kita ko, nuolat, masiškai atsisiunčiant arba tikruoju laiku kompiuterio skaitomu formatu, kai tai techniškai įmanoma ir netrukdo tinkamam susietojo gaminio veikimui;

d) kai taikytina, būdai, kuriais būtų užtikrintas priemonių siekiant automatizuoti dalijimosi duomenimis susitarimų, pavyzdžiui, išmaniųjų sutarčių, vykdymą, sąveikumas.

Reikalavimai gali būti bendro pobūdžio arba taikomi konkretiems sektoriams, tačiau kartu jais turi būti visapusiškai atsižvelgiama į tarpusavio sąsają su reikalavimais, kylančiais iš kitų Sąjungos arba nacionalinės teisės aktų.

2. Komisijai pagal šio reglamento 45 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas išsamiau apibrėžiant šio straipsnio 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, kiek tai susiję su tais reikalavimais, kurių numatytą poveikį dėl jų pobūdžio galima pasiekti tik išsamiau juos apibrėžus privalomuose Sąjungos teisės aktuose, ir siekiant tinkamai atspindėti technologinius ir rinkos pokyčius.

Priimdama deleguotuosius aktus Komisija atsižvelgia į EDIV rekomendaciją pagal 42 straipsnio c punkto iii papunktį.

3. Preziumuojama, kad duomenų erdvių dalyviai, kurie siūlo duomenis ar duomenų paslaugas kitiems duomenų erdvių, atitinkančių darniuosius standartus arba jų dalis, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, dalyviams, atitinka 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus tokia apimtimi, kokia tokie darnieji standartai arba jų dalys apima tuos reikalavimus.

4. Komisija pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnį paprašo vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti darniųjų standartų, atitinkančių šio straipsnio 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, projektus.

5. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais priimamos bendrosios specifikacijos, apimančios bet kurį ar visus 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, kai tenkinamos šios sąlygos:

   a) Komisija pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalį paprašė vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti darniojo standarto, kuris atitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, projektą ir:

      i) prašymas nebuvo priimtas;

      ii) per Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą nebuvo pateikti su tuo prašymu susiję darnieji standartai arba

      iii) darnieji standartai neatitiko prašymo, ir

b) *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* nėra pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 paskelbta nuorodos į darniuosius standartus, apimančius šio straipsnio 1 dalyje nustatytus atitinkamus esminius reikalavimus, ir nenumatoma tokios nuorodos paskelbti per pagrįstą laikotarpį.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 46 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

6. Prieš rengdama šio straipsnio 5 dalyje nurodytą įgyvendinimo akto projektą, Komisija informuoja Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 22 straipsnyje nurodytą komitetą, kad, jos nuomone, šio straipsnio 5 dalyje nustatytos sąlygos yra įvykdytos.

7. Rengdama 5 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto projektą Komisija atsižvelgia į EDIV rekomendaciją ir kitų atitinkamų įstaigų ar ekspertų grupių nuomones ir tinkamai konsultuojasi su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

8. Preziumuojama, kad duomenų erdvių dalyviai, kurie siūlo duomenis ar duomenų paslaugas kitiems duomenų erdvių, kurios atitinka 5 dalyje nurodytais įgyvendinimo aktais nustatytas bendrąsias specifikacijas ar jų dalis, dalyviams, atitinka 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus tokia apimtimi, kokia tokios bendrosios specifikacijos arba jų dalys apima tuos reikalavimus.

9. Kai Europos standartizacijos organizacija priima darnųjį standartą ir Komisijai pasiūloma paskelbti jo nuorodą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, Komisija įvertina darnųjį standartą pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012. Jei *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbiama darniojo standarto nuoroda, Komisija panaikina šio straipsnio 5 dalyje nurodytus įgyvendinimo aktus arba jų dalis, apimančius tuos pačius esminius reikalavimus, kuriuos apima tas darnusis standartas.

10. Kai valstybė narė mano, kad bendroji specifikacija nevisiškai atitinka 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, ji apie tai praneša Komisijai ir pateikia išsamų paaiškinimą. Komisija įvertina tą išsamų paaiškinimą ir gali, jei tinkama, iš dalies pakeisti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma atitinkama bendroji specifikacija.

11. Komisija gali priimti gaires, kuriose nustatoma bendrų Europos duomenų erdvių veikimui skirta sąveikumo bendrų standartų ir praktikos sistema, atsižvelgdama į EDIV pasiūlymą pagal Reglamento (ES) 2022/868 30 straipsnio h punktą.

34 straipsnis

Sąveikumas lygiagretaus duomenų tvarkymo paslaugų naudojimo tikslais

1. 23 straipsnyje, 24 straipsnyje, 25 straipsnio 2 dalies a punkto ii papunktyje, a punkto iv papunktyje, e ir f punktuose ir 30 straipsnio 2-5 dalyse nustatyti reikalavimai *mutatis mutandis* taip pat taikomi duomenų tvarkymo paslaugų teikėjams, kad būtų palengvintas sąveikumas lygiagretaus duomenų tvarkymo paslaugų naudojimo tikslais.

2. Kai duomenų tvarkymo paslauga naudojama lygiagrečiai su kita duomenų tvarkymo paslauga, duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai gali taikyti duomenų išėjimo mokesčius, tačiau tik tam, kad būtų perkeltos patirtos išėjimo išlaidos, neviršijant tokių išlaidų.

35 straipsnis

Duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumas

1. Atvirosiomis duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo specifikacijomis ir duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo darniaisiais standartais turi:

   a) būti pasiektas, kai techniškai įmanoma, skirtingų duomenų tvarkymo paslaugų, apimančių tos pačios rūšies paslaugas, sąveikumas;

   b) būti padidintas skirtingų duomenų tvarkymo paslaugų, apimančių tos pačios rūšies paslaugas, skaitmeninio turto perkeliamumas;

   c) sudarytos palankesnės sąlygos, kai techniškai įmanoma, užtikrinti 30 straipsnio 1 dalyje nurodytų skirtingų duomenų tvarkymo paslaugų, apimančių tos pačios rūšies paslaugas, funkcinį lygiavertiškumą;

d) nebūti daromas neigiamas poveikis duomenų tvarkymo paslaugų ir duomenų saugumui ir vientisumui;

e) šios specifikacijos ir standartai turi būti parengti tokiu būdu, kad būtų sudarytos sąlygos techninei pažangai ir naujų funkcijų bei inovacijų įtraukimui į duomenų tvarkymo paslaugas.

2. Atvirosios duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo specifikacijos ir duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo darnieji standartai turi tinkamai apimti:

a) su debesijos sąveikumu susijusius perdavimo sąveikumo, sintaksinio sąveikumo, semantinio duomenų sąveikumo, elgsenos sąveikumo ir politikos sąveikumo aspektus;

b) su debesijos duomenų perkeliamumu susijusius duomenų sintaksinio perkeliamumo, duomenų semantinio perkeliamumo ir duomenų politikos perkeliamumo aspektus;

c) su debesijos taikomosiomis programomis susijusius taikomųjų programų sintaksinio perkeliamumo, taikomųjų programų nurodymų perkeliamumo, taikomųjų programų metaduomenų perkeliamumo, taikomųjų programų elgsenos perkeliamumo ir taikomųjų programų politikos perkeliamumo aspektus.

3. Atvirosios sąveikumo specifikacijos turi atitikti Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 II priedą.

4. Atsižvelgusi į atitinkamus tarptautinius ir Europos standartus ir savireguliavimo iniciatyvas, Komisija gali pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalį paprašyti vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti darniųjų standartų, atitinkančių šio straipsnio 1 ir 2 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, projektus.

5. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais priimamos atvirosiomis sąveikumo specifikacijomis grindžiamos bendrosios specifikacijos, apimančios visus 1 ir 2 dalyse nustatytus esminius reikalavimus.

6. Rengdama šio straipsnio 5 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto projektą Komisija atsižvelgia į atitinkamų kompetentingų institucijų, nurodytų 37 straipsnio 5 dalies h punkte, ir kitų atitinkamų įstaigų ar ekspertų grupių nuomones ir tinkamai konsultuojasi su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

7. Kai valstybė narė mano, kad bendroji specifikacija nevisiškai atitinka 1 ir 2 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, ji apie tai praneša Komisijai, pateikdama išsamų paaiškinimą. Komisija įvertina tą išsamų paaiškinimą ir gali, jei tinkama, iš dalies pakeisti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma atitinkama bendroji specifikacija.

8. 30 straipsnio 3 dalies tikslu Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais paskelbia duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo darniųjų standartų ir bendrųjų specifikacijų nuorodas centrinėje Sąjungos duomenų tvarkymo paslaugų sąveikumo standartų saugykloje.

9. Šiame straipsnyje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami laikantis 46 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

36 straipsnis

Esminiai reikalavimai, susiję su dalijimosi duomenimis susitarimų vykdymui *skirtomis išmaniosiomis sutartimis*

1. Taikomosios programos, kuriai naudojamos išmaniosios sutartys, pardavėjas arba, jei tokio nėra, asmuo, kurio veikla, verslas ar profesija susiję su išmaniųjų sutarčių diegimu kitiems subjektams susitarimo dėl galimybės gauti duomenis suteikimo ar jo dalies vykdymo kontekste, užtikrina, kad tos išmaniosios sutartys atitiktų šiuos esminius reikalavimus:

   a) atsparumo ir prieigos kontrolės, kad užtikrintų, jog išmanioji sutartis būtų parengta taip, kad būtų nustatytas prieigos kontrolės mechanizmas ir labai aukštas atsparumo lygis, kad būtų išvengta funkcinių klaidų ir atlaikytas trečiųjų šalių vykdomas manipuliavimas;

   b) saugaus nutraukimo ir sustabdymo, kad užtikrintų, jog būtų nustatytas nuolatinio sandorių vykdymo nutraukimo mechanizmas, ir kad išmanioji sutartis apimtų vidaus funkcijas, kurias naudojant būtų galima atkurti sutartį, nurodyti ją nutraukti arba sustabdyti operaciją, be kita ko, kad ateityje būtų išvengta atsitiktinio jų vykdymo;

   c) duomenų archyvavimo ir tolesnio prieinamumo, kad užtikrintų galimybę susidarius aplinkybėms, kai išmanioji sutartis turi būti nutraukta arba turi būti sustabdytas jos veikimas, archyvuoti sandorių duomenis, išmaniosios sutarties logiką ir kodą, kad būtų galima registruoti praeityje su duomenimis atliktas operacijas (galimybė atlikti auditą);

d) prieigos kontrolės, kad užtikrintų, jog išmanioji sutartis būtų apsaugota, valdymo ir išmaniųjų sutarčių lygmenimis taikant griežtus prieigos kontrolės mechanizmus, ir

e) nuoseklumo, kad užtikrintų nuoseklumą su dalijimosi duomenimis susitarimo, kuris vykdomas išmaniąja sutartimi, sąlygomis.

2. Išmaniosios sutarties pardavėjas arba, jei tokio nėra, asmuo, kurio veikla, verslas ar profesija susiję su išmaniųjų sutarčių diegimu kitiems subjektams susitarimo ar jo dalies vykdymo kontekste dėl galimybės gauti duomenis suteikimo, siekdamas vykdyti 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, atlieka atitikties vertinimą ir, jei tie reikalavimai vykdomi, išduoda ES atitikties deklaraciją.

3. Parengdamas ES atitikties deklaraciją, taikomosios programos, kuriai naudojamos išmaniosios sutartys, pardavėjas arba, jei tokio nėra, asmuo, kurio veikla, verslas ar profesija susiję su išmaniųjų sutarčių diegimu kitiems asmenims susitarimo ar jo dalies vykdymo kontekste dėl galimybės gauti duomenis suteikimo, prisiima atsakomybę už 1 dalyje nustatytų esminių reikalavimų laikymąsi.

4. Preziumuojama, kad išmanioji sutartis, atitinkanti darniuosius standartus arba atitinkamas jų dalis, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, atitinka 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus tokia apimtimi, kokia tokie darnieji standartai arba jų dalys apima tuos reikalavimus.

5. Komisija pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnį paprašo vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti darniųjų standartų, atitinkančių šio straipsnio 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, projektus.

6. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais priimamos bendrosios specifikacijos, apimančios bet kurį ar visus 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, kai tenkinamos šios sąlygos:

   a) Komisija pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalį paprašė vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti darniojo standarto, kuris atitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, projektą ir:

      i) prašymas nebuvo priimtas;

      ii) per Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą nebuvo pateikti su tuo prašymu susiję darnieji standartai arba

      iii) darnieji standartai neatitinka prašymo, ir

   b) *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* nėra pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012 paskelbta nuorodos į darniuosius standartus, apimančius šio straipsnio 1 dalyje nustatytus atitinkamus esminius reikalavimus, ir nenumatoma tokios nuorodos paskelbti per pagrįstą laikotarpį.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 46 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

7. Prieš rengdama šio straipsnio 6 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto projektą, Komisija informuoja Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 22 straipsnyje nurodytą komitetą, kad, jos nuomone, šio straipsnio 6 dalyje nustatytos sąlygos yra įvykdytos.

8. Rengdama 6 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto projektą Komisija atsižvelgia į EDIV rekomendaciją ir kitų atitinkamų įstaigų ar ekspertų grupių nuomones ir tinkamai konsultuojasi su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

9. Preziumuojama, kad išmaniosios sutarties, kuri atitinka 6 dalyje nurodytais įgyvendinimo aktais nustatytas bendrąsias specifikacijas ar jų dalis pardavėjas arba, jei tokio nėra, asmuo, kurio veikla, verslas ar profesija susiję su išmaniųjų sutarčių diegimu kitiems subjektams susitarimo ar jo dalies dėl galimybės gauti duomenis suteikimo vykdymo kontekste, atitinka 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus tokia apimtimi, kokia tokios bendrosios specifikacijos arba jų dalys apima tuos reikalavimus.

10. Kai Europos standartizacijos organizacija priima darnųjį standartą ir Komisijai pasiūloma paskelbti jo nuorodą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, Komisija įvertina darnųjį standartą pagal Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012. Jei *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbiama darniojo standarto nuoroda, Komisija panaikina šio straipsnio 6 dalyje nurodytus įgyvendinimo aktus arba jų dalis, apimančius tuos pačius esminius reikalavimus, kuriuos apima tas darnusis standartas.

11. Kai valstybė narė mano, kad bendroji specifikacija nevisiškai atitinka 1 dalyje nustatytus esminius reikalavimus, ji apie tai praneša Komisijai pateikdama išsamų paaiškinimą. Komisija įvertina tą išsamų paaiškinimą ir, jei tinkama, iš dalies pakeičia įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma atitinkama bendroji specifikacija.

IX SKYRIUS
ĮGYVENDINIMAS IR VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

37 straipsnis

Kompetentingos institucijos ir duomenų koordinatoriai

1. Kiekviena valstybė narė paskiria vieną ar daugiau už šio reglamento taikymą ir vykdymo užtikrinimą atsakingas kompetentingas institucijas (toliau – kompetentingos institucijos). Valstybės narės gali įsteigti vieną ar daugiau naujų institucijų arba pasikliauti esamomis institucijomis.

2. Jei valstybė narė paskiria daugiau nei vieną kompetentingą instituciją, ji vieną iš jų paskiria duomenų koordinatoriumi, kad palengvintų kompetentingų institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir padėtų subjektams, patenkantiems į šio reglamento taikymo sritį, visais su jo taikymo ir vykdymo užtikrinimu susijusiais klausimais. Kompetentingos institucijos, vykdydamos pagal 5 dalį joms pavestas užduotis ir įgaliojimus, bendradarbiauja tarpusavyje.

3. Už šio reglamento taikymo, kiek tai susiję su asmens duomenų apsauga, stebėseną yra atsakingos priežiūros institucijos, kurios yra atsakingos už Reglamento (ES) 2016/679 taikymo stebėseną. Reglamento (ES) 2016/679 VI ir VII skyriai taikomi *mutatis mutandis*.

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas atsako už šio reglamento taikymo, kiek tai susiję su Komisija, Europos Centriniu Banku ar Sąjungos įstaigomis, stebėseną. Kai aktualu, Reglamento (ES) 2018/1725 62 straipsnis taikomas *mutatis mutandis*.

Šioje dalyje nurodytų priežiūros institucijų vykdomos užduotys ir įgaliojimai apima asmens duomenų tvarkymo klausimus.

4. Nedarant poveikio šio straipsnio 1 daliai:

a) sprendžiant konkrečius prieigos prie sektorių duomenų ir jų naudojimo klausimus, susijusius su šio reglamento įgyvendinimu, atsižvelgiama į sektorių institucijų kompetenciją;

b) kompetentinga institucija, atsakinga už 23 – 31 straipsnių, 34 straipsnio ir 35 straipsnio taikymą ir vykdymo užtikrinimą, turi turėti patirties duomenų srityje ir elektroninių ryšių paslaugų srityje.

5. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingų institucijų užduotys ir įgaliojimai būtų aiškiai apibrėžti ir apimtų:

a) naudotojų ir subjektų, patenkančių į šio reglamento taikymo sritį, duomenų raštingumo ir informuotumo apie šiame reglamente nustatytas teises ir pareigas skatinimą;

b) skundų, teikiamų dėl tariamų šio reglamento pažeidimų, įskaitant susijusių su komercinėmis paslaptimis, nagrinėjimą ir skundų dalyko tyrimą tinkamu mastu, taip pat reguliarų skundų pateikėjų informavimą, kai aktualu pagal nacionalinę teisę, per pagrįstą laikotarpį apie skundo tyrimo pažangą ir rezultatus, visų pirma, tais atvejais, kai būtina tęsti tyrimą arba derinti veiksmus su kita kompetentinga institucija;

c) dalykų, susijusių su šio reglamento taikymu, tyrimą, be kita ko, remiantis iš kitos kompetentingos institucijos arba kitos valdžios institucijos gauta informacija;

d) veiksmingų, proporcingų ir atgrasomų finansinių sankcijų, kurios gali apimti periodines ir atgaline data taikomas sankcijas, skyrimą arba teisinių procedūrų dėl baudų skyrimo inicijavimą;

e) technologinės ir atitinkamos komercinės plėtros, svarbios suteikiant galimybę gauti duomenis ir juos naudojant, stebėseną;

f) bendradarbiavimą su kitų valstybių narių kompetentingomis institucijomis ir, kai aktualu, su Komisija ar EDIV, kad būtų užtikrintas nuoseklus ir veiksmingas šio reglamento taikymas, įskaitant keitimąsi visa svarbia informacija elektroninėmis priemonėmis nepagrįstai nedelsiant, be kita ko, kiek tai susiję su šio straipsnio 10 dalimi;

g) bendradarbiavimą su atitinkamomis kompetentingomis institucijomis, atsakingomis už kitų Sąjungos teisės aktų ar nacionalinės teisės aktų įgyvendinimą, be kita ko, kompetentingomis institucijomis, atsakingomis už duomenų sritį ir elektroninių ryšių paslaugų sritį, priežiūros institucija, atsakinga už Reglamento (ES) 2016/679 taikymo stebėseną, arba su sektorių institucijomis, siekiant užtikrinti, kad šio reglamento vykdymo užtikrinimas būtų suderinamas su kitais Sąjungos teisės aktais ir nacionalinės teisės aktais;

h) bendradarbiavimą su atitinkamomis kompetentingomis institucijomis siekiant užtikrinti, kad 23 – 31 straipsniai, 34 straipsnis ir 35 straipsnis būtų įgyvendinami laikantis kitų Sąjungos teisės aktų ir savireguliavimo priemonių, taikomų duomenų tvarkymo paslaugų teikėjams;

i) užtikrinimą, kad pagal 29 straipsnį būtų panaikinti mokesčiai už duomenų tvarkymo paslaugų teikėjo keitimą;

j) prašymų dėl duomenų, pateiktų pagal V skyrių, nagrinėjimą.

Jei yra paskirtas duomenų koordinatorius, jis palengvina pirmos pastraipos f, g ir h punktuose nurodytą bendradarbiavimą ir padeda kompetentingoms institucijoms jų prašymu.

6. Duomenų koordinatorius, jei tokia kompetentinga institucija yra paskirta:

a) veikia kaip vienas bendras informacinis punktas visais su šio reglamento taikymu susijusiais klausimais;

b) užtikrina galimybę visuomenei internetu susipažinti su prašymais dėl galimybės gauti duomenis suteikimo, kuriuos išimtinio poreikio atveju pateikė viešojo sektoriaus įstaigos pagal V skyrių, ir propaguoja viešojo sektoriaus įstaigų ir duomenų turėtojų savanoriškus dalijimosi duomenimis susitarimus;

c) kasmet informuoja Komisiją apie atsisakymus, apie kuriuos pranešta pagal 4 straipsnio 2 ir 8 dalis ir 5 straipsnio 11 dalį.

7. Valstybės narės praneša Komisijai kompetentingų institucijų pavadinimus ir apie jų užduotis ir įgaliojimus, taip pat, kai taikytina, duomenų koordinatoriaus pavadinimą. Komisija tvarko viešą tų institucijų registrą.

8. Kompetentingos institucijos, vykdydamos savo užduotis ir naudodamosi savo įgaliojimais pagal šį reglamentą, išlieka nešališkos, joms nedaroma jokios tiesioginės ar netiesioginės išorės įtakos ir jos neprašo ir nepriima jokios kitos valdžios institucijos arba privataus subjekto nurodymų dėl konkrečių atvejų.

9. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingoms institucijoms būtų suteikta pakankamai žmogiškųjų ir techninių išteklių ir atitinkamų ekspertinių žinių, kad jos galėtų veiksmingai vykdyti savo užduotis pagal šį reglamentą.

10. Subjektai, patenkantys į šio reglamento taikymo sritį, priklauso valstybės narės, kurioje subjektas yra įsisteigęs, kompetencijai. Jeigu subjektas yra įsisteigęs daugiau nei vienoje valstybėje narėje, laikoma, kad jis priklauso valstybės narės, kurioje yra jo pagrindinė verslo vieta, t. y. kurioje yra subjekto pagrindinė buveinė arba registruota buveinė, iš kurios vykdomos pagrindinės finansinės funkcijos ir veiklos kontrolė, kompetencijai.

11. Bet kuris subjektas, patenkantis į šio reglamento taikymo sritį, kuris teikia susietuosius gaminius ar siūlo susijusias paslaugas Sąjungoje ir nėra įsisteigęs Sąjungoje, vienoje iš valstybių narių paskiria teisinį atstovą.

12. Siekiant užtikrinti šio reglamento laikymąsi, subjektas, patenkantis į šio reglamento taikymo sritį, kuris Sąjungoje teikia susietuosius gaminius ar siūlo susijusias paslaugas, įgalioja teisinį atstovą, kad kompetentingos institucijos galėtų į jį kreiptis visais su tuo subjektu susijusiais klausimais papildomai arba vietoj subjekto. Tas teisinis atstovas bendradarbiauja su kompetentingomis institucijomis ir, gavęs prašymą, išsamiai joms parodo veiksmus, kurių ėmėsi subjektas, patenkantis į šio reglamento taikymo sritį, kuris teikia susietuosius gaminius ar siūlo susijusias paslaugas Sąjungoje, ir nuostatas, kurias šis subjektas nustatė, kad būtų užtikrintas šio reglamento laikymasis.

13. Laikoma, kad subjektas, patenkantis į šio reglamento taikymo sritį, kuris teikia susietuosius gaminius ar siūlo susijusias paslaugas Sąjungoje, priklauso valstybės narės, kurioje yra jo teisinis atstovas, kompetencijai. Tai, kad toks subjektas paskiria teisinį atstovą, nedaro poveikio atsakomybei ir teisiniams veiksmams, kurių galėtų būti imtasi tokio subjekto atžvilgiu. Kol subjektas paskirs teisinį atstovą pagal šį straipsnį, jis priklauso visų valstybių narių kompetencijai, kai taikytina, šio reglamento taikymo ir vykdymo užtikrinimo tikslais. Bet kuri kompetentinga institucija gali naudotis savo kompetencija, be kita ko, nustatydama veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, su sąlyga, kad kita kompetentinga institucija dėl tų pačių faktų subjektui netaiko vykdymo užtikrinimo procedūrų pagal šį reglamentą.

14. Kompetentingos institucijos turi įgaliojimus prašyti, kad naudotojai, duomenų turėtojai ar duomenų gavėjai arba jų teisiniai atstovai, priklausantys jų valstybės narės kompetencijai, pateiktų visą informaciją, būtiną patikrinti, ar laikomasi šio reglamento. Prašymas pateikti informaciją turi būti proporcingas vykdomai pagrindinei užduočiai ir turi būti pagrįstas.

15. Jei kompetentinga institucija vienoje valstybėje narėje prašo kompetentingos institucijos kitoje valstybėje narėje suteikti pagalbą arba imtis vykdymo užtikrinimo priemonių, ji pateikia motyvuotą prašymą. Kompetentinga institucija, gavusi tokį prašymą, nepagrįstai nedelsdama pateikia atsakymą, kuriame išsamiai nurodo veiksmus, kurių buvo imtasi arba kurių ketinama imtis.

16. Kompetentingos institucijos laikosi konfidencialumo ir profesinės bei komercinės paslapties principų ir saugo asmens duomenis pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę. Visa informacija, kuria apsikeista prašymo dėl pagalbos kontekste ir kuri pateikta pagal šį straipsnį, gali būti naudojama tik tuo klausimu, kuriuo jos buvo paprašyta.

38 straipsnis

Teisė pateikti skundą

1. Nedarant poveikio kitoms administracinėms ar teisminėms teisių gynimo priemonėms, fiziniai ir juridiniai asmenys turi teisę individualiai arba, kai aktualu, kolektyviai pateikti skundą atitinkamai valstybės narės, kurioje yra jų įprastinė gyvenamoji, darbo arba įsisteigimo vieta, kompetentingai institucijai, jeigu jie laiko, kad pažeistos jų teisės pagal šį reglamentą. Gavęs prašymą, duomenų koordinatorius pateikia fiziniams ir juridiniams asmenims visą reikiamą informaciją dėl jų skundų pateikimo atitinkamai kompetentingai institucijai.

2. Kompetentinga institucija, kuriai pateiktas skundas, informuoja skundo pateikėją, laikydamasi nacionalinės teisės, apie skundo nagrinėjimo eigą ir priimtą sprendimą.

3. Kompetentingos institucijos, siekdamos išnagrinėti ir išspręsti skundus veiksmingai ir laiku, bendradarbiauja, be kita ko, nepagrįstai nedelsdamos keičiasi visa svarbia informacija elektroninėmis priemonėmis. Šis bendradarbiavimas nedaro poveikio bendradarbiavimo mechanizmams, numatytiems Reglamento (ES) 2016/679 VI ir VII skyriuose ir Reglamente (ES) 2017/2394.

39 straipsnis

Teisė į veiksmingas teismines teisių gynimo priemones

1. Nepaisant administracinių ar kitų neteisminių teisių gynimo priemonių, nukentėjęs fizinis ir juridinis asmuo turi teisę imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių, kiek tai susiję su kompetentingų institucijų priimtais teisiškai privalomais sprendimais.

2. Jeigu kompetentinga institucija nesiima veiksmų dėl skundo, nukentėję fiziniai ir juridiniai asmenys pagal nacionalinę teisę turi teisę imtis veiksmingų teisminių teisių gynimo priemonių arba teisę prašyti atitinkamų ekspertinių žinių turinčios nešališkos įstaigos atlikti peržiūrą.

3. Teisminiai procesai pagal šį straipsnį individualiai arba, kai aktualu, kolektyviai per vieno ar daugiau fizinių ar juridinių asmenų atstovus pradedami valstybės narės, kurioje yra kompetentinga institucija, kurios atžvilgiu siekiama pasinaudoti teisminėmis teisių gynimo priemonėmis, teismuose.

40 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus šį reglamentą, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

2. Valstybės narės ne vėliau kaip … [20 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo datos] praneša Komisijai apie tas taisykles ir priemones ir nedelsdamos informuoja ją apie visus vėlesnius joms poveikį darančius pakeitimus. Komisija reguliariai atnaujina ir tvarko lengvai prieinamą viešą tų priemonių registrą.

3. Valstybės narės atsižvelgia į EDIV rekomendacijas ir šiuos toliau nebaigtiniame sąraše išvardytus sankcijų už šio reglamento pažeidimus skyrimo kriterijus:

   a) pažeidimo pobūdį, sunkumą, mastą ir trukmę;

   b) bet kokius veiksmus, kurių ėmėsi pažeidimą padariusi šalis, kad sumažintų arba atitaisytų dėl pažeidimo padarytą žalą;

   c) bet kokius ankstesnius pažeidimą padariusios šalies padarytus pažeidimus;

   d) dėl padaryto pažeidimo jį padariusios šalies gautą finansinę naudą arba išvengtus nuostolius, jei tokią naudą ar nuostolius galima patikimai nustatyti;

e) visus kitus sunkinančius ar lengvinančius veiksnius, taikytinus atvejo aplinkybėms;

f) pažeidimą padariusios šalies metinę apyvartą praėjusiais finansiniais metais Sąjungoje.

4. Už šio reglamento II, III ir V skyriuose nustatytų pareigų pažeidimus Reglamento (ES) 2016/679 51 straipsnyje nurodytos priežiūros institucijos gali, neviršydamos savo kompetencijos ribų, pagal Reglamento (ES) 2016/679 83 straipsnį skirti administracines baudas, neviršijančias to reglamento 83 straipsnio 5 dalyje nurodytos sumos.

5. Už šio reglamento V skyriuje nustatytų pareigų pažeidimus Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas gali, neviršydamas savo kompetencijos ribų, pagal Reglamento (ES) 2018/1725 66 straipsnį skirti administracines baudas, neviršijančias to reglamento 66 straipsnio 3 dalyje nurodytos sumos.

41 straipsnis

Pavyzdinės sutarčių sąlygos ir standartinės sutarčių sąlygos

Komisija anksčiau nei … [20 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo datos] parengia ir rekomenduoja neprivalomas pavyzdines sutarčių sąlygas dėl prieigos prie duomenų ir jų naudojimo, įskaitant sąlygas dėl pagrįstos kompensacijos ir komercinių paslapčių apsaugos, taip pat debesijos kompiuterijos sutartims skirtas neprivalomas standartines sutarčių sąlygas, siekdama padėti šalims parengti sutartis, kuriose būtų nustatytos teisingos, pagrįstos ir nediskriminacinės sutartinės teisės ir pareigos, ir dėl jų derėtis.

42 straipsnis

EDIV vaidmuo

EDIV, kurią Komisija įsteigė pagal Reglamento (ES) 2022/868 29 straipsnį kaip ekspertų grupę ir kurioje atstovaujama kompetentingoms institucijoms, padeda nuosekliai taikyti šį reglamentą:

a) teikdama patarimus ir padėdama Komisijai, kiek tai susiję su nuoseklios kompetentingų institucijų praktikos užtikrinant II, III, V ir VII skyrių vykdymą plėtojimu;

b) palengvindama kompetentingų institucijų bendradarbiavimą – stiprinant gebėjimus ir keičiantis informacija, visų pirma nustatant veiksmingo keitimosi informacija, susijusia su teisių ir pareigų pagal II, III ir V skyrius vykdymo užtikrinimu tarpvalstybinėse bylose, įskaitant sankcijų nustatymo koordinavimą, būdus;

c) teikdama patarimus ir padėdama Komisiją, kiek tai susiję su:

   i) tuo, ar prašyti parengti darniuosius standartus, nurodytus 33 straipsnio 4 dalyje, 35 straipsnio 4 dalyje ir 36 straipsnio 5 dalyje;

   ii) 33 straipsnio 5 dalyje, 35 straipsnio 5 ir 8 dalyse ir 36 straipsnio 6 dalyje nurodytų įgyvendinimo aktų rengimu;

   iii) 29 straipsnio 7 dalyje ir 33 straipsnio 2 dalyje nurodytų deleguotųjų aktų rengimu ir

iv) 33 straipsnio 11 dalyje nurodytų gairių, kuriose nustatomos bendrų Europos duomenų erdvių veikimo sąveikumo bendrų standartų ir praktikos sistema, priėmimu.

X SKYRIUS
SUI GENERIS TEISĖ PAGAL DIREKTYVĄ 96/9/EB

43 straipsnis

Duomenų bazės, kuriose saugomi tam tikri duomenys

Direktyvos 96/9/EB 7 straipsnyje numatyta *sui generis* teisė netaikoma tais atvejais, kai duomenys yra gauti arba sugeneruoti naudojantis susietuoju gaminiu ar susijusia paslauga, kurie patenka į šio reglamento taikymo sritį, visų pirma kiek tai susiję su jo 4 ir 5 straipsniais.

XI SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

44 straipsnis

Kiti Sąjungos teisės aktai, kuriais reglamentuojamos su prieiga prie duomenų ir jų naudojimu susijusios teisės ir pareigos

1. Poveikis ir toliau nedaromas Sąjungos teisės aktuose, įsigaliojusiuose … [šio reglamento įsigaliojimo data] arba anksčiau, ir jais grindžiamuose deleguotuosiuose ar įgyvendinimo aktuose nustatytoms konkrečioms pareigoms suteikti galimybę įmonėms, įmonėms ir vartotojams ir – išimtiniais atvejais – įmonėms ir viešiesiems subjektams tarpusavyje gauti duomenis.

2. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos teisės aktams, kuriuose, atsižvelgiant į sektoriaus, bendros Europos duomenų erdvės ar viešojo intereso srities poreikius, nustatomi papildomi reikalavimai, visų pirma susiję su:

a) techniniais prieigos prie duomenų aspektais;

b) duomenų turėtojų teisių prieiti prie tam tikrų naudotojų pateiktų duomenų arba juos naudoti apribojimais;

c) daugiau nei prieigą prie duomenų ir jų naudojimą apimančiais aspektais.

3. Šiuo reglamentu, išskyrus V skyrių, nedaromas poveikis Sąjungos ir nacionalinei teisei, kuria numatoma prieiga prie duomenų ir leidimas juos naudoti mokslinių tyrimų tikslais.

45 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

2. 29 straipsnio 7 dalyje ir 33 straipsnio 2 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo… [šio reglamento įsigaliojimo data].

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 29 straipsnio 7 dalyje ir 33 straipsnio 2 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 29 straipsnio 7 dalį arba 33 straipsnio 2 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas trims mėnesiais.

46 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas įsteigtas pagal Reglamentą (ES) 2022/868. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

47 straipsnis

Reglamento (ES) 2017/2394 pakeitimas

Reglamento (ES) 2017/2394 priedas papildomas šiuo punktu:

„29. … m … … d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/… dėl suderintų sąžiningos prieigos prie duomenų ir jų naudojimo taisyklių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva (ES) 2020/1828 (Duomenų aktas) (OL L …)[+].“

48 straipsnis

Direktyvos (ES) 2020/1828 pakeitimas

Direktyvos (ES) 2020/1828 I priedas papildomas šiuo punktu:

„68. … m … … d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/… dėl suderintų sąžiningos prieigos prie duomenų ir jų naudojimo taisyklių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva (ES) 2020/1828 (Duomenų aktas) (OL L …)[+].“

[+] OL: prašom tekste įrašyti reglamento, esančio dokumente PE-CONS 49/23 (2022/0047(COD)) numerį, o išnašoje – to reglamento datą ir OL nuorodą.

49 straipsnis

Vertinimas ir peržiūra

1. Ne vėliau kaip … [56 mėnesiai nuo šio reglamento įsigaliojimo datos] Komisija atlieka šio reglamento vertinimą ir pateikia pagrindinių savo išvadų ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Atliekant tokį vertinimą visų pirma įvertinama:

   a) situacijos, kurios laikomos išimtinio poreikio situacijomis šio reglamento 15 straipsnio tikslais, ir šio reglamento V skyriaus taikymas praktikoje, visų pirma patirtis, įgyta viešojo sektoriaus įstaigoms, Komisijai, Europos Centriniam Bankui ir Sąjungos įstaigoms taikant šio reglamento V skyrių; kompetentingoje institucijoje pradėtų procedūrų pagal 18 straipsnio 5 dalį dėl šio reglamento V skyriaus taikymo skaičius ir rezultatai (duomenis pateikia kompetentingos institucijos); kitų Sąjungos ar nacionalinėje teisėje nustatytų pareigų, susijusių su prašymų susipažinti su informacija tenkinimu, poveikis; savanoriškų dalijimosi duomenimis mechanizmų, tokių kaip nustatytų pagal Reglamentą (ES) 2022/868 pripažintų duomenų altruizmo organizacijų, poveikis siekiant šio reglamento V skyriaus tikslų ir asmens duomenų vaidmuo šio reglamento 15 straipsnio kontekste, įskaitant privatumo didinimo technologijų raidą;

b) šio reglamento poveikis duomenų naudojimui ekonomikoje, be kita ko, duomenų inovacijoms, duomenų monetizavimo praktikai ir duomenų tarpininkavimo paslaugoms, taip pat dalijimuisi duomenimis bendrose Europos duomenų erdvėse;

c) įvairių kategorijų ir rūšių duomenų prieinamumas ir naudojimas;

d) teisės tam tikrų kategorijų įmonėms prieiti prie duomenų nesuteikimas pagal 5 straipsnį;

e) jokio poveikio intelektinės nuosavybės teisėms nebuvimas;

f) poveikis komercinėms paslaptims, be kita ko apsaugai nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo, taip pat mechanizmo, pagal kurį duomenų turėtojas gali atsisakyti patenkinti naudotojo prašymą pagal 4 straipsnio 8 dalį ir 5 straipsnio 11 dalį, poveikis, atsižvelgiant, kiek įmanoma, į Direktyvos (ES) 2016/943 peržiūrą;

g) ar 13 straipsnyje nurodytas nesąžiningų sutarties sąlygų sąrašas yra atnaujintas atsižvelgiant į naują verslo praktiką ir spartų rinkos inovacijų vystymąsi;

h) duomenų tvarkymo paslaugų teikėjų sutartinės praktikos pokyčiai ir tai, ar po jų užtikrinamas pakankamas 25 straipsnio laikymasis;

i) mokesčių, kuriuos duomenų tvarkymo paslaugų teikėjai taiko už keitimo procesą, mažinimas, siekiant laipsniško keitimo mokesčių panaikinimo pagal 29 straipsnį;

j) šio reglamento sąveika su kitais duomenų ekonomikai svarbiais Sąjungos teisės aktais;

k) neteisėtos valdžios subjektų prieigos prie ne asmens duomenų prevencija;

l) vykdymo užtikrinimo tvarkos, reikalaujamos pagal 37 straipsnį, veiksmingumas;

m) šio reglamento poveikis MVĮ, jų inovaciniam pajėgumui ir duomenų tvarkymo paslaugų prieinamumui Europos naudotojams bei naujų pareigų laikymosi naštai.

2. Ne vėliau kaip … [56 mėnesiai nuo šio reglamento įsigaliojimo datos] Komisija atlieka šio reglamento vertinimą ir pateikia pagrindinių savo išvadų ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Tame vertinime įvertinamas 23– 35 straipsnių ir 34 ir 35 straipsnių poveikis, visų pirma kiek tai susiję su kainų nustatymu ir Sąjungoje siūlomų duomenų tvarkymo paslaugų įvairove, ypatingą dėmesį skiriant paslaugų teikėjams, kurie yra MVĮ.

3. Valstybės narės Komisijai teikia informaciją, būtiną 1 ir 2 dalyje nurodytoms ataskaitoms parengti.

4. Remdamasi 1 ir 2 dalyje nurodytomis ataskaitomis, Komisija gali, kai tinkama, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl šio reglamento pakeitimų.

50 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo … [20 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo datos].

Pareiga, kylanti iš 3 straipsnio 1 dalies, taikoma susietiesiems gaminiams ir su jais susijusioms paslaugoms, kurios pateiktos rinkai po … [32 mėnesiai nuo šio reglamento įsigaliojimo datos].

III skyrius taikomas pareigoms suteikti galimybę gauti duomenis pagal Sąjungos teisės aktus arba nacionalinės teisės aktus, priimtus pagal Sąjungos teisę, kurie įsigalioja po … [20 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos].

IV skyrius taikomas sutartims, sudarytoms po … [20 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo datos].

IV skyrius taikomas nuo … [44 mėnesiai nuo šio reglamento įsigaliojimo datos] sutartims, sudarytoms … [20 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo datos] arba anksčiau, su sąlyga, kad jos:

a) yra neribotos trukmės arba

b) nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 10 metų nuo … [šio reglamento įsigaliojimo data].

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkas / Pirmininkė*